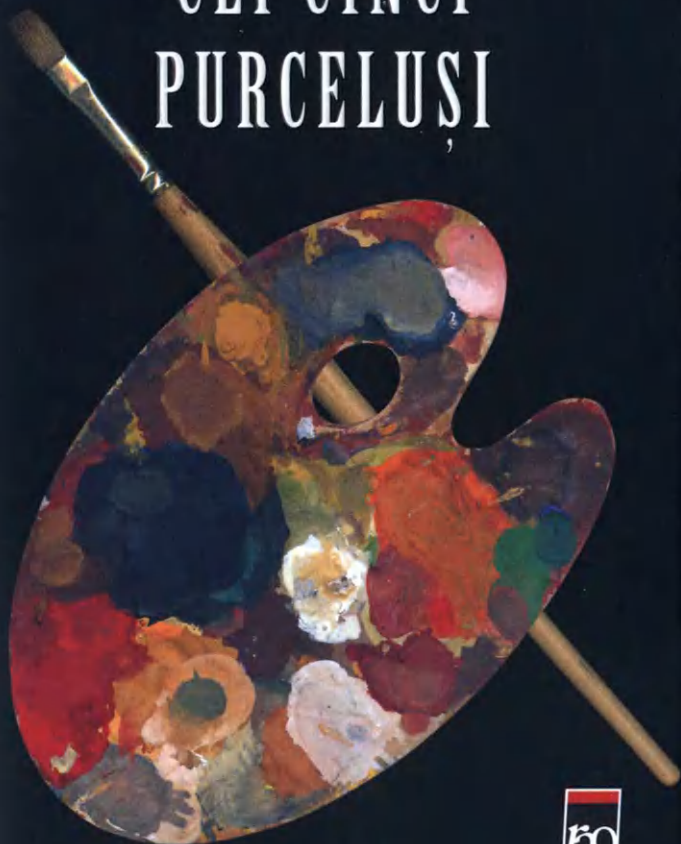

Agatha Christie

CEI CINCI PURCELUSI

POIROT

Agatha Christie

CEI CINCI PURCELUȘI

Agatha Christie

CEI CINCI PURCELUȘI

Seria HERCULE POIROT

rao international publishing company

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CHRISTIE, AGATHA

Cei cinci purceluși / Agatha Christie; trad. Gina Frâncu,
Ioana Bârleanu - Ed. a 2-a. - București: RAO International
Publishing Company, 2010

ISBN 978-973-54-0160-3

I. Frâncu, Gina (trad.)

II. Bârleanu, Ioana (trad.)

821.111-312.4=135.1

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117-119, București, România
www.rao.ro
www.raobooks.com

AGATHA CHRISTIE
Five Little Pigs
© 1942 Agatha Christie Limited, a Chorion company
Toate drepturile rezervate
AGATHA CHRISTIE ® POIROT ® *Cei cinci purceluși*
© 2010 Agatha Christie Limited
(a Chorion Company)
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză
GINA FRÂNCU și IOANA BÂRLEANU

© RAO International Publishing Company, 2007
pentru versiunea în limba română

2010

ISBN 978-973-54-1060-3

Lui Stephen Glanville

Introducere

Carla Lemarchant

Hercule Poirot privi cu interes și apreciere spre tână femeie care fusese poftită în cameră.

Nu fusese nimic special în legătură cu scrisoarea trimisă de ea. Era pur și simplu o cerere pentru o întâlnire, fără nici un fel de aluzie la ceea ce se afla în spatele acestei solicitări. O epistolă scurtă și în stil de afaceri. Doar fermitatea scrisului de mână al Carlei Lemarchant indica faptul că era vorba despre o femeie tânără.

Și acum, iată că ea se afla aici, în carne și oase: o tânără înaltă, zveltă, abia trecută de douăzeci de ani. Tipul de femeie pe care cu siguranță o privești și a doua oară. Veșmintele îi erau de calitate, o haină bine croită și o fustă scumpe și blănuri de lux. Capul avea o poziție mândră, fruntea înaltă, nasul micuț și bărbia hotărâtă. Părea să fie foarte plină de viață. Această vitalitate, mai degrabă decât frumusețea ei, ieșea în evidență.

Înainte de sosirea ei, Hercule Poirot se simțise bătrân... acum se simțea reîntinerit... viu... alert!

În timp ce se apropia ca s-o salute, îi observă ochii de un cenușiu-închis studiindu-l cu atenție. Era foarte concentrată.

Femeia se așeză și acceptă țigara pe care i-o oferă el. După ce i-o aprinse, stătu un minut, două, fumând, privindu-l în continuare cu acea căutătură serioasă și gânditoare.

Poirot spuse cu blândețe:

– Da, chiar trebuie luată o decizie, nu-i așa?

Tânăra tresări.

– Poftim?

Vocea ei era atrăgătoare, cu o notă gravă abia perceptibilă, dar plăcută.

– Încercați să vă hotărâți dacă sunt un escroc sau omul de care aveți nevoie, nu-i așa?

– Ei bine, da... Ceva de genul ăsta, spuse ea zâmbind. Vedeți, domnule Poirot, nu... nu arătați chiar așa cum mi-am imaginat eu.

– Și sunt bătrân, nu-i așa? Mai bătrân decât v-ați imaginat?

– Da, și asta. Ezită. Sunt sinceră, să știți. Vreau... trebuie să am... tot ceea ce e mai bun.

– Fiți pe pace, o asigură Hercule Poirot. Chiar *sunt* cel mai bun.

– Nu sunteți deloc modest... observă Carla. Oricum ar fi, înclin să vă cred pe cuvânt.

Poirot replică, liniștit:

– Nu e nevoie doar de o încordare a mușchilor, să știți. Nu trebuie să mă aplec și să văd ce fel de amprente găsesc, să culeg chiștoacele de țigară și să examinez cioburile de sticlă. E destul să stau în scaunul meu și să *gândesc*. ăsta – își apăsă ușor cu degetele capul în formă de ou – *ăsta* e cel care funcționează!

– Știu, spuse Carla Lemarchant. Tocmai de aceea am venit la dumneavoastră. Vreau, știți, să faceți ceva ieșit din comun!

– Asta, aprecie Hercule Poirot, sună foarte promițător. O privi apoi încurajator.

Carla Lemarchant inspiră adânc.

– Numele meu, spuse ea, nu este Carla. Este Caroline. La fel ca și cel al mamei mele. Am fost botezată după ea. Se opri pentru o clipă. Și, deși mă prezint Lemarchant... de fapt, mă numesc Crale.

Fruntea lui Hercule Poirot se încreți pentru o clipă, de perplexitate.

– Crale... parcă-mi amintesc.

Tânăra spuse:

– Tatăl meu a fost pictor... un pictor destul de cunoscut. Unii spun chiar că a fost un pictor mare. Și eu cred că a fost.

– Amyas Crale? întreabă Hercule Poirot.

– Da. Tânăra se opri, apoi continuă: Și mama mea, Caroline Crale, a fost judecată pentru asasinarea lui!

– Aha, spuse Hercule Poirot, acum mi-aduc aminte... dar numai vag. Eram în străinătate la acea vreme. Și a trecut ceva timp.

– Șaisprezece ani, preciză fata. Obrajii îi erau acum palizi și ochii îi ardeau. Înțelegeți? *A fost judecată și condamnată...* N-a fost spânzурată, pentru că au avut senzația c-ar exista circumstanțe atenuante... așa că sentința a fost comutată în închisoare pe viață. Dar a murit la doar un an după proces. Înțelegeți? S-a terminat totul... încheiat... pe vecie...

– Și, prin urmare? rosti încet Poirot.

Fata care se prezentase ca fiind Carla Lemarchant își apăsă palmele una de cealaltă. Vorbi rar și cu pauze lungi, dar accentuând în chip ciudat fiecare cuvânt.

– Trebuie să înțelegeți... exact... unde apar și eu în poveste. Aveam cinci ani la vremea la care... s-a întâmplat totul. Eram prea mică pe-atunci ca să știu ceva despre ce se-ntâmpla. Îmi amintesc de mama și de tatăl meu, desigur, și-mi amintesc c-am plecat foarte brusc

de acasă... și-am fost dusă la țară, de unde-mi amintesc porcii și de-o nevestă dolofană și cumsecade de fermier... și toată lumea se purta frumos cu mine acolo... și-mi amintesc, foarte clar, cum toată lumea mă privea ciudat... toată lumea... îmi arunca priviri pe furiș. Știam, desigur, așa cum știu toți copiii, că era ceva în neregulă... dar nu știam exact ce anume. Și după aceea am plecat pe un vapor... a fost foarte incitant... a durat zile întregi, iar apoi am fost în Canada și unchiul Simon m-a luat, și am stat în Montreal cu el și cu mătușa Louise, și atunci când l-am întrebat de mami și de tati mi-au spus că vor veni și ei curând. Și apoi... și apoi cred c-am uitat... doar că, într-un fel, eu știam că ei sunt morți, fără să-mi amintesc exact dacă mi-a spus cineva asta. Pentru că, pe-atunci, deja nici nu mă mai gândeam la ei. Eram foarte fericită, să știți. Unchiul Simon și mătușa Louise se purtau foarte frumos cu mine, eu mergeam la școală și aveam foarte mulți prieteni, așa că uitasem că avusesem odată și un alt nume în afară de Lemarchant. Vedeți dumneavoastră, mătușa Louise îmi spusese că acela era numele meu în Canada, și asta mi se păruse o explicație plauzibilă... era numele meu canadian... dar, așa cum am mai spus, până la urmă am și uitat c-am avut vreodată un alt nume. Își ridică bărbia cu un gest sfidător și adăugă: Uitați-vă la mine. Ați spune – nu-i așa? –, dacă m-ați întâlni pentru prima dată: „Iată o fată care n-are de ce să-și facă griji“. Am bani, sănătoasă sunt, arăt suficient de bine încât să fiu plăcută privirilor, mă pot bucura de viață. La douăzeci de ani, nu era nici o fată pe lumea asta cu care să fi vrut să fac schimb. Dar deja, știți, începusem să pun întrebări. Despre părinții mei. Cine au fost și ce-au făcut? Și aveam să aflu până la urmă... S-a întâmplat până la

urmă să-mi spună adevărul. Când am împlinit douăzeci și unu de ani. Au fost nevoiți, pentru c-am primit proprii bani atunci. Și apoi, știți, mai era și scrisoarea. Scrisoarea lăsată de mama mea, înainte să moară.

Expresia fetei se schimbă, chipul devenindu-i și mai palid. Ochii nu mai păreau arzători, erau două puncte inexpresive. Continuă:

– Atunci am aflat eu adevărul. Că mama mea fusese condamnată pentru crimă. A fost... oribil. Se opri pentru câteva clipe. Mai e un lucru pe care trebuie să vi-l mărturisesc. Eram logodită. Au spus că trebuie să aștept... că nu mă puteam căsători până când nu împlineam douăzeci și unu de ani. Și, atunci când am aflat totul, am înțeles și de ce.

Poirot se foi pe scaun și vorbi pentru prima dată. Întrebă:

– Și care a fost reacția logodnicului dumneavoastră?

– A lui John? Lui John nu i-a păsat. A spus că nu conta deloc... nu pentru el. El și cu mine eram John și Carla... iar trecutul nu conta. Se aplecă puțin în față. Încă mai suntem logodiți. Dar, oricum, după cum vă dați seama, mai contează. Contează pentru *mine*. Și contează și pentru John... Nu trecutul contează pentru noi... ci viitorul. Fata își încleștă pumnii. Vrem copii, știți. Amândoi vrem copii. Și nu-i putem vedea cum cresc cu teama-n suflet.

– Nu vă dați seama că prin trecutul tuturor au existat la un moment dat violențe și răutăți? remarcă Poirot.

– Nu înțelegeți. Așa și este, desigur. Dar de obicei lumea nu cunoaște aceste detalii. Noi le știm. Este ceva care ne privește. Și, uneori... l-am văzut pe John privindu-mă. Așa, o privire scurtă... doar o otheadă. Dac-am

fi căsătoriți și ne-am certa... și l-aș vedea privindu-mă... și *punându-și întrebări?*

– Cum a fost omorât tatăl dumneavoastră? întrebă Hercule Poirot.

Vocea Carlei se auzi limpede și hotărâtă.

– A fost otrăvit.

– Înțeleg, zise Hercule Poirot.

Urmă o perioadă de tăcere.

Apoi fata adăugă, cu o voce calmă, aproape într-o doară:

– Slavă Cerului că sunteți atât de rezonabil. Vedeți că într-adevăr contează... și ce implicații are. Nu încercați să mascați totul și să-mi spuneți vorbe înduioșătoare.

– Înțeleg prea bine, confirmă Poirot. Ceea ce nu înțeleg este ce doriți de la *mine?*

Carla Lemarchant rosti cu simplitate:

– Vreau să mă căsătoresc cu John. Și asta o să și fac! Și vreau să am cel puțin două fete și doi băieți. Și dumneavoastră o să faceți ca toate astea să fie posibile.

– Vreți să spuneți... că doriți să vorbesc eu cu logodnicul dumneavoastră? A, nu, ceea ce spun eu este o idiotenie! Dumneavoastră sugerați ceva cu totul diferit. Spuneți-mi ce-aveți în minte.

– Ascultați, domnule Poirot. Și înțelegeți asta... să înțelegeți foarte clar. Vă angajez să investigați un caz de crimă.

– Vreți să spuneți...

– Da, vreau să spun. Un caz de crimă este un caz de crimă, chiar dacă a avut loc ieri sau acum șaisprezece ani.

– Dar, draga mea domnișoară...

– Așteptați, domnule Poirot. N-ați înțeles totul încă. Mai este un element foarte important.

– Da?

– Mama mea era nevinovată, declară Carla Lemarchant.

Hercule Poirot își frecă nasul și murmură:

– Ei bine, evident, înțeleg că...

– Nu e vorba despre sentimente. E vorba despre scrisoarea ei. A lăsat-o pentru mine înainte să moară. Trebuia să-mi fie dată atunci când aveam să împlinesc douăzeci și unu de ani. A lăsat-o doar pentru un motiv: ca să fiu sigură. Asta era tot ce era scris acolo. Că nu făcuse ea asta... că era nevinovată... că puteam fi pentru totdeauna sigură de asta.

Hercule Poirot privi gânditor către chipul tânăr care se uita la el cu atâta sinceritate. Spuse încet:

– *Tout de même*¹...

Carla zâmbi.

– Nu, mama mea nu era așa! Vă gândiți c-ar putea fi o minciună... o minciună sentimentală? Tânăra se aplecă înainte. Ascultați, domnule Poirot, sunt unele lucruri pe care copiii le știu foarte bine. Îmi amintesc de mama mea... este o amintire încetoșată, desigur, dar îmi amintesc destul de bine ce *fel* de persoană era. Nu spunea minciuni... minciuni sentimentale. Chiar dacă un lucru te putea răni, ea avea întotdeauna să-l spună. Ca dentiștii sau ca spinii care-ți intră-n deget... chestii de genul ăsta. Adevărul era... un impuls natural pentru ea. Nu eram, cel puțin nu cred, foarte atașată de ea... dar aveam o încredere nețărmurită în ea. *Încă* am și acum! Dacă spune că nu mi-a ucis tatăl, atunci chiar nu l-a ucis! Nu era genul de persoană care să scrie cu solemnitate o minciună, mai ales că știa că avea să moară.

Încet, aproape neîncrezător, Hercule Poirot își înclină ușor capul.

¹ Totuși – în limba franceză, în original (n.tr.)

Carla continuă:

– De aceea e bine ca *eu* să mă căsătoresc cu John. *Eu* știu că e-n regulă. *Dar el nu știe*. El simte că e normal ca eu să cred că mama mea a fost nevinovată. Trebuie ca situația să fie clarificată, domnule Poirot. Și *dumneavoastră* veți face asta!

Hercule Poirot spuse rar:

– Chiar dacă acceptăm că tot ceea ce spuneți este adevărat, mademoiselle, au trecut șaisprezece ani!

Carla Lemarchant răspunse:

– O, desigur! Va fi foarte *dificil*! Nimeni în afara *dumneavoastră* nu poate face asta!

În ochii lui Hercule Poirot apărură o licărire pentru o clipă. Spuse:

– Îmi oferiți cea mai mare încredere, *hein*?

Carla zise:

– Am auzit multe despre *dumneavoastră*. Despre lucrurile pe care le puteți face. Despre *felul* cum le-ați făcut. Vă interesează psihologia, nu-i așa? Ei bine, asta nu se schimbă cu timpul. Lucrurile tangibile nu mai sunt... mucerile de țigară, urmele de pași și iarba culcată. Nu mai aveți cum să le căutați. Dar puteți să revedeți toate elementele cazului și, poate, să vorbiți cu oamenii care erau acolo în acele momente... toți încă mai sunt în viață... și apoi... și apoi, așa cum ați spus acum, puteți să vă lăsați pe spate pe scaunul *dumneavoastră* și să *gândiți*. Și *veți ști ce s-a petrecut cu adevărat*...

Hercule Poirot se ridică în picioare. Cu o mână își mângâia mustața. Spuse:

– *Mademoiselle*, sunt onorat! Nu veți regreta că ați avut încredere în mine. Voi investiga cazul acesta. Voi cerceta evenimentele care s-au petrecut acum șaisprezece ani și voi afla adevărul.

Carla se ridică și ea. Ochii îi străluceau. Dar spuse numai atât:

– Foarte bine!

Hercule Poirot ridică un deget arătător cât se poate de elocvent.

– O clipă! Am spus că voi afla adevărul. N-am nici o idee preconcepută, înțelegeți. Nu accept asigurările dumneavoastră despre nevinovăția mamei. Dacă a fost într-adevăr vinovată... *eh bien*, atunci ce se va întâmpla?

Carla își înălță din nou capul cu mândrie.

– Sunt fiica ei. Vreau *adevărul*!

Hercule Poirot spuse:

– *En avant*¹, atunci! Deși nu asta ar trebui să spun. Dimpotrivă. *En arrière*²...

¹ Înainte – în limba franceză, în original (n.tr.)

² Înapoi – în limba franceză, în original (n.tr.)

Cartea I

Capitolul I

CONSFĂTUIREA CU PARTEA APĂRĂRII

– Dacă-mi amintesc despre cazul Crale? întrebă Sir Montague Depleach. Desigur! Îmi amintesc chiar foarte bine. O femeie foarte atrăgătoare. Dar dezechilibrată, desigur. Lipsită de autocontrol.

Îl privi pe Poirot dintr-o parte.

– Ce te determină să mă întrebi despre acest caz?

– Mă interesează.

– Nu este chiar o dovadă de tact, domnul meu, spuse Depleach, arătându-și dinții în timp ce schița celebrul „zâmbet de lup“, care avea reputația de a exercita un efect înspăimântător asupra martorilor din boxă. N-a fost unul dintre succesele mele, știi asta. N-am putut s-o scap.

– Știi asta.

Sir Montague ridică din umeri. Continuă:

– Desigur, n-aveam la fel de multă experiență pe-atunci, față de cum am în prezent. Totuși, cred c-am făcut tot ceea ce era omeneste posibil. Nu se pot face prea multe fără *cooperare*. Am *obținut* comutarea într-o pedeapsă cu închisoarea. Am provocat asta, să știi. Multe soții și mame respectabile au semnat o petiție. A fost tratată cu multă compasiune. Sir Montague se lăsa pe spate, întinzându-și picioarele lungi. Chipul său căpăta o expresie imparțială, evaluatoare. Dacă l-ar fi împușcat, sau chiar dacă l-ar fi înjunghiat... aș fi pledat

pentru omor din culpă. Dar otravă... nu, cu otrava nu poți să te joci. E complicat... foarte complicat.

– Care a fost apărarea? întrebă Hercule Poirot.

Știa deja, pentru că citise ziarele de atunci, dar nu vedea nimic rău în a părea complet ignorant în fața lui Sir Montague.

– A, sinucidere! Singurul lucru pe care-am fi *putut* miza. Dar n-a fost o idee prea bine primită. Crale, pur și simplu, nu era genul acela de om! Nu l-ai cunoscut deloc, bănuiesc. Nu? Ei bine, era un tip foarte jovial, foarte plin de viață. Umbla cu multe femei, bea mult... tot tacâmul. Cădea ușor pradă poftelor trupești și se bucura de ele. Nu poți convinge un juriu că un astfel de tip se putea așeza, calm, să-și pună capăt zilelor. Nu se potrivește, pur și simplu. Nu, mi-a fost teamă că aveam să pierd cazul încă de la început. Și femeia n-a vrut să colaboreze! Am știut că o să pierdem imediat după ce a intrat ea în boxa martorilor. N-a luptat deloc. Dar asta este situația... dacă *nu-ți* chemi clientul în boxă, juriul trage singur concluziile.

– Asta ați vrut să spuneți atunci când ați afirmat că nu se pot face prea multe fără cooperare? îl întrebă Poirot.

– Desigur, dragul meu domn. Nu suntem magicieni, totuși. Jumătate din bătălie înseamnă impresia pe care acuzatul i-o lasă juriului. Am cunoscut destule jurii care au dat verdicte împotriva părerii judecătorului. „El a făcut-o, asta-i sigur“ – cam așa e punctul de vedere. Sau: „N-a făcut niciodată așa ceva... nu-mi spune mie asta!“ Caroline Crale nici măcar n-a *încercat* să se lupte.

– De ce nu?

Sir Montague ridică din umeri.

– Nu mă întreba pe mine. Desigur, era foarte atașată de tip. A fost devastată atunci când și-a revenit și a

conștientizat ceea ce a făcut. Nu cred că și-a revenit în urma șocului.

– Prin urmare, credeți că era vinovată?

Depleach păru destul de surprins. Replică:

– Ăăă... ei bine, am crezut că luăm asta ca pe un lucru sigur.

– A recunoscut vreodată că era vinovată?

Depleach părea șocat.

– Desigur că nu... desigur că nu. Avem codul nostru, să știi. Nevinovăția este mereu... ăăă... presupusă. Dacă ești atât de interesat, e păcat că nu mai poți da de bătrânul Mayhew. Cei din familia Mayhew au fost avocații care m-au instruit. Bătrânul Mayhew ți-ar fi putut spune mult mai multe decât mine. Dar uite... a trecut pe lumea cealaltă. Mai este și tânărul George Mayhew, desigur, dar el era doar un băiețel la vremea aceea. A trecut ceva timp, să știi.

– Da, știu. Am noroc că vă amintiți atât de multe. Aveți o memorie remarcabilă!

Depleach păru flatat.

– Ei bine, mereu îți amintești de principalele evenimente, să știi. Mai ales atunci când capul de acuzare este cel mai grav dintre toate. Și, desigur, cazul Crale s-a bucurat de foarte multă publicitate din partea presei. Destul interes pentru sex și alte lucruri de acest gen. Fata acuzată în acest caz era destul de greu de uitat. O persoană de-a dreptul unică, credeam eu.

– Mă veți ierta dacă vă par prea insistent, spuse Poirot, dar mai întreb o dată: N-ați avut nici o îndoială cu privire la vinovăția lui Caroline Crale?

Depleach ridică din nou din umeri.

– Sincer... ca de la bărbat la bărbat... nu cred că încape vreo îndoială. Ea a făcut-o, sunt sigur.

– Care erau dovezile împotriva ei?

– Foarte evidente, asta e clar. Mai întâi, avea un motiv. Ea și Crale fuseseră ca șoarecele și pisica vreme de mulți ani... un șir interminabil de certuri. El avea mereu câte-o relație cu altă femeie. Nu se putea abține. Era acel gen de bărbat. Ea a suportat destul de bine, una peste alta. I-a căutat mereu scuze pe baza temperamentului său... și bărbatul chiar era un partener de nota zece, să știi. Toate operele lui urcaseră foarte mult ca preț... enorm. Nu-mi place stilul acela de pictură, personal... lucruri cam urâte, dar are succes... nu încapă îndoială. Ei bine, așa cum am spus, mai existau problemele astea cu alte femei, din când în când. Doamna Crale nu era genul care să sufere în tăcere. Aveau certuri nopți întregi. Însă mereu se întorcea la ea, până la urmă. Aceste escapade ale lui au ieșit la iveală. Dar ultima lui aventură a fost cu totul deosebită. Era o fată, să știi. Și încă una foarte tânără. De douăzeci de ani. Elsa Greer, așa o chema. Era singura fiică a unui producător din Yorkshire. Avea bani și ambiție, și știa exact ce voia. Și îl voia pe Amyas Crale. L-a convins s-o picteze... nu făcea, în mod obișnuit, portrete din societate – de genul: „Doamna Blinkety Blank în satin și perle“ –, dar picta figuri. Cred că majoritatea femeilor nu ar fi vrut să fie pictate de el... nu era deloc blând cu ele! Dar a pictat-o pe Elsa Greer, și a sfârșit prin a se îndrăgosti de ea destul de zdravăn. El deja mergea pe patruzeci de ani, să știi, și era căsătorit de ceva vreme. Era tocmai copt ca să se facă de râs pentru o fetișcană. Elsa Greer a fost fetișcana. Era nebun după ea, iar ideea lui era să divorțeze și să se însoare cu Elsa. Caroline Crale n-a suportat asta. L-a amenințat. A fost auzită de doi oameni spunând că, dacă nu renunță la aventura cu fata aceea, îl

omoară. Și chiar a vorbit serios! În ziua de dinaintea nefericitului eveniment, luaseră ceaiul împreună cu un vecin. El se ocupa cu ierburile și medicamentele preparate în casă. Printre speciile de plante pe care le avea se număra și cucuta. S-a vorbit mult despre ea și despre proprietățile ei otrăvitoare. În ziua următoare, vecinul a observat că jumătate din conținutul sticlei de cucută nu mai era acolo. Și-a anunțat fratele. Au mai găsit o sticlă aproape goală de cucută în camera doamnei Crale, ascunsă într-un sertar.

Hercule Poirot se mișcă, stânjenit.

– Altcineva ar fi putut s-o pună acolo.

– O! A recunoscut în fața poliției că o luase ea. Foarte puțin înțelept, desigur, dar, în acel moment, n-avea un avocat care s-o sfătuiască. Atunci când au întrebat-o despre otravă, a recunoscut cu sinceritate că ea o luase.

– Cu ce scop?

– A pretins că voise, de fapt, să se sinucidă ea cu otrava. N-a putut explica motivul pentru care sticla era goală... nici cum se făcea că numai amprente ei erau pe ea. A susținut că Amyas Crale se sinucisese, înțelegeți. Dar, dacă el ar fi luat sticla cu cucută pe care o ascunsese soția în camera ei, atunci ar fi fost și amprente *lui* pe sticlă, pe lângă ale femeii.

– Otrava i s-a pus în bere, nu?

– Da. Ea a scos sticla din frigider și a dus-o jos, unde picta el, în grădină. A turnat-o pe toată și l-a privit cum a băut întregul conținut. Toată lumea a plecat la prânz și n-a observat că el n-a venit... de multe ori, el nu venea la mese. După aceea, ea și guvernanta l-au găsit mort acolo. Povestea soției a fost că berea pe care i-o dăduse ea fusese în regulă. Teoria noastră a fost că el s-a simțit deodată atât de vinovat și a avut atâtea remușcări, încât

și-a turnat singur otrava în bere. Totul era o prostie... chiar nu era genul acela de persoană! Și dovada ampren-telor a fost cea mai covârșitoare dintre toate.

– Au fost găsite amprențele ei pe sticlă?

– Nu, n-au fost... numai ale *lui*... și erau false. Ea a fost singură cu cadavrul, în timp ce guvernanta urcase să cheme un doctor. Și probabil că a șters sticla și paharul și i-a apăsât mâna pe ele. A vrut să arate că nici nu manevrase sticla sau paharul, să știi. Ei bine, n-a ținut. Bătrânul Rudolph, care a fost procuror, s-a distrat cu asta: a demonstrat în instanță că un bărbat *n-ar fi putut* ține sticla în acea poziție a degetelor! Desigur, *noi* am încercat din răspuțeri să demonstrăm *c-ar fi putut*... că mâna lui ar fi fost contorsionată în timp ce murea... dar, sincer vorbind, n-am fost foarte convingători.

– Cucuta probabil că fusese pusă în sticlă înainte ca ea să coboare în grădină, observă Hercule Poirot.

– N-a fost deloc cucută în sticlă. Doar în pahar.

Avocatul se opri – chipul lui masiv și bine conturat își schimbase expresia – și-și întoarse brusc capul.

– Hopa, spuse el. Ia stai, Poirot, *încotro te îndrepti cu asta?*

– *În cazul în care* Caroline Crale ar fi fost nevinovată, cum a ajuns cucuta aia în bere? întrebă Poirot. Apărarea a susținut în acea vreme că Amyas Crale s-a sinucis. Dar dumneavoastră îmi spuneți că un asemenea lucru nu era posibil... și sunt de acord cu dumneavoastră aici. Nu era genul acela de om. Atunci, dacă nu Caroline Crale a făcut-o, *altcineva a fost criminalul*.

Depleach rosti, mai degrabă scuipând cuvintele:

– Fir-ar să fie, omule, nu poți să învii morții! S-a terminat totul acum multă vreme. Desigur că ea a făcut-o. Ai fi știut asta, dac-ai fi fost acolo, atunci. Era evident din

felul în care se comporta. Îmi închipui chiar că verdictul a venit ca o ușurare pentru ea. Nu era speriată. Nici n-a avut emoții. A vrut doar să treacă prin proces și să se termine o dată totul. O femeie foarte curajoasă, sincer.

– Și totuși, spuse Hercule Poirot, atunci când a murit, ea a lăsat o scrisoare care trebuia să-i fie transmisă fiicei sale, în care jura solemn că era nevinovată.

– Chiar îmi explic de ce a făcut asta, spuse Sir Montague. Dumneata sau eu am fi făcut la fel în locul ei.

– Fata susține că mama sa nu era genul care să mintă.

– Fata susține... mda. Ce știe ea despre asta? Dragul meu domn Poirot, fata era foarte mică la acea vreme. Cât avea? Patru, cinci ani? I-au schimbat numele și au trimis-o din Anglia, undeva, la niște rude. Ce poate ea să știe sau să-și amintească?

– Uneori copiii îi cunosc foarte bine pe oameni.

– Poate că așa o fi. Dar nu e valabil și în acest caz. Normal că fata dorește să creadă că mama ei n-a comis crima. Las-o să creadă asta. Nu-i face nici un rău.

– Dar, din nefericire, ea dorește dovezi.

– Dovezi conform cărora Caroline Crale nu și-ar fi ucis soțul?

– Da.

– Ei bine, spuse Depleach, nu le va obține.

– Nu credeți?

Faimosul K.C.¹ își privi meditativ companionul.

– Mereu te-am considerat un om cinstit, Poirot. Ce-ai de gând? Încerci să faci bani folosindu-te de afecțiunea firească a unei fete?

– N-o cunoașteți. Nu este o fată obișnuită. E o fată cu o mare tărie de caracter.

¹ Abreviere uzuală de la *King's Counsel*, consilier juridic al regelui, titlatură purtată de judecătorii, procurorii și avocații Coroanei Britanice (n.tr.)

– Da, îmi imaginez că fiica lui Amyas și a lui Caroline Crale ar fi așa. Ce dorește?

– Dorește adevărul.

– Hm, mă tem că adevărul va fi dezamăgitor pentru ea. Sincer, Poirot, nu cred că există vreo îndoială în această privință. Ea l-a ucis.

– Mă veți ierta, dragul meu prieten, dar trebuie să mă conving singur de asta.

– Ei bine, nu știu ce altceva aș mai putea face eu. Poți să citești ceea ce s-a scris în ziare despre proces. Humphrey Rudolph a fost din partea Coroanei¹. El a murit... să mă gândesc, cine era protejatul lui? Tânărul Fogg, cred. Da, Fogg. Ai putea să stai de vorbă cu el un pic. Și apoi, mai sunt și oamenii care erau acolo în acea vreme. Să nu crezi c-o să le facă plăcere să-i întrebi prea multe în legătură cu cazul acesta, dar îndrăznesc să spun c-o să obții ceea ce vrei de la ei. Dumneata ești un diavol șiret.

– A, da, oamenii implicați. Este foarte important. Vă amintiți poate și cine erau?

Deleach se gândi o clipă.

– Să văd... a trecut mult timp. Numai cinci oameni erau cu adevărat implicați, ca să zic așa... nu-i mai pun și pe servitori la socoteală... câțiva oameni destul de credincioși și în vârstă, cam speriați... și care nu știau nimic despre nimic. Nimeni nu i-ar fi putut bănuî.

– Sunt cinci oameni, spuneți. Povestiți-mi despre ei.

– Ei bine, era Philip Blake. Un prieten bun de-al lui Crale... îl cunoștea de-o viață. Stătea în casa lui, pe-atunci. *El* e încă în viață. Îl mai văd din când în când. Stă la St George's Hill. E broker la bursă. Joacă pe diverse

¹ Reprezentantul acuzării, adică al statului, în acest caz, Coroana Britanică (n.tr.)

piețe și de obicei se descurcă din asta. Are destul succes. Chiar se îngrașă un pic.

– Da. Și cine urmează?

– Mai era fratele mai mare al lui Blake. Moșier la țară... un tip care stă mai mult prin casă.

Poirot se gândi instantaneu la o melodie. Încercă s-o ignore. Nu trebuia să se gândească mereu la versuri de grădiniță. Părea obsedat de astfel de lucruri în ultima vreme. Și totuși, melodia insista să-i revină în minte:

Purcelușul ăsta a plecat la piață, purcelușul ăsta a rămas acasă...

Murmură:

– A rămas acasă... da?

– El e cel despre care ți-am spus... cel pasionat de ierburi și de medicamente... un pic chimist. Hobby-ul lui. Cum îl chema oare? Un nume mai literar... gata, mi-am amintit. Meredith. Meredith Blake. Nu știu dacă mai trăiește sau nu.

– Și cine mai urmează?

– Cine? Ei bine, mai este și sursa tuturor necazurilor. Fata din caz... Elsa Greer.

– „Purcelușul ăsta a mâncat friptură“, murmură Poirot. Depleach se holbă la el.

– Chiar i-au dat friptură, asta-i clar, spuse el. A fost foarte ambițioasă. A avut trei soți de-atunci. A intrat și a ieșit din tribunalul pentru divorțuri foarte des. Și de fiecare dată când a schimbat ceva, a fost în bine. Doamna Dittisham... așa o cheamă acum. Deschide orice *Tatler*¹ și o vei găsi.

¹ Cunoscută revistă britanică de societate, numită astfel după ziarul fondat de Richard Steele, în anul 1709. Orientarea ei este spre ilustrarea tendințelor din clasa aristocratică și din cea înstărită. (n.tr.)

– Și ceilalți doi?

– Mai era guvernanta. Nu-mi amintesc cum o chema. O femeie drăguță și capabilă. Thompson... Jones... ceva de genul ăsta. Și mai era copila. Sora vitregă a lui Caroline Crale. Probabil că avea cam cincisprezece ani pe vremea aceea. Și-a făcut un nume de atunci. Săpă după anumite lucruri și merge în drumeții te miri pe unde. Warren... așa o cheamă. Angela Warren. O tânără cam primejdioasă, în prezent. Am văzut-o zilele trecute.

– Așadar, nu e purcelușul care a plâns „guiț-guiț-guiț“...?

Sir Montague Depleach îl privi cam ciudat. Spuse sec:

– Ar cam avea de ce să plângă așa. E desfigurată, să știi. Are o cicatrice foarte urâtă pe un obraz. Ea... ei bine, o să auzi totul despre asta, îndrăznesc să afirm.

Poirot se ridică.

– Vă mulțumesc! Ați fost foarte amabil. Dacă doamna Crale *nu* și-a ucis soțul...

Depleach îl întrerupse:

– Dar a făcut-o, bătrâne, a făcut-o! Crede-mă pe cuvânt.

Poirot continuă să vorbească, fără să ia în seamă întreruperea.

– ...Atunci pare logic ca unul dintre acești cinci oameni s-o fi făcut.

– Unul dintre ei *ar fi putut* s-o facă, să spunem – acceptă, nesigur, Depleach. Dar nu vād de ce-*ar fi făcut* vreunul asta. Nu există nici un motiv. De fapt, sunt desul de sigur că nici unul *n-a făcut* așa ceva. Scoate-ți ideea asta fixă din cap, bătrâne!

Dar Hercule Poirot se mulțumi să zâmbească și să scuture din cap.

Capitolul 2

CONSFĂTUIREA CU PARTEA ACUZĂRII

– Vinovată ca dracu'! spuse domnul Fogg, scurt.

Hercule Poirot privi meditativ chipul proaspăt bărbierit al procurorului.

Quentin Fogg, K.C., era un om foarte diferit față de Montague Depleach. Depleach avea forță, magnetism, o personalitate expansivă și chiar agresivă. Făcea impresie prin schimbările rapide și dramatice de comportament. Chipeș, urban, fermecător într-o clipă... și apoi, ca printr-o transformare magică, cu un zâmbet firos și cu buzele subțiate, se repezea la gâtul victimei.

Quentin Fogg era slab, palid, fără să posede ceea ce numim personalitate. Întrebările lui erau liniștite și lipsite de emoții, dar foarte persistente. Dacă Depleach era precum o floretă, Fogg era precum un burghiu. Înțepa constant. Nu se bucurase niciodată de cine știe ce faimă, dar era cunoscut ca un foarte bun om al legii. De obicei, își câștiga cazurile.

Hercule Poirot îl măsură imediat din ochi.

– Prin urmare, așa v-a lăsat impresia, zise el.

Fogg aprobă din cap.

– Ar fi trebuit s-o vedeți atunci când a depus mărturie. Bătrânul Humpie Rudolph (el era din partea acuzării, știți) a tocat-o mărunț. Mărunț! Se opri și apoi spuse pe neașteptate: Una peste alta, a fost cam mult bine la un loc.

– Nu sunt sigur – spuse Hercule Poirot – că vă înțeleg foarte bine.

Fogg își împreună sprâncenele subțiri. Cu mâna sa delicată, își mângâie buza de sus.

– Cum să-i zic altfel? E un proverb englezesc care sună așa: „Împușcă pasărea care nu se mișcă“, și cred că descrie foarte bine ceea ce vreau să zic. Acum înțelegeți la ce mă refer?

– Este, așa cum ați și spus, un punct de vedere englezesc, dar chiar cred că vă înțeleg. În Tribunalul Penal Central, ca și pe terenurile de sport de la Eton¹ sau pe terenurile de vânatoare, unui britanic îi place ca victima sa să aibă o șansă.

– Exact, așa este. Ei bine, în acest caz, acuzata nici măcar *n-a avut* o șansă. Humpie Rudolph a făcut tot ceea ce a vrut cu ea. A început cu examinarea ei făcută de Depleach. A stat acolo, știți... docilă ca o fetiță la o petrecere a adulților, răspunzând la întrebările lui Depleach cu ceea ce învățase pe de rost. Destul de docilă, perfectă la exprimare... și absolut neconvingătoare! I se spusese cum să răspundă și asta a și făcut. N-a fost vina lui Depleach. Bătrânul vulpoi și-a jucat perfect rolul... dar, în orice scenă, este nevoie de doi actori, doar unul singur nu poate interpreta partitura. Ea n-a jucat deloc ceea ce trebuia. Și asta a avut cel mai puternic efect negativ cu putință asupra juriului. Iar apoi, bătrânul Humpie s-a ridicat. Cred că-l știți, nu? E o mare pierdere. Și-a aranjat roba, s-a legănat pe picioare... și apoi... drept la țintă! Cum v-am spus, a tocat-o mărunț! A insinuat câteva lucruri, a pus câteva capcane... și ea a căzut drept în ele.

¹ Renumit colegiu privat și independent din Anglia, situat în orașul Eton, din comitatul Berkshire, întemeiat în anul 1440 de regele Henric al VI-lea, terenurile sale de sport fiind, în mod tradițional, spații de pregătire pentru guvernanții britanici. (n.tr.)

A făcut-o să admită cât de absurde erau propriile declarații, a făcut-o să se contrazică, iar ea s-a îngropat din ce în ce mai adânc. Și apoi, el a încheiat în stilul propriu. Foarte convingător... foarte convins: „Vă atrag atenția, doamnă Crale, că toată această poveste, cum că ați furat cucuta ca să vă sinucideți, este doar o falsitate. Eu vă spun că ați luat-o ca să i-o administrați soțului dumneavoastră, care era pe cale să vă părăsească pentru o altă femeie, și că i-ați *dat-o* în mod intenționat“. Și apoi, ea l-a privit... o ființă atât de drăguță, grațioasă, delicată... și a spus: „O, nu, nu... n-am făcut asta“. A fost cel mai lipsit de intonație lucru pe care l-am auzit... cel mai neconvingător. L-am văzut pe Depleach foindu-se în scaun. A știut că atunci se terminase. Fogg se opri o clipă, apoi continuă: Și totuși... nu știu. Într-un fel, a fost cel mai inteligent lucru pe care-l putea face. A făcut apel la cavalerism... la acel ciudat cavalerism prezent și-n sporturile sângeroase, cel care-i face pe cei mai mulți străini să ne considere niște impostori atotputernici. Juriul a simțit – întregul public a simțit – că n-are nici o șansă. Nici nu se putea lupta. Cu siguranță că nu putea să joace un rol în fața unei brute atât de șirete ca bătrânul Humpie. Acel slab, neconvingător „O, nu, nu... n-am făcut asta“... A fost jalnic. Pur și simplu, jalnic. A fost terminată! Da', într-un fel, a fost cel mai bun lucru pe care-l putea face. Juriul a deliberat doar timp de o jumătate de oră. Verdictul a fost: Vinovată, dar cu recomandarea de clemență. De fapt, știți, a fost total în opoziție cu cealaltă femeie implicată în acest caz. Cu fata. Juriul nu i-a arătat nici un pic de milă *acesteia*, încă de la început. N-avea nici un fir de păr lăsat la întâmplare. Foarte atrăgătoare, modernă. Pentru femeile din acel tribunal, reprezenta un tip: tipul femeii care destramă o căsnicie. Căminele nu erau în siguranță cu fete ca ea prin preajmă. Fete care

ofereau sex și care ignorau drepturile soțiilor și mamelor. Nu s-a cruțat nici ea, îndrăznesc să spun. Era sinceră. Admirabil de sinceră. Se îndrăgostise de Amyas Crale, și el de ea, iar fata n-a avut nici un fel de remușcări să-l smulgă de lângă soția și copilul lui. Am admirat-o într-un fel. A avut curaj. Depleach a folosit câteva strategii cam dure în examinarea ei, și totuși ea a rezistat destul de bine. Dar tribunalul nu i-a arătat milă. Și nici judecătorul n-a plăcut-o. Bătrânul Avis, el era. Un bărbat care fusese destul de fustangiu în tinerețe, dar foarte moral atunci când era îmbrăcat în robă și conducea un proces. Concluziile sale împotriva lui Caroline Crale au fost destul de blânde. N-a putut nega faptele, dar a aruncat aluzii destul de clare spre provocare și tot restul.

Hercule Poirot întrebă:

– N-a sprijinit teoria sinuciderii, avansată de apărare? Fogg clătină din cap.

– Acea teorie n-a avut niciodată o bază pe care să se sprijine. Nu mă înțelegeți greșit, nu spun că Depleach n-a folosit-o la maximum. A zugrăvit o imagine foarte emoționantă a unui bărbat cu o inimă foarte mare, iubitor de plăceri, temperamental, care a fost deodată copleșit de pasiunea pentru o tânără fată încântătoare, conștient de impedimente, dar incapabil să reziste. Apoi dezgustul său față de propriul gest, remușcările pentru felul în care-și trata soția și copilul prin decizia sa bruscă de a sfârși totul! Calea onorabilă de ieșire din situația dată. Vă spun, a fost o scenă foarte emoționantă. Vocea lui Depleach te putea face să plângi. Parcă vedeai biata epavă de om sfâșiată între pasiuni și decența sa lăuntrică. Efectul a fost nemaipomenit! Doar că – atunci când totul s-a terminat – vraja s-a risipit și nu mai puteai vedea acel chip aproape mitic al lui Amyas Crale. Toată lumea îl cunoștea mult prea bine. Nu era deloc

acel tip de persoană. Iar Depleach nu putuse da peste nici o dovadă care să arate că așa era. Aș spune că, de fapt, acest Crale s-a apropiat foarte mult de statutul unui om lipsit chiar și de cea mai rudimentară conștiință. Era un egoist fără scrupule, fericit cu el însuși, temperamental. Indiferent ce simț al eticii ar fi avut, îl aplica numai picturilor sale. Sunt convins că n-ar fi pictat ceva neglijent, de proastă calitate... indiferent de răsplată. Dar, în rest, era un bărbat cu sânge fierbinte care iubea viața... avea o poftă nebună de viață. Sinucidere? Nu el!

– Poate că n-a fost cea mai bună apărare posibilă?

Fogg ridică din umerii săi subțiri.

– Ce altceva ar fi putut folosi? Nu puteam pleda, pur și simplu, că era un caz care nu se susține... că acuzarea trebuia să dovedească faptul că avea o bază. Erau mult prea multe dovezi. Femeia folosisese cumva otrava... recunoscuse că o luase, de fapt. Avea motivul, ocazia, mijloacele... totul.

– Poate ar fi putut arăta că toate aceste elemente fuseseră aranjate de altcineva?

Fogg spuse răspicat:

– A recunoscut multe dintre ele. Și, oricum, e prea puțin plauzibil. Insinuați, presupun, că altcineva l-a omorât și a făcut în așa fel încât ea să pară autoarea.

– Chiar credeți că este atât de imposibil?

Fogg rosti rar:

– Mă tem că da. Sugerați existența misteriosului X. Unde-l putem căuta?

Poirot spuse:

– Evident, într-un cerc de apropiați. Erau cinci oameni, nu-i așa, care *puteau* să fie implicați direct.

– Cinci? Să mă gândesc. Era bătrânul lunatic care se prostea cu ierburile lui. Un hobby periculos... dar o

ființă prietenoasă. O persoană cam ștearsă. Nu-l văd ca pe domnul X. Mai era fata... poate c-ar fi putut s-o omoare pe Caroline, dar nu pe Amyas. Mai era brokerul, cel mai bun prieten al lui Crale. E o situație destul de populară în romanele polițiste, dar nu cred în asta în viața reală. Nu mai e nimeni... a, ba da, sora mai mică, dar n-o putem lua în considerație la modul serios. Sunt, în consecință, patru.

Hercule Poirot adăugă:

– Uitați de guvernantă.

– Da, așa este. Ființe comune, guvernantele astea, nimeni nu și le amintește. Îmi amintesc de ea totuși, ca prin ceață. De vârstă medie, competentă. Presupun că un psiholog ar fi putut spune despre ea că avea o pasiune ascunsă pentru Crale și de aceea ar fi fost capabilă de crimă. Pasiunea reprimată! Nu merge... pur și simplu, nu cred. La cât de mult îmi amintesc despre ea nu cred că era genul nevrotic.

– A trecut destul timp.

– Cincisprezece sau șaisprezece ani, cred. Da, cam așa. Nu puteți să-mi cereți să am amintiri atât de exacte.

Hercule Poirot continuă:

– Din contră, vă amintiți uimitor de bine. Asta mă uimește. Chiar puteți vedea totul, nu? Atunci când vorbiți, aveți tabloul în față.

Fogg rosti rar:

– Da, aveți dreptate... Îl văd, destul de clar.

Poirot spuse:

– M-ar interesa, dragul meu prieten, dacă m-ați putea lămuri: *de ce?*

– De ce? Fogg se gândi o clipă la răspuns. Chipul lui slab, de intelectual, era concentrat... interesat. Da, *de ce?*

Poirot întrebă:

– Ce vedeți atât de clar? Martorii? Avocații? Judecătorul? Pe acuzată, stând în boxa ei?

Fogg spuse încet:

– De asta, desigur! Ați pus punctul pe „i”. O voi vedea *pe ea* întotdeauna... ciudat lucru, atracția. Avea această calitate. Nu știu dacă era chiar frumoasă... nu era foarte tânără... părea mai obosită... avea pungi sub ochi. Dar totul se concentra în jurul *ei*. Interesul. Drama. Și totuși, jumătate din timp, *ea nu era cu adevărat acolo*. Era plecată undeva, departe... își lăsa acolo doar trupul, liniștit, atent, cu acel zâmbet firav, politicos, întipărit pe chip. Era construită din jumătăți de nuanțe, lumini și umbre. Și totuși, cu toate astea, părea mai vie decât cealaltă... decât fata cu un trup perfect, cu față frumoasă și cu puterea tinereții. Am admirat-o pe Elsa Greer pentru curaj, pentru că a putut să lupte, pentru că și-a înfruntat călăii și n-a cedat. Dar am admirat-o pe Caroline Crale pentru că n-a luptat, pentru că s-a retras în lumea ei de lumini și de umbre. *N-a* fost înfrântă cu adevărat pentru că *n-a* luptat. Se opri. Sunt sigur doar de un lucru. L-a iubit pe bărbatul pe care l-a ucis. L-a iubit atât de mult, încât jumătate din ea a murit odată cu el.

Domnul Fogg, K.C., se opri și-și șterse ochelarii.

– Vai de mine! Spun niște lucruri cam ciudate! Știți, eram destul de tânăr pe atunci. Un debutant ambițios. Aceste lucruri lasă o impresie adâncă. Dar, oricum, sunt sigur că această Caroline Crale era o femeie remarcabilă. N-o voi uita vreodată. Nu, n-o voi uita vreodată...

Capitolul 3

AVOCATUL CEL TÂNĂR

George Mayhew era prevăzător și nu-și lua ușor angajamente.

Își amintea cazul, desigur, dar nu foarte clar. Tatăl lui se ocupase... el n-avea decât nouăsprezece ani pe vremea aceea.

Da, cazul provocase destule discuții. Datorită faptului că victima, Crale, fusese atât de cunoscută. Tablourile sale erau foarte prețioase... chiar foarte prețioase. Două dintre ele se aflau în Galeria Tate. Nu că asta ar fi însemnat ceva neapărat.

Îl ruga pe domnul Poirot să-l scuze, dar nu vedea de ce domnul Poirot era atât de interesat de acest subiect. A, *fiica*? Serios? Canada? El auzise întotdeauna c-ar fi fost în Noua Zeelandă.

George Mayhew deveni mai puțin rigid. Se destinse.

Un lucru șocant în viața unei fete. O simpatiza foarte mult. Îi era chiar milă de ea. Ar fi fost mai bine să nu afle niciodată adevărul. Totuși, nu mai folosea la nimic să spună asta *acum*.

Voia să știe? Bine, dar ce era de știut? Existau rapoartele de la tribunal, desigur. El nu știa nimic despre asta.

Nu, se temea că nu prea încăpea îndoială cu privire la vinovăția doamnei Crale. Avea ceva motive care să-i justifice fapta. Artiștii ăștia... Oameni cu care este

dificil să trăiești. Crale, înțelegea asta, avea mereu câte o altă femeie cu care trăia.

Și ea însăși probabil că fusese o femeie mai posesivă. Incapabilă să accepte faptele. În zilele noastre, ar fi putut pur și simplu să divorțeze și să termine totul. Adăugă apoi, prudent:

– Să mă gândesc... Ăăă... Doamna Dittisham, cred, a fost fata implicată în caz.

Poirot răspunse că așa considera și el.

– Ziarele mai aduc vorba despre asta din când în când, continuă Mayhew. A intrat și a ieșit de destule ori din tribunal cu divorțuri. Este o femeie foarte bogată, după cum cred că știți deja. A fost măritată cu exploratorul acela, înainte de Dittisham. Este mereu mai mult sau mai puțin în atenția publicului. Genul de femeie căreia îi place notorietatea, mă gândesc.

– Sau poate că-i adoră pe eroi, sugeră Poirot.

Ideea păru să-l deranjeze pe George Mayhew. O acceptă fără tragere de inimă.

– Ei bine... e posibil, da, ca tocmai acesta să fie adevărul.

Părea să întoarcă ideea pe toate părțile în gând.

Poirot se interesă:

– Firma dumneavoastră o reprezenta pe doamna Crale de o perioadă mai îndelungată?

George Mayhew clătină din cap.

– Din contră. Jonathan și Jonathan fuseseră avocații familiei Crale. Având în vedere situația însă, domnul Jonathan a simțit că nu putea s-o reprezinte foarte bine pe doamna Crale, și a aranjat cu noi – cu tatăl meu – să-i preluăm cazul. Ați face bine, cred, domnule Poirot, să vă fixați o întâlnire cu domnul Jonathan. S-a retras din munca activă – are peste șaptezeci de ani – dar

cunoștea familia Crale foarte bine și vă poate spune mult mai multe decât mine. Într-adevăr, eu nu vă pot lămurii mai nimic. Eram doar un tinerel pe-atunci. Nici nu cred c-am fost la tribunal.

Poirot se ridică și George Mayhew, ridicându-se la rândul lui, spuse:

– Poate că ați vrea să schimbați o vorbă și cu Edmunds, contabilul nostru. Era asociat al firmei pe atunci și a fost foarte interesat de caz.

Edmunds era un om care vorbea foarte rar. Ochii lui străluceau de prudență avocătească. Îl măsură îndelung din ochi pe Poirot înainte să se lase convins să vorbească.

– A, îmi amintesc de cazul Crale. Adăugă imediat: O afacere dizgrațioasă. Ochii lui șireți zăboviră ceretător asupra lui Hercule Poirot. A trecut cam mult timp ca să mai fie răscolite toate aceste lucruri.

– Un verdict dat la tribunal nu reprezintă întotdeauna sfârșitul.

Capul colțuros al lui Edmunds aprobă încet.

– V-aș cam da dreptate din acest punct de vedere.

Hercule Poirot continuă:

– Doamna Crale a lăsat în urmă o fiică.

– A, îmi aminteam de un copil, da. Trimisă în străinătate la rude, nu-i așa?

– Acea fiică este foarte sigură de nevinovăția mamei ei, preciză Poirot.

Stufoasele sprâncene ale domnului Edmunds se ridicară.

– Așa vede lucrurile, prin urmare?

– Îmi puteți spune ceva care să sprijine această teorie? întrebă Poirot.

Edmunds reflectă. Apoi, clătină încet din cap.

– N-aș putea spune în mod conștient că da. Am admirat-o pe doamna Crale. Orice altceva ar fi fost, era totuși o doamnă! Nu cum era cealaltă. O vulpe... nici mai mult, nici mai puțin. Tupeistă până-n pânzele albe! Gunoi... asta era ea... Și a arătat-o! Dar doamna Crale era de calitate.

– Dar, cu toate acestea, o criminală?

Edmunds se încruntă. Răspunse, cu mai multă spontaneitate decât până în acel moment:

– Asta m-am întrebat și eu, zi de zi. Stătea acolo atât de calmă și de blândă. „Nu cred“, obișnuiam să-mi spun. Dar, dacă mă înțelegeți, domnule Poirot, n-aveai ce altceva să crezi. Cucuta aia n-a ajuns în berea domnului Crale din greșeală. A fost pusă acolo intenționat. Și dacă nu doamna Crale este autoarea, atunci cine?

– Asta e întrebarea, întări Poirot. Cine a pus-o acolo? Din nou, acei ochi pătrunzători, bătrâni, îl fixară.

– Prin urmare, asta e ideea dumneavoastră? vru să știe domnul Edmunds.

– Dumneavoastră ce credeți?

Urmă o pauză, înainte ca funcționarul să răspundă:

– N-a fost nici un indiciu în acest sens. Absolut nici unul.

– Ați fost la tribunal în timpul procesului? se interesează Poirot.

– În fiecare zi.

– I-ați auzit pe martori depunând mărturiile?

– Da.

– Nu vi s-a părut nimic anormal la ei... vreo ciudățenie, vreo lipsă de sinceritate?

Edmunds răspunse firesc:

– Vreți să spuneți dacă unul dintre ei mințea? Dacă unul ar fi avut vreun motiv să-l omoare pe domnul

Crale? Mă scuzați, domnule Poirot, dar ceea ce sugerați este foarte *melodramatic*.

– Cel puțin, luați asta în considerație, insistă Poirot.

Privi chipul crispat, ochii gânditori. Încet, cu regret, Edmunds clătină din cap.

– Acea domnișoară Greer, spuse el, era destul de ranchiunoasă și răzbunătoare. Aș spune că a întrecut limitele în multe dintre lucrurile pe care le-a spus acolo, dar ea îl dorea, în orice caz, pe domnul Crale în viață. Nu-i folosea în nici un fel mort. Voia s-o înlăture pe doamna Crale, asta e clar... Dar asta, deoarece moartea îi luase bărbatul. Era ca o tigroaică încolțită! Însă, așa cum am spus, ea îl dorea pe domnul Crale în viață. Domnul Philip Blake, și el a fost împotriva doamnei Crale. Avea o idee preconcepută. A înțepat-o ori de câte ori i s-a ivit ocazia. Dar aș spune că a fost sincer. Fusesse prieten foarte bun cu domnul Crale. Fratele lui, domnul Meredith Blake – un martor neconvingător, vag, ezitant – niciodată n-a părut sigur de răspunsurile sale. Am văzut mulți martori de felul ăsta. Părea că minte, când, de fapt, tot timpul rostea adevărul. N-a vrut să spună nimic în plus față de ceea ce a trebuit. Avocatul nu a reușit să extragă mai mult de la el din pricina asta. Unul dintre acei domni care intră mai ușor în panică. Guvernanta... și ea s-a comportat destul de bine. N-a irosit cuvintele și a răspuns la subiect. N-ai fi putut spune, dac-o ascultai, de partea cui era. O femeie foarte calculată. Genul mai dur. Aici, Edmunds se opri o clipă: Nu m-aș mira dacă, de fapt, știa mai mult despre toată afacerea asta decât a spus.

– Nici eu nu m-aș mira, zise Hercule Poirot.

Privi cu atenție chipul dur și ridat al domnului Alfred Edmunds. Era destul de impasibil și de limpede.

Dar Hercule Poirot se întreabă în acel moment dacă nu cumva i se oferise un indiciu.

Capitolul 4

AVOCATUL CEL BĂTRÂN

Domnul Caleb Jonathan locuia în Essex. După un schimb politicos de scrisori, Poirot primi o invitație, aproape regească în felul ei, să meargă acolo ca să cîneze și să-și petreacă o noapte. Bătrânul gentleman avea, în mod sigur, un altfel de caracter, nu insipid ca tânărul George Mayhew, în comparație cu care părea un pahar de vin vechi și de calitate.

Avea propriile metode de a aborda subiectele, și abia spre miezul nopții, după ce băuse un pahar de coniac vechi și savuros, domnul Jonathan își dădu cu adevărat drumul la limbă. Într-o manieră aproape orientală, apreciasse curtoazia lui Hercule Poirot de a nu-l forța să vorbească în vreun fel. Acum, la timpul potrivit pentru el, era dispus să detalieze subiectul privind familia Crale.

– Firma noastră, desigur, a cunoscut multe generații ale acestei familii. L-am cunoscut pe Amyas Crale și pe tatăl său, Richard Crale, și mi-l amintesc pe Enoch Crale, bunicul. Nobili, cu toții, apreciau mai mult caii decât oamenii. Călăreau drept, iubeau femeile și nu se împiedicau de idei. N-aveau încredere în idei. Dar soția lui Richard Crale era plină de idei... mai multe idei decât rațiune. Era poetică și muzicală... cânta la harfă, știți. Avea o sănătate precară și părea foarte pitorească pe canapeaua ei. Era o admiratoare a lui Kingsley. De

aceea l-a botezat pe fiul ei Amyas. Tatălui nu i-a plăcut numele, dar a cedat. Amyas Crale a profitat de moștenirea lui mixtă. Primise simțul artistic de la mama lui, iar setea de putere și egoismul de la tatăl lui. Toți cei din familia Crale erau egoiști. Nu vedeau niciodată vreun alt punct de vedere, în afară de cel personal. Bătând ușor cu un deget în brațul fotoliului, bătrânul îi aruncă o privire ascuțită lui Poirot. Corecți-mă dacă greșesc, domnule Poirot, dar sunteți interesat mai degrabă de... caractere, să spunem?

– Acesta este principalul meu interes în toate cazurile, răspunse Poirot.

– Îmi închipui. Ca să intrați pe sub pielea criminalului, cum se spune. Foarte interesant! Te absoarbe cu totul. Firma noastră, desigur, nu s-a ocupat niciodată de cazuri de crimă. N-am fi fost în stare s-o apărăm pe doamna Crale, chiar dac-am fi vrut asta. Cei de la firma Mayhew însă erau mult mai potriviți. L-au numit pe Depleach... poate că n-au avut prea multă imaginație... totuși, el era foarte expansiv și, desigur, din cale-afară de dramatic! Ceea ce n-au prevăzut însă a fost faptul că nici Caroline n-a jucat rolul pe care l-au vrut ei. Nu era genul dramatic.

– Dar cum era? întrebă Poirot. Asta doresc foarte mult să aflu.

– Da, da, desigur. Cum a ajuns să facă tot ceea ce-a făcut? Aceasta este întrebarea cu adevărat vitală. O cunoșteam, înțelegeți, dinainte să se mărite. Caroline Spalding, așa o chema. O ființă turbulentă și mereu nemulțumită. Plină de vitalitate. Mama ei a rămas văduvă de tânără și Caroline i-a fost foarte devotată. Apoi, mama s-a căsătorit din nou... a mai avut un copil. Da...

da, foarte trist, foarte dureros. Aceste gelozii tinere, arzătoare, adolescente.

– Era geloasă?

– Foarte. A avut loc chiar și un incident regretabil. Sărmana copilă, s-a învinuit foarte mult după aceea. Dar știți, domnule Poirot, astfel de lucruri se mai întâmplă. Nu pot fi oprite. Asta vine... vine odată cu maturitatea.

– Ce s-a întâmplat? întrebă Poirot.

– A lovit-o pe copilă... când era încă foarte mică. A aruncat cu un prespapier spre ea. Copila și-a pierdut vederea la un ochi și a rămas desfigurată. Domnul Jonathan oftă. Apoi adăugă: Vă imaginați ce efect a avut o întrebare atât de simplă pe această temă la tribunal. Clătină din cap. A lăsat impresia că, de fapt, Caroline Crale era o femeie cu un temperament vulcanic. Acest lucru chiar nu era adevărat. Deloc chiar. Se opri o clipă, apoi reluă: Caroline Spalding stătea destul de des la Alderbury. Călărea foarte bine și era hotărâtă. Lui Richard Crale îi plăcea de ea. A impresionat-o și pe doamna Crale – și ea o plăcea. Fata nu era fericită la casa ei. Era fericită la Alderbury. Diana Crale, sora lui Amyas, și cu ea, au devenit prietene. Philip și Meredith Blake, băieții care locuiau la o proprietate învecinată, veneau adesea la Alderbury. Philip era o mică brută care se gândea numai la bani. Trebuie să mărturisesc că mereu am avut o antipatie față de el. Dar mi s-a spus că știe să vorbească întotdeauna și că are reputația unui bun prieten. Meredith era ceea ce contemporanii mei numeau un Namby Pamby¹. Îi plăceau botanica și fluturii și observa păsările și alte creaturi. Acum, chestia asta se numește studiul naturii.

¹ Termen care desemna o persoană cu vorbirea afectată, sentimentalistă, având la origine o satiră cu acest titlu scrisă în anul 1725 de Henry Carey, la adresa politicianului Ambrose Philips. (n.tr.)

Of, Doamne... toți tinerii aceștia erau o dezamăgire pentru părinții lor. Nici unul nu rămăsese fidel tipologiei tradiționaliste... vânatoare, pescuit. Meredith prefera să observe păsările și animalele, în loc să le vâneze. Philip, cu siguranță, prefera orașul în dauna provinciei și se orienta către domeniul afacerilor, ca să poată scoate bani. Diana s-a măritat cu un individ care nu era gentleman: era fost ofițer. Iar Amyas, puternicul, chipeșul, virilul Amyas a înflorit și a devenit un pictor renumit, tocmai asta, dintre toate meseriile din lume! După părerea mea, Richard Crale a murit din cauza șocului.

Și, la scurt timp, Amyas s-a căsătorit cu Caroline Spalding. Mereu s-au certat și au avut câte ceva de împărțit, dar chiar se iubeau. Erau amândoi înnebuniți unul după celălalt. Și au continuat să țină unul la altul. Dar Amyas era precum toți ceilalți din familia Crale, un egoist fără sentimente. A iubit-o pe Caroline, dar n-a respectat-o niciodată cu adevărat. A făcut doar ceea ce a vrut. Eu cred c-a fost cât putea el să fie de atașat de ea, mai mult de atât nu era capabil... doar ea, femeia, se situa cu mult sub arta lui. Artă era primordială. Și nu cred că a existat vreun moment în viața lui în care arta să fie mai puțin importantă decât orice femeie. Avea aventuri cu femei – îl stimulau –, dar le lăsa baltă după ce termina cu ele. Nu era nici un bărbat sentimental, nici romantic. Și nici nu era un senzual. Singura femeie pentru care simțea ceva, puțin, era soția lui. Și, pentru că ea știa asta, i-a acceptat atât de multe escapade. Era un pictor foarte talentat. Ea și-a dat seama de acest lucru și l-a respectat. El, de obicei, avea aventuri amoroase și apoi se întorcea la ea... cu un tablou drept amintire. Și ar fi continuat mult și bine așa, dacă nu apărea Elsa Greer. Elsa Greer...

Domnul Jonathan clătină din cap.

– Ce-i cu Elsa Greer? îl îmboldi Poirot.

– Sărmana copilă... Sărmana copilă... spuse pe neașteptate domnul Jonathan.

– Prin urmare, asta simțiți în legătură cu ea? insistă Poirot.

Jonathan spuse:

– Poate pentru că sunt mai bătrân, dar eu cred, domnule Poirot, că e ceva la lipsa de apărare a tinereții care mă mișcă, până la lacrimi. Tinerețea e atât de vulnerabilă. E atât de necruțătoare... atât de sigură pe ea. De generoasă și de solicitantă...

Ridicându-se, bătrânul merse până la raftul cu cărți. Scoase de acolo un volum, îl deschise și întoarse paginile, apoi citi cu glas tare:

De ți-e cinstit amorul tău și vrea
Căsătorie, dă-mi atunci de știre
Prin cineva pe care-l voi trimite
La tine mâine, ca să afle: Unde
Și când vrei tu să facem cununia?
Atunci îți pun ursita-mi la picioare,
Stăpân mi-ești, te urmez în lumea-ntreagă...¹

– Aici se simte iubirea tinereții, în cuvintele Julietei. Fără reticențe, fără rețineri, fără așa-numita modestie feciorelnică. Este curajul, insistența, forța necruțătoare a tinereții. Shakespeare cunoștea ce înseamnă tinerețea. Julieta îi cântă lui Romeo. Desdemona îl dorește pe Othello. Nu au nici un dubiu tinerii, nici teamă, nici mândrie.

¹ *Romeo și Julieta* – William Shakespeare, vol. I, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1955; trad. Șt. O. Iosif, revăzută de Al. Philippide, p. 321.

Poirot spuse, îngândurat:

– Prin urmare, credeți că Elsa Greer vorbea cu cuvintele Julietei?

– Da. Era o tânără răsfățată de avere: tânără, frumoasă, bogată. Și-a găsit partenerul și l-a dorit... nu era un Romeo tânăr, ci un pictor de vârstă medie, căsătorit. Elsa Greer nu a ezitat nici un moment, a avut la dispoziție codul modernității. „Ia tot ceea ce vrei; nu trăiești decât o dată!“ Bătrânul oftă, se lăsă pe spate și din nou bătu încet cu degetele pe brațul fotoliului său. O Julietă prădătoare. Tânără, fără milă, dar cumplit de vulnerabilă. A mizat totul pe o lovitură îndrăzneată. Și, aparent, a și câștigat... și apoi... în ultimul moment... a intrat în scenă moartea... și tânăra Elsa, atât de vivace și de arzătoare, a murit și ea. A rămas numai o persoană rece, întărită, răzbunătoare, care a urât-o din tot sufletul pe femeia a cărei mână a comis acea faptă îngrozitoare. Vocea bărbatului se schimbă. Vai, vai! Vă rog să iertați această mică melodramatizare. O femeie tânără, crudă... cu o viziune crudă asupra vieții. Un personaj nu prea interesant, cred eu. „Tinerete pură ca un trandafir, pasionată, pală“ etc. Dacă iei asta, ce rămâne? Doar o femeie tânără, oarecum mediocră, în căutarea unui erou supradimensionat care s-o urce pe un pedestal.

– Dacă Amyas Crale n-ar fi fost un pictor faimos... spuse Poirot.

Domnul Jonathan se grăbi să-i dea dreptate:

– Într-adevăr... într-adevăr. Ați pus problema într-un mod admirabil. Toate fetele din lumea asta care seamănă cu Elsa îi venerează pe eroi. Un bărbat trebuie să fi *făcut* ceva, trebuie să fie cineva... Caroline Crale poate c-ar fi putut recunoaște valoarea unui funcționar la bancă sau a unui agent de asigurări. Caroline îl iubea

pe Amyas Crale bărbatul, nu pe Amyas Crale pictorul. Caroline Crale nu era crudă... Elsa Greer era. Apoi adăugă: Dar era tânără și frumoasă, și infinit mai patetică, după mine.

Hercule Poirot se duse la culcare gânditor în acea seară. Era fascinat de problema personalității.

Pentru Edmunds, funcționarul, Elsa Greer era o vulpiță, nici mai mult, nici mai puțin.

Pentru bătrânul domn Jonathan, ea era eterna Julietă. Și Caroline Crale?

Fiecare o văzuse în mod diferit. Montague Depleach o disprețuise în calitate de clientă: o persoană care se dăduse bătută. Pentru tânărul Fogg, reprezentase romanțiozitatea. Edmunds o văzuse, simplu, ca pe o „doamnă“. Domnul Jonathan o numise o creatură furtunoasă, turbulentă.

Cum ar fi văzut-o el, Hercule Poirot?

De răspunsul la această întrebare simțea că depinde succesul căutărilor sale.

Până acum, nici unul dintre oamenii interogați nu se îndoise că, orice altceva ar fi fost, Caroline Crale fusese, de asemenea, o criminală.

Capitolul 5

COMISARUL DE POLIȚIE

Fostul comisar de poliție Hale trase gânditor din pipa sa. Apoi, spuse:

- Este o întrebare ciudată, domnule Poirot.
- Poate că este, într-adevăr, mai puțin obișnuită, aprobă Poirot, prevăzător.
- Înțelegeți, adăugă Hale, a trecut mult timp de atunci.

Hercule Poirot își dădea seama că avea să se plictisească de această frază. Spuse cu blândețe:

- Din acest motiv, desigur, totul este mult mai dificil.
 - Răscolirea trecutului, se amuză interlocutorul său.
- Dac-ar fi măcar un *scop* în asta...

- Un scop există.
- Care ar fi el?
- Cineva se poate bucura de descoperirea adevărului, pur și simplu. Eu asta fac. Și nu trebuie să uităm de tânăra domnișoară.

Hale aprobă din cap.

- Da, percep amestecul *ei* în toate astea. Dar... scuzați-mă, domnule Poirot... sunteți un om ingenios. Ați putea să-i născociți ceva.

- N-o cunoașteți pe această tânără, replică Poirot.
- Ei, haideți... un bărbat cu experiența dumneavoastră? Poirot se încordă.

– Poate că sunt, *mon cher*, un mincinos versat și priceput... după cum păreți să credeți. Dar nu asta este concepția mea despre un comportament etic. Am standardele mele.

– Mă iertați, domnule Poirot. N-am vrut să vă jig-nesc. Dar ar fi pentru o cauză bună, ca să zic așa.

– Mă întreb, chiar ar fi?

Hale rosti încetișor:

– E curat ghinion ca o fată tânără care urmează să se mărite să afle că mama ei a fost o criminală. Dacă-ș fi în locul dumneavoastră, m-aș duce la ea și i-aș spune că, la urma urmei, a fost vorba despre o sinucidere. I-aș spune că tot acest caz n-a fost bine controlat de către Depleach. Că, în ceea ce vă privește pe *dumneavoastră*, n-aveți nici o îndoială că Amyas Crale s-a otrăvit singur.

– Dar am toate dubiile în privința asta! Nu cred nici un moment că el s-a otrăvit singur. Considerați acest lucru măcar posibil?

Hale clătină încet din cap.

– Ei, vedeți? Mie îmi trebuie adevărul... nu o minciună, fie ea plauzibilă sau chiar foarte plauzibilă.

Hale se întoarce și-l privi pe Poirot. Fața lui roșie și un pic pătrată deveni și mai roșie și păru chiar și mai pătrată. Spuse:

– Vorbiți despre *adevăr*. Aș vrea să vă fie limpede că noi credem c-am *ajuns* la adevăr în cazul Crale.

Poirot replică repede:

– Acest verdict din partea dumneavoastră înseamnă foarte mult. Știu de ce sunteți capabil și că sunteți cinstit și foarte bine pregătit. Acum spuneți-mi doar atât: Chiar n-ați avut nici un dubiu, niciodată, că doamna Crale ar fi fost vinovată?

Răspunsul comisarului veni prompt:

– Nici un dubiu, domnule Poirot. Circumstanțele au condus către ea imediat, și fiecare indiciu descoperit a sprijinit această convingere.

– Îmi puteți face un rezumat al dovezilor împotriva ei?

– Pot. Atunci când am primit scrisoarea dumneavoastră, am căutat cazul în arhive. Comisarul ridică un mic carnețel. Am notat toate faptele importante aici.

– Vă mulțumesc, dragă prietene! Sunt nerăbdător să le aud.

Hale își dresă glasul. O rezonanță ușor oficială i se simțea în tonul vocii.

– La ora două și patruzeci și cinci de minute, în după-amiaza zilei de 18 septembrie, inspectorul Conway a fost sunat de către doctorul Andrew Faussett. Doctorul Faussett a spus că domnul Amyas Crale a murit subit și, ca urmare a circumstanțelor acestui deces și a declarației făcute de domnul Blake, un oaspete al casei, doctorul a considerat necesar să anunțe poliția.

Inspectorul Conway, împreună cu un sergent și cu medicul legist, au ajuns imediat la Alderbury. Doctorul Faussett era acolo și i-a condus la locul unde se afla corpul domnului Crale, neatins.

Domnul Crale pictase într-o grădină mică, închisă, cunoscută sub numele de Battery Garden¹, datorită faptului că dădea spre mare și avea câteva tunuri în miniatură, care o decorau. Domnul Crale nu urcase să ia prânzul pentru că voise să obțină un anumit efect de lumină asupra pietrelor, iar soarele n-ar fi fost potrivit pentru acest lucru decât în acele momente. Prin urmare, rămăsese singur în Battery Garden, pictând. Acest lucru n-a fost considerat neobișnuit. Domnul Crale nu

¹ Grădina Bateriei (de artilerie)

prea respecta orele de masă. Uneori i se trimitea câte un sendviș, dar cel mai adesea el prefera să nu fie deranjat. Ultimii oameni care l-au văzut în viață au fost domnișoara Elsa Greer (care stătea în casă) și domnul Meredith Blake (un vecin). Aceștia au urcat în casă și s-au dus împreună cu celelalte persoane care locuiau acolo la prânz. După masa de prânz, s-a servit cafeaua pe terasă. Doamna Crale și-a terminat de băut cafeaua și a spus că avea să „se ducă până jos, să vadă cum se descurca Amyas“. Doamna Cecilia Williams, guvernanta, s-a ridicat și a însoțit-o. Căuta un pulover aparținând elevei sale, domnișoara Angela Warren, sora doamnei Crale, pe care aceasta îl răstăcise și despre care credea că se găsea undeva pe plaja din apropiere.

Cele două au plecat împreună. Cărarea trecea printr-un pâlc de copaci și apoi ducea către ușa care dădea în Battery Garden. Puteai fie să intri în Battery Garden, fie să continui pe aceeași cărare și să ajungi la plajă.

Domnișoara Williams s-a îndreptat către plajă, iar doamna Crale a mers spre Battery Garden. Aproape imediat însă, doamna Crale a țipat și doamna Williams s-a grăbit să se întoarcă. Domnul Crale era sprijinit de un scaun, mort.

La cererea urgentă a doamnei Crale, doamna Williams a plecat din Battery Garden și a intrat repede în casă, pentru a suna după un doctor. Dar pe drum s-a întâlnit cu domnul Meredith Blake și i-a lăsat lui în sarcină acest lucru, ea întorcându-se la doamna Crale, despre care credea că ar avea nevoie de companie în acele momente. Doctorul Faussett a sosit la locul faptei după un sfert de oră. A văzut imediat că domnul Crale murise de ceva vreme; a spus că ora probabilă a morții era între unu și două. Nu se găsea nimic pe-acolo care să indice

cauza morții. Nu exista nici un semn al vreunei răni, iar poziția domnului Crale era foarte naturală. Totuși, doctorul Faussett, foarte familiarizat cu starea de sănătate a victimei și știind foarte bine că acesta n-avea vreo boală sau slăbiciune de vreun fel, înclina să creadă că situația era mult mai gravă decât părea la prima vedere. În acest moment, domnul Philip Blake i-a spus ceva domnului Faussett. Comisarul Hale se opri un pic, trase aer în piept și trecu la capitolul al doilea al povestirii sale. După aceea, domnul Blake i-a repetat această declarație inspectorului Conway. Iată despre ce era vorba. În acea dimineață, el primise un mesaj telefonic de la fratele său, domnul Meredith Blake (care locuia la conacul Handcross, aflat la doi-trei kilometri distanță). Domnul Meredith Blake era chimist amator... sau poate că botanist ar fi un termen mai potrivit. Atunci când a intrat în laboratorul său, în acea dimineață, domnul Meredith Blake a fost surprins să constate că o sticlă cu un preparat din cucută, care fusese plină cu o zi înainte, era acum aproape goală. Îngrijorat și alarmat de acest fapt, el l-a sunat pe fratele său, pentru a-l întreba ce ar trebui să facă. Domnul Philip Blake și-a sfătuit fratele să vină urgent la Alderbury, ca să discute problema mai pe larg. El însuși a mers o parte din drum pentru a-i ieși în întâmpinare și au venit împreună până acasă. N-au ajuns la nici o concluzie în legătură cu ce ar fi putut face, și au amânat dezbaterea pentru după prânz.

Ca urmare a investigațiilor ulterioare, inspectorul Conway a aflat următoarele: În după-amiaza zilei de dinainte, cinci oameni s-au dus de la Alderbury la conacul Handcross, pentru ceai. Aceștia erau domnul și doamna Crale, domnișoara Angela Warren, domnișoara Elsa Greer și domnul Philip Blake. În timpul petrecut

acolo, domnul Meredith Blake a ținut un scurt discurs despre hobby-ul său și i-a dus pe toți în micul lui laborator, pentru a le arăta ce avea acolo. În timpul cât a durat acest mic tur, el a menționat câteva medicamente specifice, dintre care unul era chiar cucuta. Le-a explicat toate proprietățile acesteia, după care s-a plâns de faptul că acum dispăruse aproape complet din farmacii, dar s-a lăudat cu descoperirea lui, anume că doze mici din această substanță sunt foarte eficiente împotriva tusei și a astmului. Mai târziu, el a amintit de proprietățile ei letale și chiar le-a citit oaspeților săi câteva pasaje dintr-un autor grec, în care erau descrise efectele cucutei.

Comisarul Hale se opri din nou, își umplu pipa la loc și trecu la capitolul al treilea.

– Colonelul Frere, inspectorul-șef, mi-a încredințat mie cazul. Rezultatele autopsiei au rezolvat misterul mai presus de orice îndoială. Cucuta, din câte am înțeles, nu lasă urme post-mortem foarte clare, dar doctorii au știut ce să caute și o mare cantitate din substanță a fost găsită. Doctorul a emis părerea că a fost administrată cu două sau trei ore înaintea decesului. În fața domnului Crale, pe masă, se găsiseră un pahar și o sticlă de bere goale. Au fost analizate urmele de pe fiecare. Nu era cucută în sticlă, dar era în pahar. Am făcut cercetări și am aflat că, deși într-o casă de oaspeți de lângă grădină se aflau o ladă de bere și pahare pentru domnul Crale, în dimineața respectivă doamna Crale fusese cea care-i adusese din casă o sticlă cu bere. Domnul Crale era ocupat cu tabloul atunci când sosise ea, iar domnișoara Greer îi poza, așezată pe unul dintre suporturile tunurilor miniaturale. Doamna Crale a deschis berea, a turnat-o și a pus paharul în mâna soțului ei, care stătea în fața tabloului. El l-a dat pe gât dintr-o

singură înghițitură... un obicei de-al său, după cum am aflat. Apoi a făcut o grimasă, a pus paharul la loc pe masă și a zis: „Toate mi se par că au un gust neplăcut azi!“ Domnișoara Greer a râs la această remarcă și a spus: „Ei, haide acum!“ Domnul Crale a răspuns: „Ei bine, cel puțin a fost *rece!*“

Hale se opri. Poirot interveni:

– La ce oră se întâmplau toate astea?

– Cam la unsprezece și un sfert. Domnul Crale a continuat să picteze. Potrivit celor declarate de domnișoara Greer, mai târziu s-a plâns de faptul că-l dureau membrele și că probabil începea să sufere de reumatism. Dar el era, de obicei, genul de om care urăște să recunoască faptul c-ar suferi de vreo boală, și, fără îndoială, încerca să nege că se simțea rău. Cererea sa iritată de a fi lăsat singur în timp ce toți ceilalți mergeau sus să mănânce era un lucru destul de obișnuit pentru el, aş spune.

Poirot aprobă cu un semn din cap.

Hale continuă:

– Astfel că domnul Crale a rămas singur în Battery Garden. Fără nici o îndoială, s-a așezat pe scaunul în care a fost găsit imediat după ce a rămas singur. Paralizia musculară atunci s-a instalat. Fără nici un ajutor în preajmă, a survenit și decesul.

Din nou, Poirot aprobă din cap.

Hale mai adăugă:

– Ei bine, am procedat conform rutinei. N-a fost prea greu să ajung la fapte. În ziua precedentă avuseseră loc niște altercații între doamna Crale și domnișoara Greer. Aceasta din urmă făcuse niște comentarii destul de insolente în legătură cu necesitatea unor schimbări ale aranjamentului mobilei, „pentru atunci

când voi locui eu aici“. Doamna Crale se ridicase și o întrebase: „Ce vrei să spui? Pentru când vei locui *tu* aici?“ Domnișoara Greer răspunsese: „Nu te prefacă că nu știi despre ce vorbesc, Caroline! Ești ca un struț care-și îngroapă capul în nisip. Știi foarte bine că eu și Amyas suntem foarte atașați unul de celălalt și că ne vom căsători“. Doamna Crale spusese: „Nu știu nimic despre așa ceva“. Domnișoara Greer continuase atunci: „Ei bine, înseamnă că știi acum“. Oricum, se pare că în acel moment doamna Crale se întorsese către soțul ei, care tocmai intrase în cameră, și întrebase: „E adevărat, Amyas, că te vei căsători cu Elsa?“

Poirot interveni cu interes:

– Și ce a spus domnul Crale atunci?

– Se pare că s-a întors către domnișoara Greer și a tipat la ea: „Ce naiba e în capul tău, să spui asta cu voce tare? N-ai nici măcar atâta minte încât să-ți ții gura?“

Domnișoara Greer i-ar fi răspuns: „Am crezut că, de acum, Caroline ar trebui să înceapă să recunoască adevărul“.

Doamna Crale l-a întrebat atunci pe soțul ei: „E adevărat, Amyas?“

El nici n-a privit-o, se pare, ci și-a întors fața și a murmurat ceva.

Ea i-a spus: „Vorbește cu voce tare. Trebuie să știi“.

La asta, el a răspuns: „O, da, e adevărat... dar nu vreau să discut acum despre asta.“

Apoi el a ieșit din nou din cameră și domnișoara Greer a spus: „Vezi?“ și a continuat cu ceva despre faptul că doamna Crale n-ar trebui să adopte o atitudine recalcitrantă în legătură cu toată povestea. Cu toții trebuiau să se poarte ca niște oameni raționali. Și ea spera ca Amyas și Caroline să rămână mereu prieteni buni.

– Și ce-a avut doamna Crale de spus la toate astea? întrebă, curios, Poirot.

– Conform martorilor, a râs. A zis: „Peste cadavrul meu, Elsa“. S-a dus către ușă și domnișoara Greer a strigat-o: „Ce vrei să spui?“ Doamna Crale a privit-o și a spus: „Mai bine îl omor pe Amyas, decât să ți-l las ție“. Hale se opri. Destul de evident... ei?

– Da. Poirot părea gânditor. Cine a auzit asta?

– Domnișoara Williams era în cameră, la fel și Philip Blake. Foarte stânjenitor pentru ei.

– Ambele relatări despre această scenă sunt concordante?

– Destul de mult... n-o să auzi niciodată doi martori povestind exact același lucru despre aceeași scenă. *Dumneavoastră* știți asta la fel de bine ca și mine, domnule Poirot.

Poirot aprobă din cap și spuse, gânditor:

– Da, va fi interesant de văzut...

Se opri însă fără să-și termine fraza.

Hale continuă:

– Am pornit o cercetare a casei. În dormitorul doamnei Crale, am găsit o sticlă mică, pe care scria „Ulei de iasomie“, ascunsă într-un sertar de jos, printre haine de iarnă. Era goală. Am luat amprente de pe ea. Îi aparțineau doamnei Crale. La analiză, s-a constatat că sticla conținea urme vagi de ulei de iasomie și o soluție puternică de cucută.

Am întrebat-o pe doamna Crale și i-am arătat sticla. A răspuns imediat. Fusesse într-o dispoziție foarte proastă, a spus. După ce a ascultat descrierea domnului Meredith Blake despre cucută, s-a strecurat înapoi în laborator, a golit o sticlută de ulei de iasomie, pe care o avea în geantă, după care a umplut-o cu soluție de cucută.

Am întrebat-o de ce-a făcut asta și a spus: „Nu vreau să vorbesc despre anumite lucruri mai mult decât e necesar, dar am avut parte de un șoc foarte puternic. Soțul meu mi-a mărturisit că are de gând să mă părăsească pentru o altă femeie. Dacă era adevărat, nu voiam să mai trăiesc. De asta am luat-o“.

Hale se opri.

Poirot spuse:

– În cele din urmă... e destul de plauzibil.

– Poate că este, domnule Poirot. Dar nu se potrivește cu ceea ce a fost auzită spunând. Și apoi, a mai avut loc o scenă în dimineața următoare. Domnul Philip Blake a auzit o parte. Domnișoara Greer a auzit o altă parte. Discuția a avut loc în bibliotecă, între soții Crale. Domnul Blake se afla pe hol și a surprins câteva schimburi de replici, iar domnișoara Greer stătea lângă fereastra deschisă a bibliotecii și a auzit mult mai mult.

– Și ce anume au auzit?

– Domnul Blake a auzit-o pe doamna Crale zicând: „Tu și femeile tale... Aș vrea să te omor. Într-o zi, o să te omor“.

– N-a pomenit nimic despre sinucidere?

– Exact. Absolut nimic. Nimic de genul: „Dacă faci asta, o să mă sinucid“. Domnișoara Greer a spus cam același lucru. Domnul Crale ar fi zis: „Încearcă să fii rezonabilă, Caroline! Țin foarte mult la tine și întotdeauna o să îți vreau doar binele... ție și copilului. Dar mă voi căsători cu Elsa. Mereu am spus că nu ne vom îngrădi unul pe celălalt“. Doamna Crale a răspuns: „Prea bine, să nu-mi spui că nu te-am avertizat“. El a întrebat-o: „Ce vrei să spui cu asta?“ și ea a răspuns: „Vreau să spun că te iubesc și că n-am de gând să te pierd. Mai bine te omor decât să i te dau fetei ăleia“.

Poirot făcu un gest imperceptibil.

– Mi se pare, murmură el, că domnișoara Greer n-a prea dat dovadă de înțelepciune atunci când a pomenit despre problema asta, nu-i așa? Doamna Crale putea foarte ușor să-i refuze divorțul soțului ei.

– Am avut câteva indicii care duceau spre acest punct, spuse Hale. Doamna Crale se pare că i s-a confesat în parte lui Meredith Blake. El era un prieten vechi, de încredere. Era foarte supărat și a reușit să vorbească un pic cu domnul Crale. Aș spune că asta s-a petrecut în după-amiaza precedentă. Domnul Blake a avut o conversație delicată cu prietenul lui. A spus cât de supărat ar fi dacă soții Crale s-ar despărți într-un asemenea mod dezastruos. Și a mai accentuat și faptul că domnișoara Greer era foarte tânără și că era un lucru serios s-o târască la tribunal, pentru divorț. La asta, domnul Crale a răspuns, râzând (ce brută fără sentimente trebuie că era): „Aici n-a fost Elsa cu ideea. *Ea* nici nu va apărea. O vom rezolva în maniera clasică“.

Poirot spuse:

– Prin urmare, a fost cu atât mai imprudent pentru Elsa Greer să comită o asemenea indiscreție.

– Ei, știți cum sunt femeile, spuse Hale. Trebuie să sară una la gâtul celeilalte. Oricum, cred că a fost o situație foarte dificilă. Nu înțeleg cum de a permis domnul Crale să se întâmple așa ceva. Domnul Meredith Blake susține că el voia să-și termine tabloul. Are vreun sens pentru dumneavoastră?

– Da, prietene, cred că are.

– Pentru mine, nu are. Omul ăsta chiar părea dornic să intre în bucluc!

– Probabil că era foarte enervat pe tânăra sa amantă, pentru faptul că se dăduse astfel de gol.

– Da, chiar era. Și Meredith Blake a spus asta. Dacă trebuia să termine tabloul, nu văd de ce nu putea să facă niște fotografii și apoi să lucreze după ele. Știu un tip... lucrează cu acuarele... el așa face!

Poirot clătină din cap.

– Nu... eu pot să-l înțeleg pe artistul Crale. Trebuie să-ți dai seama, prietene, că, în acel moment, tabloul acela era probabil singurul lucru care conta pentru Crale. Oricât de mult ar fi dorit să se însoare cu fata aceea, tabloul era pe primul loc. De aceea, a vrut să treacă peste vizita ei în casa lor fără scandal. Fata, desigur, n-a văzut lucrurile așa. Pentru femei, dragostea este mereu pe primul loc.

– Parcă eu nu știu? zise comisarul Hale.

– Bărbații, continuă Poirot, și mai ales artiștii, sunt diferiți.

– Arta! rosti comisarul, cu dispreț. Toată discuția asta despre *Artă*! Niciodată *n-am înțeles-o* și niciodată *n-o voi înțelege*. Ar fi trebuit să vedeți tabloul pe care-l picta Crale. Foarte ciudat. O făcuse pe fata aia să arate de parcă suferea de dureri de dinți, iar suporturile de la tunuri păreau foarte sinistre. Neplăcută, întreaga privești. N-am putut să mi-o scot din minte mult timp după aceea. Am și visat-o. Mai mult chiar – mi-a afectat vederea: am început să văd suporturi de tun și pereți și alte lucruri din tablou. Da, și femei!

Poirot zâmbi și spuse:

– Deși nu-ți dai seama, îi aduci un tribut artei lui Amyas Crale.

– Prostii! De ce nu poate un pictor să facă un lucru la care să-ți placă să privești? De ce să te chinui atât pentru urâtenie?

– Unii dintre noi, *mon cher*, văd frumusețea în locuri ciudate.

– Fata arăta foarte bine, asta-i sigur, spuse Hale. Mult machiaj și aproape dezbrăcată. Nu este foarte decentă maniera în care se poartă fetele astea. Și lucrurile se petreceau acum șaisprezece ani, vă avertizez. Acum, nimeni n-ar mai băga de seamă una ca asta. Dar atunci... ei bine, am fost șocat. Pantaloni și o cămașă de-aia din pânză, deschisă la gât... și nimic altceva, aș spune!

– Îți amintești destul de bine toate astea, murmură Poirot, cu viclenie.

Comisarul Hale roși.

– Doar transmit mai departe impresia pe care am avut-o, spuse el, pe un ton auster.

– Desigur, desigur, spuse Poirot, împăciuitor. Apoi continuă: Prin urmare, s-ar părea că principalii martori împotriva doamnei Crale au fost Philip Blake și Elsa Greer, nu?

– Da. Amândoi au fost vehemenți. Dar și guvernanta a fost chemată de acuzare și ceea ce a spus ea a cântărit mai mult decât declarațiile celor doi. Ea a fost în întregime de partea doamnei Crale, înțelegeți. Cu totul devotată ei. Dar era o femeie cinstită și a răspuns onest, fără să încerce să minimalizeze nimic.

– Și Meredith Blake?

– Era foarte afectat de întreaga poveste, bietul de el. Și-l și cred! S-a învinovățit pentru faptul că avea cucuta... și a fost învinovățit și de judecătorul de instrucție. Cucuta și anumite săruri intră sub incidența unei legi privind otrăvurile. A avut parte de critici destul de aspre. Era un prieten bun al ambelor părți și a fost lovit foarte tare... în afară de faptul că, oricum, era genul căruia nu-i place să fie expus privirilor publice.

– Sora mai mică a doamnei Crale n-a depus mărturie?

– Nu. N-a fost necesar. Nu era acolo atunci când doamna Crale și-a amenințat soțul și n-a avut nimic de spus în plus față de ceilalți. A văzut-o pe doamna Crale mergând la frigider și scoțând berea de acolo și, desigur, apărarea ar fi putut s-o întrebe asta pentru a arăta că doamna Crale a luat berea așa cum era, fără să pună nimic în ea. Dar ideea nu era relevantă, deoarece niciodată n-am susținut că în sticla de bere ar fi fost cucută.

– Cum a reușit să pună otrava în pahar, deși era privită de cei doi?

– Ei bine, în primul rând, cei doi nu se uitau la ea. Domnul Crale picta... își privea pânza. Domnișoara Greer poza, stând cu spatele aproape la doamna Crale, iar privirea ei era îndreptată peste umărul domnului Crale.

Poirot aprobă tăcut.

– Cum am spus, nici unul din cei doi n-o privea pe doamna Crale. Ea avea otrava într-o sticluță din acelea cu pipetă... de genul celor cu care se umplu și stilourile. Am găsit-o spartă în bucăți pe cărarea care ducea spre casă.

– Aveți câte o explicație pentru toate, murmură Poirot.

– Ei bine, haideți acum, domnule Poirot, fără nici un fel de prejudecată. *Ea* a amenințat că-l va omorî. *Ea* a luat otrava din laborator. Sticla goală e găsită în camera *ei* și nimeni n-a mai pus mâna pe sticlă *în afară de ea*. I-a dus intenționat bere rece atunci când picta... o chestie ciudată, oricum, dacă te gândești că nu-și vorbeau în acea perioadă.

– O chestie foarte ciudată. Deja o remarcasem.

– Da. Un pic o dă în vileag. De ce era atât de amabilă dintr-odată? El se și plânge de gustul berii... și cucuta

chiar are un gust aparte. Caroline aranjează în așa fel încât ea să-l găsească mort și o trimite pe cealaltă femeie să dea telefon. De ce? Ca să șteargă sticla și paharul și apoi să apese doar mâna *lui* pe ele. După aceea, ea poate să se scuze și să susțină că, din cauza remușcărilor, el s-a sinucis. O poveste credibilă.

– Cu siguranță, n-a dat dovadă de prea multă imaginație.

– Nu. Dacă mă întrebați pe mine, aș spune că nu cred să fi stat să se *gândească* bine. Era atât de roasă de ură și de gelozie! Tot ceea ce avea în cap era să-l omoare. Și apoi, atunci când s-a terminat și l-a văzut mort acolo, ei bine, atunci cred eu că și-a revenit și și-a dat seama de faptul că tocmai comisese o crimă. Și că, pentru asta, poate plăti cu viața. Și, disperată, a recurs la singura apărare pe care o avea, și anume că fusese sinucidere.

Poirot rosti:

– Ceea ce spui dumneata e plauzibil... da. Minte ei se poate să fi lucrat astfel.

– Într-un fel, a fost premeditat și într-un fel n-a fost, continuă Hale. Nu cred că a gândit foarte mult, știți. Doar a mers orbește înainte.

– Mă întreb... murmură Poirot.

Hale îl privi curios.

– V-am convins, domnule Poirot, că a fost un caz clar?

– Aproape. Nu de tot. Mai sunt câteva lucruri ciudate...

– Puteți sugera o soluție alternativă care să fie și plauzibilă?

– Care au fost mișcările celorlalți oameni în acea dimineață?

– Vă asigur c-am intrat destul de dur în ei. I-am verificat pe toți. Nimeni n-a avut ceea ce numim alibi... asta nu se poate, atunci când e vorba despre otrăvire. Nu există nimic care l-ar putea împiedica pe criminal să pună otrava în capsulă cu o zi înainte, iar apoi să-i spună că e un leac pentru indigestie și că trebuie luat înainte de prânz... și apoi să plece în alt oraș.

– Dar nu credeți că a fost vorba despre așa ceva în acest caz?

– Domnul Crale n-avea indigestie. Și, oricum, nu prea văd cum s-ar petrece astfel de lucruri. E adevărat că domnul Meredith Blake recomanda diverse leacuri de acest tip pentru unele afecțiuni, dar nu-l văd pe domnul Crale încercând vreunul dintre ele. Și, chiar dac-ar fi procedat astfel, după aceea ar fi făcut glume pe tema asta. Mai mult, de ce să vrea Meredith Blake să-l omoare? Totul arată că se găseau în relații foarte bune. Cu toții. Domnul Philip Blake îi era cel mai bun prieten. Domnișoara Greer era îndrăgostită de el. Domnișoara Williams nu cred că-l aproba, de fapt cred că era împotriva lui cu totul... dar dezaprobarea morală nu duce la otrăvire. Domnișoara Warren se certa mult cu el, ajunse la o vârstă dificilă... abia mergea la școală, din câte știu, dar era atașat de ea și ea de el. În casa aceea găsea multă dragoste și considerație. Poate că ați și auzit de ce. Fusese rănită grav în copilărie... rănită de doamna Crale, într-un acces de furie oarbă. Asta ne arată, nu-i așa, o persoană relativ necontrolată. Să atace o copilă... să vrea s-o omoare, aproape!

– Ar putea arăta, spuse gânditor Poirot, că Angela Warren avea motive să-i poarte pică doamnei Crale.

– Poate că da... dar nu și lui Amyas Crale. Și, oricum, doamna Crale îi era devotată surorii sale mai

mici... i-a dat o casă atunci când le-au murit părinții și, așa cum am spus, o trata cu o afecțiune specială, o răsfăța destul de rău, așa se spunea. Fata era, în mod evident, foarte atașată de doamna Crale. A fost ținută departe de proces și protejată cât s-a putut... doamna Crale a insistat foarte mult să fie așa, cred. Dar fata a fost foarte supărată și a vrut să fie dusă la închisoare, să-și vadă sora. Caroline Crale n-a fost de acord. A spus că acest lucru ar putea s-o afecteze pentru tot restul vieții. A făcut în așa fel, încât fata să fie trimisă la o școală în străinătate. Domnișoara Warren a devenit o femeie foarte respectabilă. Călătorea în tot felul de locuri ciudate. A ținut conferințe la Royal Geographical Society... și alte lucruri de genul ăsta.

– Și nimeni nu i-a spus vreodată despre proces?

– Ei bine, în primul rând aveau nume diferite. Nici măcar n-aveau același nume de domnișoară. Aveau aceeași mamă, dar tați diferiți. Numele de domnișoară al doamnei Crale era Spalding.

– Această domnișoară Williams era guvernanta copilului sau a Angelei Warren?

– A Angelei. Pentru copil aveau o bonă... dar și fata mai făcea lecții cu domnișoara Williams din când în când, cred.

– Unde era copila atunci?

– Plecase cu bona la bunica acesteia. La doamna Tressillian. O văduvă care-și pierduse ambele fiice și era foarte atașată de copilă.

Poirot aprobă din cap.

– Înțeleg.

Hale continuă:

– Cât despre mișcările celorlalți în ziua crimei, vi le pot relata. Domnișoara Greer a stat pe terasa de lângă

fereastra bibliotecii, după micul dejun. Acolo, așa cum am mai spus, a auzit cearta dintre soții Crale. După aceea, s-a dus cu pictorul jos, în Battery Garden, și a rămas cu el până la prânz, având câteva pauze de dez-moțire. Philip Blake a fost în casă după micul dejun și a auzit o parte din ceartă. După ce-au plecat Crale și domnișoara Greer, a citit ziarul până când a primit telefonul de la fratele său. Apoi, s-a dus spre țarm, să-l întâmpine. Au mers împreună pe cărare până când au trecut de Battery Garden. Domnișoara Greer tocmai urcase să-și ia un pulover, pentru că i se făcuse frig, iar doamna Crale era cu soțul ei, discutând despre plecarea la școală a Angelei.

– A, o discuție amicală.

– Nu, nu chiar amicală. Crale cam țipa la ea, din câte am înțeles. Era enervat pentru faptul că-l deranjase cu astfel de lucruri. Presupun că ea voia să stabilească totul înainte să aibă loc alte incidente.

Poirot aprobă.

Hale continuă:

– Cei doi frați au schimbat câteva cuvinte cu Amyas Crale. Apoi, domnișoara Greer a reapărut și s-a dus la locul ei, iar Crale și-a ridicat pensula, încercând în mod evident să scape de cei doi. Ei au înțeles și au plecat în casă. Atunci, de fapt, s-a plâns Amyas Crale că avea doar bere caldă acolo jos, iar soția lui s-a oferit să-i aducă bere rece.

– Aha!

– Exact: aha! A fost dulce ca mierea. Apoi, ei au urcat în casă și au stat pe terasă, afară. Doamna Crale și Angela Warren le-au adus bere acolo. Mai târziu, Angela Warren s-a dus să facă o baie în mare și Philip Blake a plecat împreună cu ea. Meredith Blake a coborât și el

până într-un luminiș aflat mai sus de Battery Garden. O vedea pe domnișoara Greer pozând și-i putea auzi vocea în timp ce discuta cu Crale. A stat acolo și s-a gândit la problema cucutei. Era încă foarte îngrijorat din pricina asta și nu știa ce să facă. Elsa Greer l-a văzut și l-a salutat cu mâna. Atunci când a sunat clopoțelul pentru masă, a coborât și el în Battery Garden și au intrat cu toții în casă. A observat faptul că domnul Crale avea o privire neobișnuită, dar nu i-a dat importanță. Crale era genul de om care nu se îmbolnăvea niciodată... Așa că nimeni nu-și imagina c-ar putea fi bolnav. Pe de altă parte, *avea* dispoziția schimbătoare, în funcție de cum credea că avea să-i fie sau nu apreciat tabloul. În aceste cazuri, era lăsat singur și i se vorbea cât mai puțin. Asta au făcut și cei doi în acel moment. Cât despre ceilalți, servitorii erau ocupați cu treburile casei și cu pregătitul mesei. Domnișoara Williams era în sala de studiu, corecta niște caiete. După aceea, s-a ocupat de întreținerea terasei. Angela Warren și-a petrecut cea mai mare parte a timpului în grădină, cățărându-se în copaci și mâncând diverse lucruri... știți foarte bine ce face o fată de cincisprezece ani! Prune, mere, pere etc. După aceea a intrat în casă și, cum am spus, a plecat cu Philip Blake, înainte de prânz, ca să facă o baie. Comisarul Hale se opri. Ei bine, spuse el, găsiți ceva suspect în toate astea?

Poirot spuse:

– Absolut nimic.

– Atunci, foarte bine!

Cuvintele exprimau foarte mult.

– Dar, chiar și-așa, continuă Hercule Poirot, îmi voi satisface curiozitatea. O să...

– Ce veți face?

– O să-i vizitez pe acești cinci oameni... și voi auzi povestea fiecăruia.

Comisarul Hale oftă melancolic.

– Sunteți nebun de legat! Nu se vor potrivi poveștile lor. Nu vă dați seama de acest fapt elementar? Nu există doi oameni care să-și amintească un lucru în același fel sau în aceeași ordine. După tot acest timp! O să auziți cinci povești diferite despre cinci crime diferite!

– Exact pe asta mă și bazez, spuse Poirot. Va fi foarte interesant!

Capitolul 6

PURCELUȘUL ĂSTA A PLECAT LA PIAȚĂ...

Philip Blake era chiar așa cum îl descrisese Montague Depleach. Un bărbat jovial și prosper; un pic mai gras decât ar fi trebuit.

Hercule Poirot stabilise întâlnirea pentru ora șase și jumătate, într-o duminică după-amiază. Philip Blake tocmai terminase de parcurs cele optsprezece găuri ale partidei de golf și era încă foarte conectat la tensiunea jocului; câștigase cinci lire de la adversarul său. Era într-o dispoziție prietenoasă și vorbăreată.

Hercule Poirot îi explică lui Blake ceea ce dorea. De această dată, nu-și mai exprimă dorința de a ajunge la adevărul gol-goluț. Era vorba, după cum înțelesese Blake, despre o serie de cărți care se ocupau cu crime celebre.

Philip Blake se încruntă.

– Doamne, de ce să se scrie așa ceva?

Hercule Poirot ridică din umeri. Era foarte departe de caracterul său obișnuit azi. Nu voia să fie disprețuit, ci doar privit cu superioritate. Murmură:

– Cititorii. Ei înghit totul... da, totul.

– Doamne! exclamă Philip Blake.

Dar rostise asta pe un ton de om binedispus, nu cu disprețul cu care ar fi putut vorbi un om cu mai multă sensibilitate.

Hercule Poirot spuse, ridicând din nou din umeri:

– Asta-i natura umană. Dumneavoastră și cu mine, domnule Blake, care cunoaștem lumea cu adevărat, nu ne facem iluzii în legătură cu cei din jur. Nu sunt oameni răi majoritatea, dar, cu siguranță, nu pot fi idealizați.

Blake replică sincer:

– Am renunțat la iluzii cu mult timp în urmă.

– Totuși, mi s-a spus că povestiți niște lucruri foarte speciale.

– Ah! Ochii lui Blake se aprinseră. Ați auzit-o pe asta?

Râsul lui Poirot veni la momentul potrivit. Scurta istorioară pe care tocmai i-o spusese Blake nu era edificatoare, dar era amuzantă.

Philip Blake se lăsă pe spate în scaunul său, mai relaxat, cu ochii exprimând bună dispoziție.

Hercule Poirot se gândi deodată că arăta precum un porc mulțumit.

Un porc. „Purcelușul ăsta a plecat la piață.“

Cum era el de fapt, omul acesta, acest Philip Blake? Un bărbat, se părea, fără prea multe griji. Mulțumit și prosper. Fără gânduri răzbunătoare, fără muștrări de conștiință, fără amintiri care să-l bântuie. Nu, un purceluș bine hrănit care plecase la piață... și luase totul la preț integral.

Dar, odată, probabil că avusese mult mai multe caracteristici. Probabil că în tinerețe fusese destul de chipeș. Avea ochii un pic prea mici, un pic prea apropiați; dar altfel, trebuie să fi fost un bărbat bine făcut și arătos. Câți ani să fi avut acum? Probabil, între cincizeci și șaiszeci. Atunci, asta însemna că avea vreo patruzeci în momentul morții lui Crale. Mai puțin mulțumit de sine,

mai puțin mulțumit de micile plăceri de moment. Dorind mai mult de la viață și primind mai puțin.

Poirot murmură încet, ca să reînceapă conversația:

– Îmi înțelegeți poziția...

– Nu, să fiu al naibii dac-o înțeleg! Brokerul se ridică din nou în capul oaselor, cu privirea un pic mai pătrunzătoare. De ce *dumneavoastră*? Nu sunteți scriitor?

– Nu, exact, nu sunt. De fapt, sunt detectiv.

Modestia acestei remarci probabil că nu mai apăruse niciodată în conversațiile lui Poirot.

– Sigur că asta sunteți. Știm cu toții. Faimosul Hercule Poirot!

Dar tonul lui Blake avea o notă ironică. Philip Blake era un englez prea mândru ca să recunoască meritele unui străin la modul serios. Unor apropiați probabil că le-ar fi spus: „Un tip destul de liniștit. Ei, probabil că replicile lui au succes la femei“.

Și, deși atitudinea lui Blake era exact ceea ce-și dorește Hercule Poirot, pe detectiv îl deranja totuși.

Acest bărbat, acest om de afaceri de succes, nu era impresionat de meritele lui Hercule Poirot! Era scandalos!

– Sunt mișcat, spuse Poirot, lipsit de sinceritate, că vă sunt atât de cunoscut. Permiteți-mi să precizez că succesul meu se bazează pe psihologie: eternul „de ce?“ al firii umane. Asta, domnule Blake, este ceea ce interesează lumea crimei astăzi. Înainte, era doar o poezie. Crimele celebre erau relatate dintr-o singură perspectivă: cea a poveștilor de dragoste pe care le aveau în spate. Acum, totul este foarte diferit. Oamenii citesc cu interes că doctorul Crippen și-a ucis soția, pentru că ea era o somitate în domeniul ei, iar el era mic și insignifiant prin comparație și, în consecință, îl

făcea să se simtă inferior. Citesc despre o femeie uci-gașă, faimoasă pentru că omora din cauză că fusese molestată de tatăl ei atunci când avea trei ani. Este, cum am spus, „de ce“-ul crimei, cel care ocupă centrul de interes azi.

Philip Blake spuse, reținându-și un căscat:

– Acest motiv este, de obicei, destul de evident. În cea mai mare parte a cazurilor, mobilul îl constituie banii.

Poirot exclamă:

– Ah, dar, dragul meu domn, acest motiv nu trebuie niciodată să fie evident. Aici este întregul scop!

– Și aici interveniți *dumneavoastră*?

– Și aici, după cum spuneți, intervin eu. S-a propus să fie rescrise niște istorisiri ale anumitor crime, privite dintr-o perspectivă psihologică. Psihologia crimei... este specialitatea mea. Am acceptat misiunea.

Philip Blake rânji.

– E destul de profitabil, cred, nu-i așa?

– Sper... chiar sper asta.

– Felicitări! Acum poate că o să-mi spuneți și ce treabă am *eu* cu toate astea?

– Desigur. Cazul Crale, *monsieur*.

Philip Blake nici nu tresări. Dar păru îngândurat.

– Da, desigur. Cazul Crale.

Hercule Poirot îl întrebă, nerăbdător:

– Sper că nu e ceva neplăcut, domnule Blake?

– Ah, cât despre asta... Blake ridică din umeri. N-are rost să-mi fie neplăcut un eveniment în legătură cu care nu mai pot face nimic. Procesul lui Caroline Crale este proprietate publică. Și, evident, oricine poate să scrie despre el. N-are sens să obiectez *eu*. Într-un fel – nu mă supără să vă spun – îmi displace destul de mult. Amyas Crale a fost unul dintre cei mai buni prieteni pe

care i-am avut. Îmi pare rău că trebuie să răscolim totul din nou. Dar astfel de lucruri se întâmplă.

– Sunteți un filosof, domnule Blake.

– Nu, nu. Doar că știu când n-are sens să mă zbat. Îndrăznesc să spun că dumneavoastră veți fi mai blând decât alții.

– Sper, cel puțin, să scriu cu delicatețe și bun-simț.

Philip Blake pufni în râs, dar fără un amuzament sincer.

– Mă faceți să râd atunci când vă aud vorbind astfel!

– Vă asigur, domnule Blake, că sunt cu adevărat interesat. Nu este doar o chestiune de bani pentru mine. Chiar vreau să recreez trecutul, să văd și să simt evenimentele care s-au petrecut, să văd dincolo de ceea ce e evident și să vizualizez gândurile și sentimentele activilor acestei drame.

Philip Blake spuse:

– Nu cred că a fost vorba despre o subtilitate atât de mare aici. A fost o afacere destul de evidentă. Gelozie feminină, asta a fost tot.

– M-ar interesa enorm, domnule Blake, să aflu reacția dumneavoastră la toată afacerea asta.

Philip Blake se îmbujoră la față și se dezlănțui.

– Reacții! Reacții! Nu vorbiți cu atâta pedanterie. Eu nu am fost acolo o simplă prezență, care să reacționeze într-un fel sau altul! Nu cred că înțelegeți că prietenul meu – *prietenul meu*, vă spun – a fost omorât... otrăvit! Și că, dacă aș fi acționat mai repede, l-aș fi putut salva.

– Cum ați fi putut, domnule Blake?

– Așa. Cred că deja cunoașteți faptele cazului, nu? Poirot aprobă din cap.

– Foarte bine. În acea dimineață, m-a sunat fratele meu, Meredith. Era destul de panicat. Una dintre buruienile lui lipsea... și era una mortală. Ce-am făcut? I-am spus să vină la mine, ca să discutăm. Să decidem ce era de făcut. Să decidem ce era cel mai bine. Acum mă surprinde cât de prost am putut să fiu, să ezit astfel! Trebuia să-mi dau seama că n-aveam timp de pierdut. Trebuia să merg direct la Amyas și să-l avertizez. Trebuia să spun: „Caroline a furat una dintre otrăvurile lui Meredith și tu și Elsa ați face bine să aveți grijă, mare grijă“. Blake se ridică. Începu să meargă cu pași mari prin cameră, cuprins de frenezie. Dumnezeu mare, omule! Dumneata crezi că n-am trecut prin asta, în minte, de zeci de ori? Știam. Am avut șansa să-l salvez... și am ezitat... l-am așteptat pe Meredith! Cum de n-am putut să-mi dau seama că, la urma urmei, Caroline n-avea să ezite câtuși de puțin? Luase otrava ca s-o folosească... și, la naiba, a folosit-o cu prima ocazie! Doar nu era să aștepte până când Meredith avea să descopere ce lipsea. Știam – desigur că știam – că Amyas era în pericol de moarte și n-am făcut absolut nimic!

– Cred că sunteți prea dur cu reproșurile la adresa dumneavoastră, *monsieur*. N-ați avut mult timp...

Celălalt îl întrerupse pe Poirot:

– Timp? Am avut timp suficient. Cât timp aveam nevoie. Puteam să merg la Amyas, așa cum am spus... dar exista și posibilitatea, desigur, ca el să nu mă creadă. Amyas nu era genul de om care să creadă ușor că el însuși era în pericol. Ar fi pufnit în râs la auzul cuvintelor mele. Și n-ar fi înțeles niciodată ce diavol era Caroline. Dar puteam să merg la ea. Puteam să spun: „Știu ce pui la cale. Știu ce plănuiști să faci. Dar dacă

Amyas sau Elsa mor, otrăviți de cucută, vei fi spânzurată!“ Asta ar fi oprit-o. Sau aș fi putut să sun la poliție. Of! Erau atâtea lucruri pe care le puteam face... Și, în loc de asta, m-am lăsat influențat de metodele liniștite și încete ale lui Meredith. „Trebuie să fim siguri, să vorbim despre asta, să aflăm cu certitudine cine ar fi putut s-o ia...“ Bătrân prost... niciodată n-a putut lua o decizie rapidă în viața lui! A fost un lucru bun, pentru el, că a fost fiul cel mai mare și a avut o moșie unde să stea. Dacă ar fi încercat vreodată să *facă* bani, ar fi pierdut tot ceea ce avea.

Poirot întreabă:

– N-aveați, personal, nici o îndoială în legătură cu persoana care luase cucuta?

– Desigur că nu. Am știut imediat că trebuia să fie Caroline. Vedeți, o cunoșteam destul de bine pe Caroline.

– Asta e foarte interesant! Aș vrea să știu, domnule Blake, ce fel de femeie era Caroline Crale?

Philip Blake replică, tăios:

– Nu era nevinovata rănită pe care au văzut-o oamenii în timpul procesului!

– Atunci, ce anume era?

Blake se așeză din nou. Spuse, cu toată seriozitatea:

– Chiar vreți să știți?

– Chiar vreau foarte mult să știu.

– Caroline era o femeie rea. Rea până în măduva oaselor! Vă avertizez, avea șarm. O caracteriza acel gen de drăgălășenie care-i păcălește total pe oameni. Avea o înfățișare fragilă, un aer neajutorat, care făcea apel la cavalerismul celor din jur. Uneori, după ce am citit un pic de istorie, credeam că Mary, regina scoțienilor, a fost probabil la fel ca ea. Mereu dulce și ghinionistă, și magnetică... Și, de fapt, era o femeie rece și calculată,

care a plănuit asasinarea lui Darnley¹ și a scăpat cu fața curată. Caroline era la fel... o intrigantă rece și calculată. Și avea un temperament blestemat. Nu știu dacă vi s-a spus – nu reprezenta ceva foarte important în proces, dar arată cine era – ce i-a făcut surorii sale. Era geloasă, înțelegeți. Mama ei se recăsătorise, și toată atenția fusese îndreptată către micuța Angela. Caroline n-a putut suporta una ca asta. A încercat să omoare copilul cu o bară din fier... a lovit-o în cap. Din fericire, n-a fost o lovitură fatală. Dar a fost un lucru groaznic.

– Da, într-adevăr.

– Ei bine, asta era Caroline cu adevărat. Trebuia să fie ea prima. Asta chiar nu suporta: să nu fie prima. Și avea un diavol egoist și individualist în ea, care era capabil să recurgă la soluții criminale. Părea impulsivă, știți. Dar era, de fapt, foarte calculată. Când stătea la Alderbury, mică fiind, își făcea tot felul de planuri. N-avea banii ei. Eu niciodată n-am fost considerat o partidă bună... Eram fiul cel mic, care trebuia să-și croiască drum singur. E amuzant că acum, probabil, aș putea să-i întrec pe Meredith și pe Crale, dac-ar mai trăi. S-a gândit un pic la Meredith, dar, până la urmă, a rămas la Amyas. Amyas avea să moștenească Alderbury și, deși n-ar fi avut prea mulți bani, ea și-a dat seama că talentul lui de pictor era ceva ieșit din comun. A pariat pe geniul și pe succesul lui financiar. Și a câștigat. Amyas a avut parte de faimă destul de repede. Nu era chiar un pictor la modă, dar geniul lui era recunoscut și tablourile sale se vindeau. Ați văzut vreunul? Am unul

¹ Referire la Henry Stuart, duce de Albany (1545–1567), cunoscut și sub numele de Lord Darnley, cel de-al doilea soț al lui Mary Stuart, regina Scoției. A fost asasinat, bănuielile îndreptându-se asupra lui James Hepburn de Bothwell și a lui Mary însăși. (n.tr.)

chiar aici. Veniți să-l priviți. Blake îl duse pe Poirot în sufragerie și-i arătă peretele din stânga. Uitați-l acolo! Acela e al lui Amyas.

Poirot privi în tăcere. Își dădu seama cu surprindere de faptul că un bărbat putea combina atât de bine un subiect convențional cu propria magie. O vază de trandafiri pe o masă de mahon. O piesă de mobilier veche. Amyas făcuse ca trandafirii săi să prindă viață și să pară că ard cu o flacără aproape obscen de reală. Lemnul lustruit al mesei părea că prinde și el viață. Cum să explici sentimentele pe care ți le inspiră o asemenea pictură? Era foarte incitant. Proporțiile mesei l-ar fi deranjat, poate, pe comisarul Hale, s-ar fi plâns că nu existau trandafiri de culoarea sau de forma redată în tablou. Și, apoi, ar fi plecat întrebându-se de ce erau trandafirii nemulțumitori, și de ce mesele rotunde de mahon îl deranjau, aparent fără motiv.

Poirot oftă încet. Apoi murmură:

— Da... totul e acolo.

Blake îl duse înapoi și mormăi:

— Niciodată n-am prea înțeles arta. Nu știu de ce-mi place atât de mult să privesc tabloul ăla, dar îmi place. E atât de... ah, la naiba, e atât de *frumos*!

Poirot aprobă cu afectare.

Blake îi oferî oaspetelui său o țigară și-și aprinse și el una. Apoi spuse:

— Și acela este omul. Omul care a pictat trandafirii... Omul care a pictat *Femeia cu shakerul pentru cocktail*... Omul care a pictat acea minunată și dureroasă *Naștere a Domnului*, acela este omul care a fost retezat de tânăr, în floarea vârstei, în ciuda poftelor sale de viață, de o femeie răzbunătoare și vicleană! Veți spune că sunt prea înverșunat... că nu sunt obiectiv și că am ceva împotriva lui

Caroline. Avea șarm... l-am simțit. Dar știam – mereu am știut – cine era femeia reală din spatele acestei fațade. Și acea femeie, domnule Poirot, era malefică. Era crudă și malițioasă și voia totul.

– Și totuși, mi s-a spus că doamna Crale a înghițit multe în timpul căsătoriei sale.

– Da, și le-a împărtășit tuturor lucrul ăsta! Mereu martiră! Sărmanul Amyas. Viața lui de om căsătorit era un iad... sau, mai degrabă, așa ar fi fost, dacă n-ar fi avut acele calități excepționale. Arta lui, înțelegeți... mereu a avut asta. Era un refugiu. Atunci când picta, nu-i mai păsa. O lăsa în urmă pe Caroline și tot ceea ce-i spunea ea, și certurile lor interminabile. Erau interminabile, știți. Nu trecea nici o săptămână fără să se certe dintr-un motiv sau altul. *Ei* îi plăcea asta. Dacă se certa, se simțea stimulată, cred. Era un mijloc de a se elibera. Putea să spună tot ceea ce avea de spus. Pur și simplu, era mulțumită după un astfel de meci. Semăna cu o pisică mulțumită... pleca torcând. Dar, pe *el*, certurile astea îl epuizau complet. *El* voia pace... să se odihnească... o viață liniștită. Desigur că un astfel de bărbat nici n-ar trebui să se căsătorească... nu este făcut să fie domesticit. Un bărbat precum Crale ar trebui să aibă aventuri, dar nu legături puternice. Astea nu-l pot duce decât la pierzanie.

– Vi se confesa?

– Ei bine... știa că-i sunt un prieten devotat. Mă lăsa să văd toate lucrurile astea. Nu se plângea. Nu era genul ăla de om. Uneori, mai spunea: „La naiba cu toate femeile!“ Sau mai spunea: „Să nu te căsătorești niciodată, bătrâne! Așteaptă iadul care vine după moarte“.

– Știați despre relația lui cu domnișoara Greer?

– O, da... sau, cel puțin, mi-am dat seama că urma să se întâmple. El mi-a spus că tocmai cunoscuse o fată minunată. Era deosebită, spunea el, față de orice sau de oricine cunoscuse el până atunci. Nu c-aș fi acordat prea mare atenție cuvintelor sale. Amyas mai mereu cunoștea câte o femeie despre care spunea că era deosebită. De obicei, o lună mai târziu, te privea uimit dacă-i pomeneai despre asta și se întreba despre ce vorbești. Dar această Elsa Greer chiar era deosebită. Mi-am dat seama de asta atunci când a venit la Alderbury, să stea acolo. Îl prinsese, știți, îl prinsese în capcana ei. Sărmanul era ca un câțeluș care-i mânca din palmă!

– Nici pe Elsa Greer n-o plăceați prea mult?

– Nu, n-o plăceam. Era, cu siguranță, o creatură prădătoare. Și ea îl voia pe Crale, trup și suflet. Dar cred că, în același timp, ar fi fost mai bună pentru el decât Caroline. Poate că l-ar fi lăsat în pace, după ce avea să fie sigură de el. Sau poate că s-ar fi săturat de el și ar fi trecut la altcineva. Cel mai bun lucru pentru Amyas ar fi fost să scape cu totul de femei.

– Dar asta n-ar fi fost pe gustul lui, nu?

Philip Blake răspunse, oftând:

– Prostul ăla mereu se încurca ba cu o femeie, ba cu alta. Și totuși, într-un fel, femeile chiar însemnau foarte puțin pentru el. Singurele două femei care l-au impresionat cu adevărat în toată viața lui au fost Caroline și Elsa.

Poirot întrebă:

– O iubea pe copilă?

– Angela? Cu toții eram atașați de ea. O fetiță foarte simpatică. Mereu jucăușă. Ce viață avea guvernanta aia a ei! Da, Amyas o plăcea mult pe Angela... Dar, uneori, ea mergea prea departe, iar el se supăra rău pe ea...

Și atunci apărea Caroline în scenă... Caro era mereu de partea Angelei și asta îl termina de tot pe Amyas. De testa când Caroline îi lua partea surorii ei. Era o urmă de gelozie acolo. Amyas era gelos pe felul în care Caroline o punea mereu pe Angela pe primul loc și ar fi făcut orice pentru ea. Și Angela era geloasă pe Amyas și se opunea metodelor lui. A fost decizia lui ca ea să plece la școală în toamna aceea, iar ea a fost furioasă. Nu, cred eu, nu pentru că nu-i plăcea ideea de școală, chiar cred că voia să meargă... dar felul foarte dur al lui Amyas de a pune problema a înfuriat-o. În chip de răzbunare, ea i-a făcut tot felul de figuri după aceea. Odată i-a pus zece limacși în pat. Una peste alta, cred că Amyas avea dreptate. Era momentul să aibă parte de niște disciplină. Domnișoara Williams era foarte eficientă, dar chiar și ea mărturisea că Angela o copleșea uneori.

Blake se opri, dar Poirot interveni:

– Atunci când am întrebat dacă Amyas era atașat de copil, mă refeream la copilul lui, la fiica sa.

– A, vreți să spuneți la micuța Carla? Da. Ea era grozavă. Îi plăcea să se joace cu ea, atunci când avea chef. Dar afecțiunea lui pentru copil nu l-ar fi împiedicat să se însoare cu Elsa, dacă asta vreți să spuneți. N-avea sentimente *chiar atât* de puternice pentru ea.

– Caroline Crale îi era devotată fetei?

Un fel de spasm îi contorsionă chipul lui Philip.

– Nu pot spune că nu era o mamă bună. Nu, asta chiar că n-o pot spune. E singurul lucru...

– Da, domnule Blake?

Philip spuse, încet și dureros:

– E singurul lucru pe care-l regret cu adevărat în toată afacerea asta. Gândul la copila aceea. Un trecut atât de tragic pentru viața ei... Au trimis-o în străinătate,

la verișoara lui Amyas și la soțul ei. Sper – chiar sper – că au reușit să-i ascundă adevărul.

Poirot clătină din cap.

– Adevărul, domnule Blake, are obiceiul de a se face cunoscut chiar și după foarte multă vreme.

– Chiar mă întreb... murmură brokerul.

Poirot continuă:

– În interesul adevărului, domnule Blake, o să vă rog să faceți ceva.

– Ce anume?

– O să vă rog să scrieți o povestire exactă și detaliată a ceea ce a avut loc în acele zile la Alderbury. Adică, vă rog să scrieți o mărturie completă a crimei și a circumstanțelor sale.

– Dar, dragul meu domn, după atâta timp? Voi fi foarte departe de adevăr.

– Nu neapărat.

– Cu siguranță.

– Nu, în primul rând, chiar și cu trecerea timpului, mintea păstrează o imagine detaliată și adevărată a lucrurilor esențiale și respinge elementele superficiale.

– Ha! Vreți să spuneți că doriți doar o descriere generală?

– Nu, deloc. Doresc o relatare detaliată a fiecărui eveniment, așa cum a avut loc, și a fiecărei conversații, așa cum v-o amintiți.

– Și, presupunând că-mi amintesc greșit?

– Puteți măcar să povestiți totul pe cât de bine vă amintiți. Mai pot fi goluri, dar asta nu poate fi evitat.

Blake îl privi curios.

– Dar care e scopul? Poliția vă poate da arhivele care conțin totul cu mult mai multă acuratețe.

– Nu, domnule Blake. Acum vorbim din punct de vedere psihologic. Nu vreau doar *fapte* goale. Vreau *propria dumneavoastră selecție din aceste fapte*. Timpul și memoria sunt responsabile pentru această selecție. Poate că mai sunt lucruri făcute, vorbe rostite, pe care le-aș căuta zadarnic în arhivele poliției. Lucruri și vorbe pe care nu le-ați menționat, pentru că, poate, ați judecat că erau irelevante sau pentru că ați preferat să nu le repetați.

– Această poveste a mea va fi publicată? întrebă tăios Blake.

– Cu siguranță că nu. E doar pentru mine. Ca să mă ajute în deducțiile mele.

– Și nu veți cita de-acolo fără consimțământul meu?

– Cu siguranță că nu.

– Hm, spuse Philip Blake. Sunt un om foarte ocupat, domnule Poirot.

– Bănuiesc că va fi nevoie de ceva timp. Voi fi foarte mulțumit să convenim asupra unui... tarif rezonabil.

Urmă un moment de pauză. Apoi, Philip Blake spuse brusc:

– Nu, dacă fac asta... o fac fără plată.

– Și o veți face?

Philip ripostă, pe un ton amenințător:

– Țineți minte, nu pot băga mâna în foc pentru acuratețea amintirilor mele.

– Asta este perfect de înțeles.

– Atunci cred, spuse Philip Blake, că-mi va *plăcea* să fac asta. Simt că o datorez – într-un fel – memoriei lui Amyas Crale.

Capitolul 7

PURCELUȘUL ĂSTA A RĂMAS ACASĂ

Hercule Poirot nu era genul de om care să negligeze detaliile.

Apropierea de Meredith Blake fusese gândită în detaliu. După părerea lui, Meredith Blake era cu totul altfel decât Philip Blake. Tactica rapidă n-avea să aibă succes aici. Asaltul trebuia să fie foarte subtil, pe îndelete.

Hercule Poirot știa că avea o singură metodă de a pătrunde în cetatea sa. Trebuia să se apropie de Meredith Blake cu recomandările potrivite. Acele recomandări trebuiau să fie sociale, nu profesionale. Din fericire, în cariera sa, Hercule Poirot își făcuse prieteni în multe comitate. Devonshire nu constituia o excepție. Detectivul se gândi la ce resurse avea în acea regiune. Prin urmare, descoperi doi oameni care erau vechi cunoștințe sau prieteni cu Meredith Blake. Sosi la acesta înarmat cu două scrisori, una din partea lui Lady Mary Lytton-Gore, o văduvă cu posibilități restrânse și o ființă foarte retrasă, iar cealaltă din partea unui amiral retras din funcție, a cărui familie locuia în acel comitat de patru generații.

Meredith Blake îl primi pe Poirot oarecum perplex.

După cum simțea tot mai des în ultima vreme, lucrurile nu mai stăteau cum fuseseră odată. La naiba, detectivii particulari erau înainte detectivi particulari:

indivizi pe care-i angajezi să păzească darurile de nuntă, indivizi la care mergi – lucru mai rușinos – atunci când ai o afacere murdară de rezolvat și trebuie s-o scoți la capăt.

Dar iat-o pe Lady Mary Lytton-Gore că-i scria: „Hercule Poirot este un vechi și prețuit prieten de-al meu. Te rog să faci tot ceea ce poți să-l ajuți“. Iar Lady Mary Lytton-Gore în mod cert nu era – nu, sigur nu era – genul de femeie pe care s-o asociezi cu detectivi particulari și cu toate lucrurile pe care aceștia le reprezintă. Iar amiralul Cronshaw scrisese: „Un tip foarte de treabă, absolut. Aș fi recunoscător dacă vei face tot ceea ce vei putea pentru el. Un individ foarte amuzant, îți va spune tot felul de povești bune“.

Și acum, în fața sa, se afla chiar detectivul în carne și oase. O persoană aproape imposibilă... hainele nepotrivite... cizme cu nasturi!... o mustață incredibilă! Nu era chiar genul de om care să-i placă lui Meredith Blake. Arăta de parcă nu vânașe și nu trăsesese niciodată cu arma... și nici măcar nu jucase vreun joc de acest gen. Un străin.

Ușor amuzat, Hercule Poirot citi aceste gânduri care treceau prin mintea celui din fața sa.

Își simțise propriul interes crescând considerabil în timp ce trenul îl aducea în West Country. Va vedea acum, cu ochii lui, locul unde se petrecuseră toate evenimentele.

Aici, la conacul Handcross, trăiseră și crescuseră cei doi frați și de aici plecaseră la Alderbury, și glumiseră, și jucaseră tenis, și se împrieteniseră cu un tânăr pe nume Amyas Crale și cu o fată pe nume Caroline. De aici plecase Meredith spre Alderbury în acea dimineață fatală. Asta se întâmplase cu șaisprezece ani în urmă.

Hercule Poirot privi cu interes spre bărbatul care-l primea cu o politețe ușor forțată.

Era cam cum se așteptase. Meredith Blake semăna foarte mult cu orice alt gentleman de la țară căruia îi plăcea să petreacă mult timp afară.

O haină veche din stofă Harris, un chip plăcut, de vârstă mijlocie, asprit de trecerea timpului, cu o pereche de ochi de un albastru oarecum spălăcit și o gură slabă, ascunsă pe jumătate de o mustață destul de rară. Hercule Poirot îl găsea pe Meredith Blake foarte diferit față de fratele său. Avea un fel ezitant de a se purta, iar procesele sale de gândire erau, evident, foarte încete. Totul părea să conducă spre ideea că tempoul lui era vizibil încetinit odată cu trecerea anilor, în timp ce tempoul fratelui său crescuse.

După cum deja ghicise Poirot, acesta era un om pe care nu-l puteai grăbi. Viața tihnită a acestui gentleman englez de la țară era precum o a doua natură.

Părea, se gândi detectivul, cu mult mai bătrân ca fratele său, deși, din ceea ce-i spusese domnul Jonathan, îi separau doar câțiva ani.

Hercule Poirot se mândrea cu faptul că știa cum să se poarte cu cineva de modă veche. Și acum nu era momentul să încerce să pară englez; nu, trebuia să fie străin – un străin sincer – și să fie iertat pentru acest „păcat”. „Desigur, acești străini nu știu foarte bine cum să se comporte în orice situație. Vă va strânge mâna la micul dejun. Oricum, un tip cu adevărat de treabă...”

Poirot porni în crearea acestei impresii despre el însuși. Cei doi vorbiră, atenți, despre Lady Mary Lytton-Gore și despre amiralul Cronshaw. Mai fură menționate și alte nume. Din fericire, Poirot îl cunoștea pe vărul cuiva și o cunoscuse de asemenea și pe

cumnata altcuiva. Putea deja să vadă o anumită căldură în ochii moșierului. Vizitatorul părea să cunoască exact lumea potrivită.

Cu grație și atenție, Poirot începu să tatoneze motivul vizitei sale. Evită rapid inevitabila reacție negativă. Cartea avea să fie scrisă. Domnișoara Crale – domnișoara Lemarchant, cum se numea acum – era nerăbdătoare ca el să întocmească o lucrare cât mai judicioasă. Faptele, din nefericire, erau bun public. Dar putea să se întreprindă ceva astfel încât să nu fie lezați oamenii implicați. Poirot murmură că și în trecut putuse să folosească o influență discretă, astfel încât să evite anumite pasaje mai neplăcute într-o carte de memorii.

Meredith Blake se înroși, furios. Mâna îi tremură un pic în timp ce-și aprinse pipa. Spuse, cu o ușoară ezitare în voce:

– Este... este în-înfrorător cum dezgroapă toate astea. Șai-șaisprezece ani au trecut. De ce nu pot lăsa trecutul în pace?

Poirot ridică din umeri.

– Sunt de acord cu dumneavoastră. Dar ce vreți? Există o cerere mare pentru astfel de lucruri. Și oricine poate reconstitui și comenta o crimă dovedită.

– Mi se pare dizgrațios.

Poirot murmură:

– Vai... nu trăim vremuri prea delicate... Ați fi surprins, domnule Blake, dac-ați cunoaște numărul de publicații mai neplăcute pe care am reușit să le mai... să spunem, atenuez. Sunt nerăbdător să fac același lucru și ca s-o menajez pe domnișoara Crale în această problemă.

Meredith Blake murmură:

– Micuța Carla! Copila aceea! O femeie în toată firea. Abia pot să cred.

– Știu, timpul zboară foarte repede, nu-i așa?

Meredith Blake oftă.

– Prea repede.

Poirot replică:

– Așa cum vedeți în scrisoarea de la domnișoara Crale, pe care v-am dat-o, ea este foarte nerăbdătoare să cunoască toate amănuntele posibile legate de acele evenimente trecute.

Meredith Blake rosti, ușor iritat:

– De ce? De ce s-o luăm iarăși de la capăt? Cât de bine ar fi ca totul să fie lăsat uitării...

– Spuneți asta, domnule Blake, pentru că dumneavoastră cunoașteți foarte bine trecutul. Domnișoara Crale, vă reamintesc, nu știe nimic. Adică, ea știe doar povestea auzită în mod oficial.

Meredith Blake tresări și spuse:

– Da, am uitat. Sărmana copilă! Ce situație groaznică! Șocul aflării adevărului. Și apoi... aceste rapoarte lipsite de sentimente de la proces...

– Adevărul, spuse Hercule Poirot, nu poate fi aflat în totalitate dintr-o simplă relatare judecătorească. Lucrurile care sunt omise sunt, de obicei, singurele care, de fapt, contează. Emoțiile, sentimentele... personalitățile actorilor implicați în dramă. Circumstanțele atenuante...

Aici se opri și celălalt vorbi nerăbdător, ca un actor care tocmai intră în scenă.

– Circumstanțele atenuante! Aici este. Dacă au existat vreodată circumstanțe atenuante, ei bine, au existat în acest caz. Amyas Crale era un vechi prieten... familiile noastre se cunoșteau de generații întregi, dar trebuie spus faptul că avea un comportament, sincer vorbind, revoltător. Era un artist, desigur, și se presupune că asta ar explica totul. Dar iată care a fost problema: el a

permis să se acumuleze o serie întreagă de chestiuni extraordinare. Poziția nu era una pe care un om obișnuit să și-o poată imagina vreun moment.

– Sunt foarte interesat de ceea ce spuneți, zise Hercule Poirot. Situația m-a pus și pe mine în dificultate. Nu astfel se comportă un bărbat bine educat, un bărbat de societate, atunci când vine vorba despre problemele sale.

Chipul lui Blake, slab și palid, se animă.

– Da, dar chestiunea cea mai importantă este că Amyas nu reprezenta un bărbat obișnuit! Era pictor, vedeți dumneavoastră, și pentru el pictura se situa pe primul loc... uneori, în cel mai extraordinar mod cu putință! Nu-i înțeleg pe acești așa-numiți oameni de artă... Niciodată nu i-am înțeles. L-am înțeles un pic pe Crale pentru că, desigur, îl cunoșteam de-o viață. Ai lui erau la fel cu ai mei. Și, în multe feluri, Crale era fidel genului acestuia de oameni... Doar atunci când venea vorba despre artă nu se mai conforma standardelor obișnuite. Nu era, vedeți, un amator în nici un fel. Era de primă mână... chiar de primă mână. Unii oameni spuneau că era un geniu. Poate că aveau dreptate. Dar, ca rezultat, a fost mereu dezechilibrat, cum am spus eu. Atunci când picta un tablou... nu mai conta nimic, nimic nu putea să intervină. Era ca un om prins într-un vis. Complet obsedat de ceea ce făcea. Până când pânza nu era gata, nu putea ieși din transă și nu putea să-și reia viața obișnuită.

Blake îl privi întrebător pe Poirot și acesta din urmă aprobă din cap.

– Văd că înțelegeți. Ei bine, asta explică, zic eu, de ce a apărut această situație. Era îndrăgostit de fata asta. Intenționa să se însoare cu ea. Era pregătit să-și părăsească

soția și copilul pentru ea. Dar începuse tabloul acolo, jos, și voia neapărat să-l termine. Nimic altceva nu mai conta pentru el. Nu vedea nimic altceva. Și nu i-a trecut prin cap că situația era imposibilă pentru cele două femei.

– A înțeles vreuna punctul lui de vedere?

– O, da... într-un fel. Elsa l-a înțeles, cred eu. Era foarte entuziasmată de tablou. Dar se afla într-o postură delicată, normal. Cât despre Caroline...

Se opri.

– Pentru Caroline... da, într-adevăr... spuse Poirot. Meredith Blake continuă, rostind cu dificultate:

– Caroline... eu mereu... ei bine, mereu am ținut foarte mult la ea. A fost o perioadă când am sperat... am sperat să mă căsătoresc cu ea. Dar ideea a fost înăbușită în fașă. Oricum, i-am rămas devotat, dacă pot spune așa.

Poirot aprobă gânditor. Această exprimare ușor demodată îl descria, simțea detectivul, foarte bine pe bărbatul din fața lui. Meredith Blake era genul de om care se putea dedica trup și suflet unui atașament romantic și onorabil. Putea să-și servească doamna cu credință și fără speranța unei recompense. Da, totul părea să-i stea în caracter.

Spuse, cântărindu-și atent cuvintele:

– Probabil că n-ați fost de acord cu... atitudinea de acest fel la adresa ei?

– O, nu. N-am fost... de fapt, m-am și confruntat cu Crale pe acest subiect.

– Când anume?

– De fapt, chiar în ziua anterioară... înainte să se întâmple totul. Au venit la ceai, știți. L-am luat pe Crale deoparte și... și i-am zis. Am și spus, îmi amintesc, că nu era drept față de nici una din ele.

– A, ați spus asta?

– Da, nu m-am gândit... că el *iși dăduse seama* de asta.

– Probabil că nu.

– I-am zis că o puneam pe Caroline într-o situație aproape imposibil de îndurat. Dacă voia să se însoare cu fata asta, ar fi trebuit să n-o lase să stea în casă și... ei bine... să n-o fluture, mai mult sau mai puțin, prin fața lui Caroline. Era, i-am spus, o insultă greu de tolerat.

– Ce v-a răspuns el? întrebă curios Poirot.

Meredith Blake răspunse cu dezgust:

– A spus: „Caroline va trebui să suporte“.

Hercule Poirot ridică din sprâncene.

– N-a fost un răspuns prea afectuos, aprecie el.

– Eu l-am considerat de-a dreptul abominabil. Mi-am pierdut firea. I-am spus că, neîndoielnic, nu ți-nea foarte mult la soția lui, așa că nu-i păsa de suferința ei. Dar cum rămânea, am zis, cu fata aceea? Nu-și dădea seama în ce postură se afla și ea? Răspunsul lui a fost că și Elsa va trebui să suporte! Și apoi a continuat: „Nu cred că înțelegi, Meredith, că tabloul ăsta pe care-l pictez acum este cea mai valoroasă operă a mea. E *bun*, îți zic. Și două femei geloase care se ceartă nu mă vor opri... nu, la naiba, n-o vor face“. Era inutil să vorbesc cu el. I-am spus că-și lăsase la o parte orice urmă de morală sau decență. Că pictura nu era totul. Aici m-a întrerupt. A zis: „Ba da, pentru mine e totul“. Eram încă foarte supărat. Am spus că o tratase mereu pe Caroline într-un mod de-a dreptul dizgrațios. Avusese o viață nefericită cu el. A spus că știa asta și că-i părea rău. Îi părea rău! A continuat: „Știu, Merry, nu mă crezi... dar este adevărul! I-am oferit lui Caroline o viață grea și a fost o sfântă. Dar a știut, cred, în ce se bagă. I-am spus

cu toată sinceritatea ce fel de individ egoist și condam-nabil sunt“. I-am replicat la modul foarte hotărât c-ar trebui să nu renunțe la viața sa de om însurat. Mai era și copilul la mijloc și toate celelalte. I-am spus că aș fi putut înțelege că o fată precum Elsa îl făcea pe un bărbat ca el să fiarbă, dar, chiar și de dragul ei, n-ar trebui să se despartă de soție. Era foarte tânără. Îi intrase în cap, dar putea să regrete amarnic mai târziu. L-am întrebat dacă nu se putea reculege, să scape cu fața curată și să se întoarcă la soție.

– Și ce a spus el?

– Doar a părut rușinat. M-a bătut pe umăr și mi-a zis: „Ești un tip de treabă, Merry. Dar ești prea sentimental. Așteaptă până când termin tabloul și o să admiți c-am avut dreptate“. I-am spus: „La naiba cu tabloul tău!“ Iar el a rânjit și a afirmat că toate femeile nevrotice din Anglia la un loc n-ar putea să-l oprească. Apoi, eu i-am zis c-ar fi fost mai decent să-i ascundă totul lui Caroline până când tabloul avea să fie terminat. El însă nu considera că era vina *lui* că se aflase. Elsa insistase să dea totul în vileag. L-am întrebat de ce. Iar el mi-a mărturisit că ea credea că n-ar fi fost corect să facă altfel. Voia ca toate lucrurile să fie clare și dincolo de orice îndoială. Ei bine, desigur, într-un fel, asta se putea înțelege și fata trebuia respectată pentru principiu. Oricât de rău s-ar fi purtat, măcar a încercat să fie cinstită.

– Onestitatea provoacă multă durere și tristețe, remarcă Hercule Poirot.

Meredith Blake îl privi cu îndoială. Nu-i prea plăcea sentimentalismul. Oftă.

– A fost... o perioadă foarte nefericită pentru noi toți.

– Singura persoană care nu pare să fi fost afectată a fost Amyas Crale, afirmă Poirot.

– Și de ce? Pentru că era un egoist. Îmi amintesc de el și acum. A rânjit în timp ce pleca, zicând: „Nu-ți face griji, Merry. Totul va fi în regulă!”

– Optimistul incurabil, murmură Poirot.

– Era genul de bărbat care nu le lua pe femei în serios, spuse Meredith Blake. *Eu* i-aș fi putut confirma că, de fapt, Caroline Crale era disperată.

– Așa v-a spus?

– Nu în atât de multe cuvinte. Dar n-am să uit niciodată cum arăta în acea după-amiază. Palidă și de o veselie oarecum disperată. Vorbea și râdea foarte mult și tare. Dar ochii ei... avea o tristețe chinuită în ei care a fost cel mai mișcător lucru pe care l-am văzut vreodată. O făptură atât de blândă...

Hercule Poirot îl privi pentru un moment fără să vorbească. În mod cert, bărbatul din fața lui nu se rușina să vorbească astfel despre o femeie care în ziua imediat următoare avea să-și ucidă soțul în mod deliberat.

Meredith Blake continuă. Între timp, trecuse peste ostilitatea de la începutul vizitei. Hercule Poirot avea darul de a ști să asculte. Pentru bărbați precum Meredith Blake, retrăirea trecutului avea cu siguranță o anumită atracție. De-acum, vorbea mai mult pentru sine decât pentru oaspetele său.

– Bănuiesc c-ar fi trebuit să suspectez ceva. Caroline a întors conversația către... micul meu hobby. Era, trebuie să mărturisesc, ceva care mă pasiona. Este foarte interesantă botanica engleză veche, știți. Sunt atâtea plante care erau folosite înainte și care acum au dispărut din farmacopeea oficială. Și este chiar uimitor cum o infuzie de plante relativ obișnuite poate face minuni.

În jumătate din cazuri, nici măcar nu mai e nevoie de doctori. Francezii înțeleg aceste lucruri... Unele dintre leacurile lor sunt de primă mână. Blake se ambalase deja. Ceaiul de păpădie, de exemplu; o chestie minunată. Și decoctul de măceșe – am văzut, mai acum câteva zile, că revine la modă printre practicanții medicinei. Da, trebuie să mărturisesc că îmi place foarte mult să mă ocup de amestecurile mele de plante. Culegerea plantelor la momentul potrivit, uscarea... macerarea... tot restul. Chiar am avut și niște superstiții la un moment dat, și-mi culegeam rădăcinile pe lună plină sau cum sfătuiau cărțile vechi. În acea zi, le-am ținut oaspeților mei, îmi amintesc și acum, un discurs despre proprietățile cucutei. Înflorește o dată la doi ani. Culegi fructele atunci când sunt coapte, înainte să devină galbene. Cucuta este un medicament la care s-a renunțat – nici nu cred că mai există vreo modalitate oficială de preparare în farmacopeea actuală –, dar i-am demonstrat proprietățile în vindecarea tusei și a astmului, de altfel.

– Ați vorbit despre toate astea în laborator?

– Da, le-am arătat laboratorul... le-am vorbit despre o mulțime de plante. Le-am vorbit despre valeriană, plantă care le atrage pe pisici. Apoi, despre alte plante otrăvitoare. Au fost foarte interesați de toate astea.

– Ei? Cine a fost interesat, mai exact?

Meredith Blake păru ușor surprins, de parc-ar fi uitat de faptul că ascultătorul său nu fusese, în realitate, martor la scena povestită.

– A, cu toții. Să mă gândesc: Philip era acolo, și Amyas, și Caroline, desigur. Angela. Și Elsa Greer.

– Atât?

– Da... așa cred. Da, sunt sigur. Blake îl privi curios: Cine-ar mai trebui să fie?

– Mă gândeam că poate guvernanta...

– A, înțeleg. Nu, ea nu era acolo în după-amiaza aia. Cred că i-am și uitat numele. O femeie de treabă. Își lua slujba foarte în serios. Era destul de îngrijorată din pricina Angelei, cred.

– De ce?

– Ei bine, era un copil bun, dar era înclinată spre rebeliune. Mereu puneă ceva la cale. I-a făcut o farsă și lui Amyas într-o zi, în timp ce el lucra la un tablou. I-a așezat un limax pe spate, iar acesta s-a infuriat tare. A blestemat-o mult după aceea. Mai târziu, a insistat pe ideea cu școala.

– S-o trimiță la școală?

– Da. Nu vreau să spun că nu era atașat de ea, dar îl enerva uneori. Și cred... mereu am crezut...

– Da?

– Că era un pic gelos. Caroline, vedeți, era sclava Angelei. Într-un fel, poate că Angela era pe primul plan... Și lui Amyas nu-i plăcea asta. Avea și un motiv, desigur. Nu voi intra în subiect, dar...

Poirot îl întrerupse:

– Motivul fiind că doamna Caroline Crale se învinovătea pentru acțiunea în urma căreia fata a rămas desfigurată?

– Ah, știți despre asta? exclamă Blake. Nu voiam să povestesc. Totul era de domeniul trecutului. Dar da, asta cred eu că era cauza atitudinii ei. Mereu părea să aibă impresia că nu făcea suficient... ca să își răscum-pere greșeala, adică.

Poirot aprobă gânditor din cap. Întrebă:

– Și Angela? I-a purtat pică surorii sale vitrege?

– A, nu, nu plecați de la ideea asta. Angela îi era devotată lui Caroline. Niciodată nu s-a mai gândit la acea

întâmplare, sunt sigur de asta. Doar Caroline n-a putut să și-o ierte.

– Angela a fost de acord să plece la o școală cu internat?

– Nu, n-a fost. Era furioasă pe Amyas. Caroline i-a ținut partea, dar Amyas luase o decizie fermă în privința asta. În ciuda unui temperament vulcanic, cu Amyas se putea discuta în legătură cu orice, dar atunci când lua o decizie, toată lumea trebuia să cedeze. Și Caroline, și Angela s-au supus.

– Și avea să plece la școală... când?

– În semestrul de toamnă... îi împachetau lucrurile, din câte-mi amintesc. Cred că, dacă n-ar fi avut loc tragedia, ar fi plecat câteva zile mai târziu. Se discuta ceva în legătura cu bagajele ei, chiar în dimineața acelei zile.

– Și guvernanta? întrebă Poirot.

– Ce vreți să spuneți?

– Cum i se părea ideea? Rămânea fără slujbă, nu-i așa?

– Da, bănuiesc că așa era, într-un fel. Carla lua câteva lecții, dar, desigur, ea avea doar... cât? Șase ani sau cam așa ceva. Avea o bonă. N-ar fi ținut-o pe domnișoara Williams doar pentru ea. Da, așa o chema: Williams. Ciudat cum îți amintești unele lucruri, atunci când le spui.

– Da, într-adevăr. Acum sunteți înapoi în trecut, nu-i așa? Retrăiți scenele... cuvintele rostite, gesturile oamenilor... expresiile fețelor?

– Într-un fel, dar... dar am și goluri, spuse încet Meredith Blake. Multe. Îmi amintesc, bunăoară, ce șoc am avut atunci când am aflat că Amyas urma s-o părăsească pe Caroline... dar nu rețin dacă mi-a spus el asta sau Elsa. Îmi amintesc că m-am certat cu Elsa pe această temă... adică am încercat să-i arăt ce lucru

înjositor făcea. Ea doar mi-a râs în față, în felul ei rece, și a spus că eram de modă veche. Ei bine, îndrăznesc să afirm că eu chiar *sunt* de modă veche, dar tot cred că aveam dreptate. Amyas avea o soție și un copil... Trebuia să ramână lângă familie.

– Dar domnișoara Greer credea că era un punct de vedere învechit?

– Da. Acum șaisprezece ani, divorțul nu reprezenta ceva atât de obișnuit ca azi, dar Elsa era genul de fată care dorea să fie modernă. Punctul ei de vedere era că, atunci când doi oameni nu se mai simțeau fericiți împreună, era mai bine să facă o pauză. Spunea că Amyas și Caroline nu se opreau niciodată din certuri și că era mai bine pentru copil să nu crească într-o atmosferă de acest fel.

– Și argumentele ei nu v-au impresionat?

Meredith Blake spuse rar:

– Am avut tot timpul senzația că ea chiar nu știa despre ce vorbește. Turuia toate aceste lucruri – pe care le auzise de la prieteni sau pe care le citise în cărți – ca un papagal. Era – e ciudat să spun asta – oarecum patetică. Atât de tânără și de încrezătoare... Se opri. E ceva la tinerețe, domnule Poirot, care este – care poate fi – foarte mișcător.

Hercule Poirot spuse, privindu-l cu interes:

– Știu ce vreți să spuneți...

Blake continuă, vorbindu-și mai mult sieși decât lui Poirot.

– Cred că de asta, în mare parte, l-am și înfruntat pe Crale. Avea aproape cu douăzeci de ani mai mult decât fata aia. Nu părea prea corect.

– Vai... cât de rar își dă seama cineva de astfel de lucruri! murmură Poirot. Atunci când o persoană

este hotărâtă să facă într-un fel... nu e ușor s-o întorci din drum.

– Asta e foarte adevărat, spuse Meredith Blake. Tonul lui era un pic mai amar. Cu siguranță că, amestecându-mă, eu nu le-am fost de ajutor. Dar, pe de altă parte, nici nu sunt o persoană foarte convingătoare. Niciodată n-am fost.

Poirot îi aruncă o privire fugară. Citea în acel ton lipsa de satisfacție a unui om sensibil, provocată de propria lipsă de personalitate. Și aprobă și el în gând adevărul vorbelor lui Blake. Meredith Blake nu era genul care să poată convinge pe cineva să procedeze așa cum îi spunea el. Încercările sale bine intenționate erau date mereu deoparte; de obicei, cu indulgență, dar, oricum, date deoparte. Vorbele sale n-aveau greutate. Era un om ineficient, în mare.

Poirot spuse, aparent încercând să schimbe un subiect dureros:

– Încă mai aveți laboratorul, nu?

– Nu. Cuvântul venise brusc, cu o promptitudine aproape chinuitoare. Meredith Blake adăugă: Am abandonat întreaga idee... L-am demontat. N-aș fi putut continua după ceea ce s-a întâmplat. Întreaga chestiune, întreaga vină mi s-ar fi putut atribui *mie*.

– Nu, nu, domnule Blake, sunteți prea sensibil.

– Dar nu înțelegeți? Dacă n-aveam plantele alea blestемate! Dacă nu le subliniam proprietățile... dacă nu le lăudam... dacă nu le forțam atenția oamenilor în după-amiaza aceea... dar nici nu m-am gândit... nici n-am visat... cum aș fi putut?

– Cum, într-adevăr?

– Dar am vorbit în continuare despre ele. Mulțumit de cunoștințele mele. Orbit, un prost orb am fost. Am

accentuat efectele blestemate ale cucutei. Chiar am luat, de orb ce am fost, o carte din bibliotecă și le-am citit un pasaj din *Fedon*, care descria moartea lui Socrate. O capodoperă... mereu am admirat acel pasaj. Dar m-a bântuit, de atunci.

– Au găsit amprente pe sticla de cucută? întrebă Poirot.

– Ale ei.

– Ale lui Caroline Crale?

– Da.

– Nu ale dumneavoastră?

– Nu. N-am pus mâna pe sticlă. Doar am arătat-o.

– Dar sigur ați pus mâna pe ea la un moment dat.

– O, da, bineînțeles, dar uneori mai ștergeam sticlele de praf – niciodată nu le permiteam servitorilor să intre aici, desigur – și tocmai făcusem asta în urmă cu patru sau cinci zile.

– Țineți camera încuiată?

– Invariabil.

– Când a luat Caroline Crale cucuta din sticlă?

Meredith Blake răspunse, ezitant:

– A fost ultima care a ieșit din cameră. Am strigat-o, țin minte, și a ieșit în fugă. Obrajii ei erau doar un pic roșii... și ochii mari. Of, Doamne, o văd și acum!

– Ați vorbit ceva cu ea în după-amiaza aceea? întrebă Poirot. Prin asta, vreau să aflu dacă ați discutat cu ea despre problemele pe care le avea cu soțul ei.

Blake rosti rar, cu voce joasă:

– Nu în mod direct. Părea, așa cum v-am spus, foarte supărată. Am întrebat-o, la un moment dat, când eram mai mult sau mai puțin singuri: „S-a întâmplat ceva, draga mea?” și ea a răspuns: „Totul s-a întâmplat...” Mi-aș dori să fi auzit și dumneavoastră disperarea din

vocea ei. Acele cuvinte erau adevărul absolut. N-aveai cum să nu-ți dai seama: Amyas Crale era întreaga lume pentru Caroline Crale. A spus: „Totul a dispărut... s-a terminat. Eu sunt terminată, Meredith“. Și apoi a râs și s-a întors către ceilalți și a devenit dintr-odată veselă, aproape sălbatică.

Hercule Poirot aprobă încet din cap.

– Da, înțeleg... așa a fost, deci...

Meredith Blake lovi brusc cu pumnul și ridică vocea. Aproape că țipa acum.

– Și să vă mai spun ceva, domnule Poirot! Atunci când, la proces, Caroline a spus că a luat otrava pentru ea însăși, jur că spunea adevărul! N-avea nici un gând de crimă în acel moment. Jur că n-avea! Asta a venit mai târziu.

– Sunteți sigur că *a venit* mai târziu? întrebă Hercule Poirot.

Blake îl privi fix și replică:

– Poftim? Nu prea înțeleg.

Poirot explică:

– Vă întreb dacă sunteți sigur că s-a gândit să comită o crimă. Sunteți absolut convins că doamna Caroline Crale a comis în mod deliberat un omor?

Meredith Blake respira sacadat.

– Dar dacă nu... dacă nu... sugerați că a fost un accident de vreun fel?

– Nu neapărat.

– Spuneți un lucru extraordinar!

– Chiar așa? Ați spus despre Caroline Crale că era o ființă blândă. Ființele blânde comit crime?

– Era o ființă blândă, dar în același timp... ei bine, erau certuri foarte violente, să știți.

– În consecință, nu chiar atât de blândă?

– Ba da, *era...* Ah, cât de dificil de explicat sunt lucrurile astea!

– Încerc să înțeleg.

– Caroline avea un fel unic de a vorbi... foarte vehement. Putea să spună: „Te urăsc, îmi doresc să mori“. Dar asta nu însemna... nu ducea neapărat... și la acțiune.

– Prin urmare, în opinia dumneavoastră, doamnei Crale nu-i stătea în caracter să comită o crimă?

– Aveți cel mai extraordinar mod de a pune problema, domnule Poirot! Pot să spun doar atât: da, mi se pare că nu-i stătea în fire. Pot să explic doar prin faptul că provocarea a fost extremă. Își adora soțul. În aceste circumstanțe, o femeie ar putea... să ucidă.

Poirot aprobă din cap.

– Da, sunt de acord.

– La început, am fost mut de uimire. N-am simțit că putea fi adevărat. Și nu era adevărat... dacă mă înțelegeți... nu Caroline cea reală făcuse asta.

– Dar sunteți sigur că, în sensul legal, Caroline Crale a fost făptașa?

Din nou, Meredith Blake îl privi fix.

– Dragul meu domn... dacă nu ea...

– Ei bine, dacă nu ea?

– Nu-mi pot imagina o soluție alternativă. Accident? Imposibil, cu siguranță.

– Destul de imposibil, aș spune.

– Și nu cred în teoria sinuciderii. A trebuit să fie prezentată, dar era neconvingătoare pentru oricine-l cunoștea pe Crale.

– Cam așa e.

– Și-atunci, ce-a mai rămas? întrebă Meredith Blake.

– Mai rămâne posibilitatea ca Amyas Crale să fi fost omorât de altcineva, răspunse liniștit Poirot.

– Dar asta-i absurd!

– Așa credeți?

– Sunt sigur! Cine-ar fi vrut să-l omoare? Cine-ar fi putut să-l omoare?

– Dumneavoastră sunteți mai în măsură să știți asta decât mine.

– Dar, doar nu credeți realmente...

– Poate că nu. Dar mă interesează să analizez posibilitatea. Încercați să vă gândiți în mod serios la ea. Spuneți-mi ce credeți.

Meredith îl privi fix timp de câteva minute. Apoi își coborî ochii. După alte câteva minute, clătină din cap și spuse:

– Nu-mi pot imagina *nici o* soluție alternativă. Mi-ar plăcea să pot. Dacă ar fi vreun motiv pentru care să bănuiesc pe altcineva, aş considera-o pe Caroline nevino-vată. Nu vreau să cred că ea a fost. Nici n-am crezut, la început. Dar cine altcineva putea să fie? Philip? Cel mai bun prieten al lui Crale. Elsa? Ridicol! Eu? Chiar arăt ca un criminal? O guvernantă respectabilă? Servitorii vechi și credincioși? Poate sugerați că Angela l-a omorât. Nu, domnule Poirot, *nu există* alternativă. *Nimeni* nu l-ar fi putut omorî pe Amyas Crale, în afară de soția lui. Dar el a împins-o să facă asta. Și astfel, într-un fel, chiar a fost sinucidere, cred eu.

– Asta însemnând că a murit ca rezultat al propriilor acțiuni, deși nu chiar de mâna lui?

– Da, este un punct de vedere pretențios, poate. Dar, până la urmă, cauză și efect, știți dumneavoastră.

Hercule Poirot spuse:

– V-ați gândit vreodată, domnule Blake, că aproape întotdeauna o bună cunoaștere a victimei ne poate conduce la motivul crimei?

– Nu chiar... dar da, bănuiesc că înțeleg ce vreți să spuneți.

Poirot continuă:

– Până când nu știi exact *ce fel de persoană era victima*, nu poți nici măcar începe să vezi clar circumstanțele unei crime. Asta caut și eu... Iar dumneavoastră și fratele dumneavoastră m-ați ajutat aici... O reconstrucție a omului Amyas Crale.

Meredith Blake medită asupra acestei replici. Atenția îi fusese atrasă de un singur cuvânt.

– Philip?

– Da.

– Ați vorbit și cu el?

– Desigur.

Meredith Blake rosti, tăios:

– Ar fi trebuit să veniți la mine prima dată.

Zâmbind un pic, Poirot făcu un gest curtenitor.

– Conform regulilor primului născut, așa este, spuse el. Știu că sunteți mai în vârstă. Dar înțelegeți că, întrucât fratele dumneavoastră locuiește lângă Londra, a fost mai ușor să-l vizitez pe el primul.

Meredith Blake era în continuare încruntat. Își mușcă ușor buza și spuse din nou:

– Ar fi trebuit să veniți la mine prima dată.

De această dată, Poirot nu mai răspunse. Așteptă. Și, după câteva clipe, Meredith Blake continuă:

– Philip este orbit de idei preconcepute.

– Da?

– De fapt, el însuși este un conglomerat de idei preconcepute... Mereu a fost așa. Îi aruncă lui Poirot o privire fugară și nesigură. Probabil că a încercat să vă întoarcă împotriva lui Caroline.

– Chiar mai contează, la atât de mult timp?

Meredith Blake oftă prelung:

– Știu. Uit că a trecut atât. Că s-a terminat totul. Caroline nu mai poate fi rănită. Dar, oricum, n-aș vrea să vă faceți o impresie greșită.

– Și credeți că fratele dumneavoastră mi-ar fi putut face o impresie greșită?

– Sincer, da, cred asta. Vedeți, a fost mereu un fel de – cum să spun? – antagonism între el și Caroline.

– De ce?

Întrebarea păru să-l irite pe Blake.

– De ce? De unde să știu eu *de ce*? Aceste lucruri există pur și simplu. Philip se lua de ea ori de câte ori putea. A fost furios, cred, atunci când Amyas s-a însurat cu ea. Nici nu s-a apropiat de ei mai mult de un an. Și totuși Amyas îi era cel mai bun prieten. Ăsta cred că a fost motivul adevărat. N-a crezut că vreo femeie putea să fie suficient de bună pentru el. Și, probabil, a simțit că influența lui Caroline le-ar putea strica prietenia.

– Și așa a fost?

– Nu, sigur că nu. Amyas a continuat să fie la fel de atașat de Philip... până la sfârșitul vieții. Îl tachina pentru că era atât de înnebunit după bani și pentru că avea o corporație în creștere, și pentru că, în general, era atât de filistin. Lui Philip nu-i păsa. Doar râdea și spunea că era bine că Amyas avea măcar un prieten respectabil.

– Cum a reacționat fratele dumneavoastră la întreaga afacere cu Elsa Greer?

– Știți, mi-e cam greu să mă pronunț. N-a avut o atitudine ușor de definit. Era enervat, cred, de faptul că Amyas se făcea de răs din cauza fetei. A spus de mai multe ori că n-avea să meargă și că Amyas o să regrete. În același timp, cred... da, am certitudinea că era oarecum fericit s-o vadă pe Caroline atât de decepționată.

Sprâncenele lui Poirot se ridicară.

– Chiar așa simțea?

– A, nu mă înțelegeți greșit. N-aș merge mai departe decât să spun că avea acest sentiment vag îngropat undeva. Nu cred că și-a dat nici el vreodată seama exact de ceea ce simțea. Eu și Philip nu prea avem multe în comun, dar există o legătură, știți, între oamenii de același sânge. Un frate știe adesea ce gândește celălalt frate.

– Și după tragedie?

Meredith Blake clătină din cap. Un spasm de durere îi traversă chipul.

– Sărmanul Phil... A fost teribil de afectat. Teribil. Îi fusese mereu devotat lui Amyas, înțelegeți. Aproape îl venera, cred eu. Amyas Crale era de o vârstă cu mine. Philip era cu doi ani mai tânăr. Și întotdeauna l-a admirat pe Amyas. Da... a fost o lovitură grea pentru el... a fost foarte înverșunat împotriva lui Caroline.

– Cel puțin, el n-avea, așadar, nici o îndoială?

– Nici unul dintre noi n-avea... Urmă tăcere. Apoi, Blake spuse cu simplitatea iritabilă a unui om slab: Totul se terminase... era de domeniul trecutului... și acum veniți dumneavoastră... răscoliți totul...

– Nu eu. Caroline Crale.

Meredith îl privi perplex.

– *Caroline?* Ce vreți să spuneți?

Poirot răspunse, privindu-l:

– Caroline Crale a doua.

Chipul lui Meredith se relaxă.

– Ah, da, copilul. Micuța Carla. Am... am înțeles greșit pentru o clipă.

– Credeați că mă refer la cealaltă Caroline Crale? Credeați că ea nu se va... cum să spun... odihni în pace?

Meredith Blake se cutremură.

– Nu spuneți asta.

– Știți că i-a scris fiicei ei – ultimele cuvinte pe care le-a pus vreodată pe hârtie – că era nevinovată?

Meredith îl privi fix. Spuse, vocea lui trădând lipsa de încredere:

– Caroline a scris *asta*?

– Da. Poirot se opri, apoi întrebă: Vă surprinde?

– V-ar surprinde și pe dumneavoastră, dac-ați fi văzut-o la tribunal. Sărmana ființă neajutorată și fără apărare... Niçi măcar nu a luptat.

– O învinsă?

– Nu, nu. Ea nu era așa. Cred c-a fost conștiința faptului că-l ucisese pe cel pe care-l iubea... sau așa am crezut eu atunci.

– Nu mai sunteți atât de sigur acum?

– Să scrie un astfel de lucru... solemn... atunci când era pe moarte...

– Poate c-a fost o minciună pioasă, sugeră Poirot.

– Poate. Dar Meredith părea că nu crede asta. Asta, însă, nu... nu-i stătea în fire lui Caroline...

Hercule Poirot aprobă din cap. Carla Lemarchant spusese asta. Dar Carla avea doar memoria subiectivă a unui copil. În schimb, Meredith Blake o cunoscuse bine pe Caroline. Era prima confirmare la care Poirot era martor în legătură cu convingerea Carlei.

Blake îl privi și spuse încet:

– Dacă... *dacă* într-adevăr Caroline a fost nevinovată... atunci întreaga poveste este nebunie curată! Nu văd... nici o alternativă posibilă... Se întoarse brusc spre Poirot. Dumneavoastră vedeți? Ce credeți?

– Până acum, răspunse Hercule Poirot după un moment de tăcere, nu cred nimic. Doar adun impresii. Cum era Caroline Crale. Cum era Amyas Crale. Cum

erau ceilalți oameni implicați. Ce s-a întâmplat mai exact în acele două zile. *Asta e ceea ce-mi trebuie*. Să mai trec o dată prin fapte, la modul laborios. Fratele dumneavoastră mă va ajuta aici. Îmi va trimite o relatare a evenimentelor, așa cum și-o amintește.

Meredith Blake rosti, pe un ton tăios:

– Nu veți scoate multe de la el. Philip e foarte ocupat. Lucrurile îi scapă atunci când s-au terminat de mult. Probabil că-și va aminti complet greșit totul.

– Vor fi goluri, desigur. Îmi dau seama de asta.

– Vă spun ce... Meredith se opri brusc, apoi continuă, înroșindu-se un pic în timp ce vorbea: Dacă vreți, aş putea să fac și eu același lucru, adică, ar fi ca o verificare, nu-i așa?

Hercule Poirot replică, pe un ton cald:

– Ar fi de mare folos. O idee extraordinară!

– Exact. Așa voi face. Am niște jurnale vechi pe undeva. Dar vă avertizez, râse Meredith. Nu mă prea pricep la literatură. Mai fac și greșeli de ortografie. Nu... nu vă așteptați la prea mult.

– A, nici nu cer ceva de genul acela. Doar o relatare simplă a tot ceea ce mai țineți minte. Ce-a spus fiecare, cum arătau... exact ce s-a petrecut. Nu contează dacă nu pare foarte relevant. Ajută la atmosferă, ca să spun așa.

– Da, înțeleg asta. Trebuie să fie dificil să vizualizați locuri și oameni pe care nu i-ați văzut niciodată.

Poirot aprobă din cap.

– Mai vreau să vă rog ceva. Alderbury e chiar aici, nu? Ar fi posibil să mergem acolo... Să văd cu ochii mei locul unde s-a produs tragedia?

Meredith Blake spuse încet:

– Vă pot duce acolo chiar acum. Dar, desigur, totul e foarte schimbat.

– Nu s-a construit nimic peste?

– Nu, slavă Cerului... nu e chiar atât de rău. Dar acum e un fel de pensiune... a fost cumpărată de o societate. Vin acolo hoarde de tineri vara și, desigur, camerele au fost tăiate și împărțite altfel, iar grădinile au fost transformate destul de mult.

– Trebuie s-o reconstruiesc din ceea ce-mi veți spune.

– Voi încerca, pe cât posibil. Mi-aș dori să fi vizitat totul pe atunci, în zilele bune. A fost una dintre cele mai frumoase proprietăți pe care le-am văzut.

Îl conduse pe Poirot afară și începură să meargă pe o potecă pe gazon.

– Cine a vândut proprietatea?

– Executorii din partea copilului. Ea a moștenit tot ce avea Crale. N-avea testament, așa că-mi imaginez că totul i-ar fi revenit automat lui Caroline și copilului. Testamentul lui Caroline îi lăsa totul fetei.

– Nimic surorii vitrege?

– Angela avea o sumă de bani lăsată de tatăl ei.

– Înțeleg. Apoi, Poirot exclamă: Dar unde mă duceți? În față e coasta mării!

– Ah, trebuie să vă explic geografia locului. O să vedeți imediat. Acolo e un golfuleț, Camel Creek îi spune, intră până pe țărm... Pare ca o gură de vărsare, dar nu este... e doar mare. Ca să ajungi la Alderbury pe țărm, trebuie să mergi mai în interior și prin jurul golfulețului, dar cel mai scurt drum de la o casă la alta este prin porțiunea aceasta mai îngustă a golfului. Alderbury e chiar opus față de acest loc... Uitați, puteți zări casa printre copaci.

Ieșiseră la o plajă mică. În partea opusă lor, se aflau o porțiune împădurită și o casă albă care putea fi văzută printre crengile copacilor.

Două bărci erau trase la mal. Meredith Blake, ajutat un pic și de Poirot, o trase pe una din ele în apă și curând vâsleau către celălalt mal.

– Mereu mergeam așa în zilele bune, explică Meredith. Numai dacă era o furtună sau dacă bătea vântul prea tare luam mașina. Dar sunt aproape cinci kilometri dacă mergi pe traseul ocolitor.

Ajunseră cu barca lângă o porțiune stâncoasă de pe cealaltă parte. Meredith aruncă o privire fugară către câteva case mici din lemn și terase din beton.

– Toate astea sunt noi. Aici era un mic port – un loc părăginit – și nimic altceva. Și puteai să mergi pe lângă stânci și să faci baie acolo, lângă pietre.

Îl ajută pe oaspetele său să iasă, legă barca și-l conduse pe o cărare abruptă.

– Nu cred că ne vom întâlni cu cineva, spuse el peste umăr. Nu e nimeni aici în aprilie... mai puțin de Paște. Dar nici nu contează dacă ne întâlnim. Sunt în relații bune cu vecinii mei. Soarele chiar strălucește astăzi. Parc-ar fi vară. Și ziua aia era minunată. Mai mult o zi de iulie, decât de septembrie. Soare puternic... dar și un vânt mai rece. Cărarea ieșea dintre copaci și șerpuia printre stânci. Meredith arătă în sus. Asta e ceea ce numeau Battery. Suntem mai mult sau mai puțin dedesubt acum... o înconjurăm.

Intrară din nou printre copaci și apoi cărarea îi duse către o ușa dintr-un zid foarte înalt. Cărarea în sine continua în zigzag și mai sus, dar Meredith deschise ușa și cei doi intrară.

Pentru o clipă, Poirot fu derutat când pătrunse înăuntru, venind din lumina de afară. Battery era un platou curățat artificial, cu câteva tunuri ici și colo. Îți dădea impresia că stătea suspendat deasupra mării. Mai erau

copaci deasupra și în spatele lui, dar pe țărm nu se mai afla nimic în afară de încântătorul albastru de dedesubt.

– Un loc foarte frumos, spuse Meredith. Arată către un fel de pavilion de lângă zidul din spate. Asta nu era acolo, doar un adăpost dărăpănat unde își ținea Amyas materialele, berea și niște scaune. Nu era nici făcut în beton. Se mai găseau o bancă și o masă... unele din fier, vopsite. Asta era totul. Oricum, nu s-a schimbat prea mult.

Vocea lui era un pic șovăitoare.

Poirot întrebă:

– Și aici s-a întâmplat?

Meredith încuviință din cap.

– Banca era acolo... lângă adăpost. Acolo era întins. Se mai întindea uneori, când picta – privind îndelung marea –, iar apoi sărea brusc în picioare și începea să picteze de parcă era nebun. Se opri. De aia, știți, părea... aproape firesc. De parcă dormea... îl furase somnul. Dar avea ochii deschiși... și înțepenise. Chestia aia te cam paralizează, știți. Nu doare... Mereu... mereu mi-a părut bine de asta.

Poirot puse o întrebare la care deja știa răspunsul:

– Cine l-a găsit?

– Ea. Caroline. După prânz. Cred că eu și Elsa am fost ultimii care l-am văzut în viață. Probabil că deja își făcea efectul, atunci. Părea... ciudat. Mai bine nu vorbesc despre asta. O să vă scriu. E mai ușor.

Se întoarse brusc și ieși din Battery. Poirot îl urmă tăcut.

Cei doi urcară apoi pe cărare. Puțin mai sus decât Battery se mai afla un platou. Era umbrat de copaci și acolo se găseau o bancă și o masă.

Meredith spuse:

– Aici n-au schimbat prea mult. Dar banca nu era atât de rustică. Doar un obiect din fier vopsit. Cam tare pentru stat, în schimb priveliștea era minunată.

Poirot încuviință. Printre copaci se vedeau Battery și gura golfului.

– Aici am stat în dimineața aceea, explică Meredith. Copacii nu erau chiar atât de înalți. Se putea vedea clar Battery. Acolo poza Elsa. Stătea pe un suport de tun, cu capul întors. Ridică ușor din umeri. Copacii cresc mai repede decât ai crede, murmură el. Ei bine, presupun că îmbătrânesc și eu. Haideți în casă.

Continuară pe aceeași cărare până când ajunseră lângă casă. Fusesse o clădire frumoasă, veche, în stil georgian. Acum avea în plus câteva dependințe, iar pe gazonul verde din jur se găseau câteva căsuțe din lemn.

– Tinerii dorm aici, tinerele în casă, explică Meredith. Nu cred că aveți ce să vedeți. Toate camerele au fost modificate. Pe locul acesta se afla o mică seră. Oamenii au construit în schimb ceva pentru locuit. Ei bine... bănuiesc că le place, în vacanță. Nu poți să păstrezi totul așa cum era... păcat... Se întoarse brusc. Coborâm prin altă parte. Îmi... îmi amintesc totul. Fantome peste tot.

Se întoarseră pe o rută ceva mai lungă. Nici unul nu vorbi. Poirot respectă starea de spirit a companionului său.

Atunci când ajunseră din nou la conacul Handcross, Meredith Blake spuse brusc:

– Știți, am cumpărat tabloul acela. Cel pe care-l picta Amyas. N-am putut suporta gândul că avea să fie vândut pentru... valoarea publicitară. Multe minți murdare, multe brute s-ar fi uitat la el. Era o operă reușită. Amyas a spus că era cea mai reușită din cariera lui. N-aș fi surprins dacă avea dreptate. Era practic terminat.

Voia doar să mai lucreze încă o zi sau două. Vreți să-l vedeți?

Hercule Poirot răspunse repede:

– Da, vreau.

Blake îl duse prin hol și luă o cheie din buzunar. Descuie o ușă și intrară într-o cameră neaerisită, care mirosea a praf. Ferestrele erau închise. Blake merse la ele și desfăcu obloanele. Apoi, cu o oarecare dificultate, deschise larg o fereastră și aerul de primăvară pătrunse în cameră.

– Așa e mai bine.

Rămase lângă fereastră, inhalând aerul, iar Poirot i se alătură. Nu mai era nevoie să întrebe ce fusese camera. Rafturile erau goale, dar încă mai purtau urmele de sticle pe ele. Pe un perete, se aflau un aparat nefuncțional și o chiuvetă. Camera era îngropată în praf.

Meredith Blake privea pe fereastră.

– Cât de ușor revin amintirile... Stând aici, mirosind iasomia... și vorbind... vorbind... ca un prost ce eram... despre poțiunile mele prețioase și despre distilări!

Absent, Poirot întinse mâna pe fereastră. Smulse un mănunchi de frunze de iasomie.

Meredith Blake traversă încăperea. Pe un perete se afla un tablou acoperit. Îl descoperi.

Poirot își ținu răsuflarea. Până acum, văzuse patru tablouri de-ale lui Amyas Crale: două la Galeria Tate, unul la un dealer londonez și natura moartă cu trandafiri. Dar acum privea ceea ce pictorul numise capodopera sa, și Poirot își dădu deodată seama ce artist minunat fusese.

Tabloul avea o ușoară patină. La prima vedere părea a fi un poster, atât de mari erau contrastele. O fată, o fată într-o cămașă galbenă și pantaloni bleumarin, stând

pe un zid cenușiu, în lumina puternică a soarelui, cu marea de un albastru intens în spate. Exact subiectul pentru un poster.

Dar prima impresie era înșelătoare. Exista ceva... Lumina era incredibil de strălucitoare și pură... Iar fata...

Da, aici era viață. Tot ceea ce era, tot ceea ce putea fi viață, tinerețe, vitalitate. Chipul era viu, iar ochii...

Atât de multă viață! Tinerețe atât de pasională! Prin urmare, asta văzuse Amyas Crale la Elsa Greer, și asta-l făcuse orb și surd față de ființa blândă care-i era soție. Elsa era viață. Elsa era tinerețe.

O ființă superbă, slabă, arogantă, cu capul întors, cu ochii obraznici și triumfători. Privindu-te... urmărindu-te... așteptându-te...

Hercule Poirot își desfăcu brațele.

– E minunat, da, e minunat!

Meredith Blake spuse și el:

– Era atât de tânără...

Poirot aprobă. Se gândi: „Ce vor oamenii să spună cu asta? *Era atât de tânără*. Ceva inocent, ceva atrăgător, ceva lipsit de ajutor. Dar nu asta e tinerețea! Ea e crudă, puternică, puternică... da, și crudă! Și încă un lucru: tinerețea este vulnerabilă“.

Își urmă gazda până la ușă. Interesul său era acum îndreptat spre Elsa Greer, pe care avea s-o viziteze în continuare. Oare ce efect avuseseră anii asupra acelei copile pasionale, triumfătoare, crude?

Privi din nou tabloul.

Acei ochi... Îl urmărea, îl urmăreau... Îi spuneau ceva.

Presupunând c-ar putea înțelege ce-i spuneau... Ar fi femeia reală capabilă să-i spună? Sau ochii aceia exprimau un lucru pe care ea nu-l cunoștea?

Atâta aroganță și anticipare triumfală...

Și apoi, Moartea intrase în scenă și furase prada acelor mâini tinere, nerăbdătoare...

Și lumina dispăruse din acei ochi nerăbdători. Oare cum erau ochii Elsei Greer acum?

Ieși din cameră aruncând o ultimă privire asupra tabloului.

Se gândi: „Era prea vie“.

Se simți... un pic... speriat...

Capitolul 8

PURCELUȘUL ĂSTA A MÂNCAT FRIPTURĂ

Casa din Brook Street avea lalele Darwin la ferestre. Înăuntru se afla o vază mare cu liliac alb, răspândind un parfum puternic până la ușa principală, care era acum deschisă.

Un valet de vârstă mijlocie îi luă pălăria lui Poirot, precum și bastonul. Un alt valet apăru și le luă, în timp ce primul murmură sobru:

– Pofțiți pe aici, vă rog, domnule.

Poirot îl urmă prin hol și apoi coborî câteva trepte. O ușă se deschise, iar valetul îi pronunță numele, atent la fiecare silabă.

Apoi ușa se închise în spatele său și un bărbat înalt și slab se ridică dintr-un scaun de lângă foc, îndreptându-se spre el.

Lordul Dittisham era un bărbat care se apropia de vârsta de patruzeci de ani. Nu era numai nobil, era și poet. Două dintre dramele sale fantastice în versuri fuseseră puse în scenă cu costuri imense și avuseseră un *succès d'estime*¹. Fruntea îi era proeminentă, bărbia pronunțată, iar ochii și gura, neașteptat de frumoase.

– Luați loc, domnule Poirot.

¹ Succes modest – în limba franceză, în original (n.tr.)

Poirot se așeză și acceptă o țigară din partea gazdei sale. Lordul Dittisham închise cutia, aprinse un chibrit și i-l ținu lui Poirot, pentru ca acesta să-și aprindă țigara, apoi se așeză la rândul său, privindu-și gânditor vizitatorul.

Apoi spuse:

– Știu că, de fapt, pe soția mea doriți s-o vedeți.

– Lady Dittisham a fost atât de drăguță încât să-mi acorde o întâlnire.

– Da.

Apoi urmă o pauză. Poirot îndrăzni:

– Sper că n-aveți obiecții, Lord Dittisham?

Un zâmbet transformă subit chipul slab și visător.

– Obiecțiile soților, domnule Poirot, nu sunt niciodată luate în serios în zilele noastre.

– Atunci, obiectați?

– Nu, nu pot să spun asta. Dar trebuie să mărturisesc că mă tem de efectul asupra soției mele. Dați-mi voie să fiu sincer. Acum mulți ani, soția mea era foarte tânără și a trecut printr-o experiență groaznică. Sper că și-a revenit din șoc. Am ajuns să cred că a și uitat. Acum apăreți dumneavoastră și, în mod cert, întrebările îi vor retrezi aceste amintiri.

– Este regretabil, spuse Hercule Poirot, politicos.

– Nu știu exact care va fi rezultatul.

– Vă asigur, Lord Dittisham, că voi fi pe cât de discret se poate și voi face tot posibilul ca să n-o supăr pe Lady Dittisham. Este, fără îndoială, o persoană delicată și sensibilă.

Apoi, brusc și surprinzător, celălalt râse.

– Elsa? Elsa e tare ca piatra!

– Atunci... interveni, diplomatic, Poirot.

Se opri. Situația îl intriga un pic.

Lordul Dittisham spuse:

– Soția mea este imună la orice fel de șocuri. Mă întreb dacă știți de ce a fost de acord să vă vadă.

Poirot răspunse simplu:

– Din curiozitate?

Un fel de respect apăru în ochii celuiilalt.

– Ah, prin urmare, vă dați seama de asta?

– Este inevitabil. Femeile vor fi mereu doritoare de a întâlni un detectiv particular. Bărbații, în schimb, îi vor spune să se ducă la naiba.

– Și unele femei ar putea să facă același lucru.

– După ce-l văd... nu înainte.

– Poate. Lordul Dittisham se opri. Care ar fi ideea din spatele acestei cărți?

Hercule Poirot ridică din umeri.

– Uneori se mai învie trecutul, scena se întoarce, costumele vechi revin. De asemenea, și vechile crime.

– Oroare! exclamă Lordul Dittisham.

– Oroare, dacă așa vreți să-i spuneți. Dar nu veți schimba natura umană zicând asta. Crima este o dramă. Dorința de a vedea drame este foarte puternică la rasa umană.

Lordul Dittisham murmură:

– Știu... știu...

– Așa că, vedeți, spuse Poirot, cartea va fi scrisă. Este rolul meu să mă asigur că nu vor exista afirmații răuvoitoare, care să intervină în faptele reale.

– Faptele credeam că sunt proprietate publică.

– Da. Dar nu și interpretarea lor.

Dittisham rosti, cu asprime:

– Ce vreți să spuneți mai exact cu asta, domnule Poirot?

– Dragul meu Lord Dittisham, există multe feluri de a privi, bunăoară, un fapt istoric. Luați un exemplu:

multe cărți au fost scrise despre Mary, regina scoțienilor, prezentând-o ca pe o martiră, ca pe o femeie fără principii, ca pe o sfântă cu gândire simplă, ca pe o criminală, o intrigantă sau ca pe o victimă a circumstanțelor și a sortii! Cineva poate alege de aici orice dorește.

– Și în acest caz? Crale a fost ucis de soția sa... asta este indiscutabil. La proces, soția mea a fost ținta unor calomnii, zic eu, nefondate. A trebuit să fie scoasă cu paza de acolo, după aceea. Opinia publică i-a fost foarte ostilă.

– Englezii, zise Poirot, sunt oameni foarte morali.

Lordul Dittisham spuse:

– Să fie ai naibii, chiar sunt! Apoi adăugă, privind spre Poirot: Și dumneavoastră?

– Eu, răspunse Poirot, duc o viață foarte morală. Asta nu e același lucru cu a avea idei morale.

Lordul Dittisham spuse:

– M-am întrebat uneori cum era, de fapt, această doamnă Crale. Toată afacerea cu soția rănită... am crezut mereu că se găsea ceva *în spatele* acestei povești.

– Poate că soția dumneavoastră știe, aprobă Poirot.

– Soția mea, zise Lordul Dittisham, n-a pomenit niciodată despre acest caz.

Poirot îl privi cu un interes crescând.

– Ah, încep să înțeleg...

Celălalt îl întrerupse.

– Ce anume înțelegeți?

Poirot răspunse, aplecându-se ușor:

– Imaginația creativă a unui poet...

Lordul Dittisham se ridică și sună dintr-un clopoțel. Spuse brusc:

– Soția mea vă așteaptă.

Ușa se deschise.

– Ați sunat?

– Du-l pe domnul Poirot la doamna!

Urcă două rânduri de scări, cu picioarele cufundându-i-se într-un covor moale. Iluminatul era foarte plăcut. Bani, bani peste tot. Desigur, nu și bun-gust. În camera Lordului Dittisham domnea o anumită austeritate. Dar aici, în casă, era o opulență contrastantă. Cele mai bune lucruri. Nu neapărat cele mai arătoase sau cele mai surprinzătoare. Pur și simplu, genul de lux care se asocia „prețului care nu contează“, împreună cu o lipsă de imaginație.

Poirot își spuse: „Friptură? Da, friptură!“

Încăperea în care intra nu era foarte spațioasă. Salo-nul mare de oaspeți era la etajul întâi. Aceasta era camera personală a stăpânei casei, iar femeia stătea rezemată de bibliotecă atunci când intra Poirot.

O frază îi veni în minte în acel moment și refuză să mai iasă.

A murit de tânără...

N-ar fi recunoscut-o niciodată din tabloul pe care i-l arătase Meredith Blake. Acea fusese, mai presus de orice, o poză a tinereții, a vitalității. Aici nu exista tinerețe... Poate că niciodată nu existase. Și totuși, Poirot își dădu seama, cum de altfel nu putuse să-și dea seama din tabloul lui Crale, că Elsa era frumoasă. Da, o femeie frumoasă îi ieși în întâmpinare. Și, cu siguranță, nu una bătrână. În fond, câți ani avea? Nu mai mult de treizeci și șase, dacă avusese douăzeci în momentul tragediei. Părul negru era aranjat perfect în jurul capului său oval, trăsăturile erau aproape clasice, machiajul de excepție.

Simți un junghi dureros. Poate că era vina domnului Jonathan, care-i vorbise despre Julieta... Nu despre

Julieta de aici... nimeni nu-și poate imagina o Julietă care să supraviețuiască fără Romeo... Nu era o parte esențială din destinul ei să moară tânără?

Elsa Greer încă mai trăia...

Îl salută cu o voce destul de plictisită.

– Sunt foarte interesată, domnule Poirot. Vă rog, așezați-vă și spuneți-mi: ce vreți să fac?

Poirot se gândi: „Ba nu e interesată. Nimic n-o interesează“.

Ochii mari și cenușii... ca două lacuri moarte.

Poirot vru să sublinieze, după cum îi era obiceiul, că era un străin.

Exclamă:

– Sunt confuz, *madame*, sunt chiar foarte confuz.

– O, nu, de ce?

– Deoarece-mi dau seama că reconstituirea acestei drame din trecut trebuie să fie foarte dureroasă pentru dumneavoastră!

Femeia părea amuzată... da, amuzată. La modul foarte sincer.

– Bănuiesc că soțul meu v-a dat ideea asta, nu? V-a primit atunci când ați sosit. Desigur, el nu înțelege câtuși de puțin. Niciodată n-a înțeles. Nu sunt deloc persoana sensibilă care crede el c-aș fi. Amuzamentul încă i se mai simțea în voce. Continuă: Tatăl meu, știți, era morar. A muncit mult și a adunat avere. Nu faci asta dacă n-ai pielea tăbăcită. Și eu sunt la fel.

Poirot se gândi: „Da, asta așa este. O persoană fără pielea tăbăcită n-ar fi venit în casa lui Caroline Crale“.

– Ce vreți să fac? spuse Lady Dittisham.

– Sunteți sigură, *madame*, că nu va fi prea dureros să vă întoarceți în trecut?

Femeia se gândi o clipă, și deodată Poirot își dădu seama de faptul că avea în față o persoană foarte

sinceră. Poate că mințea dacă era nevoită, dar nu și dacă avea de ales.

Elsa Dittisham spuse, rar:

– Nu, nu *dureros*. Într-un fel, mi-aș dori să fie așa.

– De ce?

Ea afirmă, nerăbdătoare:

– E atât de stupid, să nu simți niciodată nimic...

Iar Hercule Poirot gândi: „Da, Elsa Greer a murit...”

Însă spuse cu voce tare:

– Oricum ar fi, Lady Dittisham, asta îmi face sarcina mult mai ușoară.

– Ce vreți să știți? răspunse ea înveselită.

– Aveți o memorie bună, *madame*?

– Destul de bună, cred.

– Și sunteți sigură că nu vă va produce suferință re-memorarea în detaliu a acelor zile?

– Nu voi suferi deloc. Lucrurile îți pot provoca suferință doar atunci când se petrec.

– Totuși, unii oameni suferă, din câte știu.

Lady Dittisham spuse:

– Asta nu înțelege Edward... soțul meu. El crede că procesul și toată povestea au fost un chin pentru mine.

– Și n-au fost?

– Nu, mi-au plăcut, replică Elsa Dittisham. Tonul vocii ei era aproape satisfăcut. Continuă: Dumnezeu, cum m-a atacat bruta aia de Depleach! E un diavol, dacă vreți. Mi-a plăcut să-l înfrunt. Nu m-a învins. Îl privi zâmbind pe Poirot. Sper că nu vă risipesc iluziile. Poate că, la douăzeci de ani, ar fi trebuit să fiu conșternată, presupun... copleșită de rușine, sau ceva asemănător. Nu eram. Nu-mi păsa de ceea ce-mi spuneau ceilalți. Eu voiam un singur lucru.

– Ce anume?

– Să fie spânzurată ea, desigur, răspunse Elsa Dittisham.

Poirot îi observă mâinile: mâini frumoase, cu unghii lungi și curbate. Mâini de prădător.

– Mă credeți răzbunătoare? întrebă Elsa. Așa și sunt... față de oricine mă rănește. Femeia aia a fost, după mintea mea, de cea mai joasă speță din câte există. Știa că Amyas ținea la mine... că urma s-o părăsească, așa că l-a omorât ca să nu-l am eu. Îl privi pe Poirot. Nu credeți că a fost de-a dreptul malefică?

– Nu înțelegeți sau nu sunteți de acord cu gelozia pe care-o simțea?

– Nu, nu cred. Dacă ai pierdut, ai pierdut. Dacă nu poți să-țiții soțul, lasă-l să plece cu demnitate. Posesivitatea n-o înțeleg.

– Poate c-ați fi înțeles, dacă v-ați fi căsătorit cu el.

– Nu cred. Nu eram... Zâmbi brusc spre Poirot. Zâmbetul ei era, simțea el, un pic înfricoșător. Era departe de a exprima vreun sentiment. Aș vrea să înțelegeți cum trebuie, spuse ea. Să nu credeți că Amyas Crale a sedus o fată inocentă. N-a fost așa. Dintre noi doi, eu eram cea responsabilă. L-am cunoscut la o petrecere și m-am îndrăgostit de el... Am știut că trebuia să-l am...

O mască... o mască grotescă, dar...

Atunci îți pun ursita-mi la picioare,

Stăpân mi-ești, te urmez în lumea-ntreagă...

– Deși era căsătorit?

– Cei care încalcă proprietatea vor fi executați? E nevoie de mai mult decât de un semn de avertizare ca să te țină departe de realitate. Dacă nu era fericit cu

soția lui și putea fi fericit cu mine, de ce nu? Avem o singură viață.

– Dar se spune că era fericit cu soția.

Elsa clătină din cap.

– Nu. Se certau ca șoarecele și pisica. Ea îl bătea la cap. Era... o, era o femeie oribilă! Se ridică și-și aprinse o țigară. Spuse, zâmbind ușor: Probabil că nu sunt corectă față de ea. Dar chiar cred că era plină de ură.

Poirot rosti rar:

– A fost o adevărată tragedie.

– Da, chiar a fost. Femeia se întoarse brusc spre Poirot, iar chipul ei prinse deodată viață. M-a ucis *pe mine*, înțelegeți? M-a ucis! De atunci, n-a mai fost nimic, absolut nimic. Vocea ei scăzu în intensitate. Gol! Își agită mâinile nerăbdătoare. Ca un pește împăiat dintr-o vitrină!

– Amyas Crale a însemnat chiar atât de mult?

Femeia aprobă, tăcută. Era o aprobare un pic ciudată... aproape patetică.

– Cred c-am avut mereu un singur gând în minte. Cred – serios – că în astfel de cazuri n-ai de ales decât să-ți înfigi un cuțit în inimă... ca Julieta. Dar... dar să faci asta înseamnă să recunoști că ești terminat... că viața te-a înfrânt.

– Și în loc de asta?

– Ar trebui să fie totul... la fel ca înainte... odată ce se termină toată povestea. *Am trecut* peste durere. N-a mai însemnat nimic pentru mine. Am crezut că voi trece la faza următoare.

Da, la faza următoare. Poirot o vedea cât de tare încerca să facă acest lucru. O vedea bogată și frumoasă, seducătoare pentru bărbați, căutând cu mâinile ei de prădătoare să umple o viață care era goală. Adorația

unui erou... căsătoria cu un aviator faimos... apoi cu un explorator, cu uriașul acela, Arnold Stevenson – care e posibil să fi semănat cu Amyas Crale, ca fizic – și apoi revenirea la arte: Dittisham.

– N-am fost niciodată o ipocrită, zise Elsa Dittisham. E un proverb spaniol care-mi place: „Ia ceea ce vrei și plătește pentru asta, spune Dumnezeu“. Ei bine, eu asta am făcut. Am luat ceea ce am vrut... dar am plătit mereu prețul.

– Ceea ce nu înțelegeți este că există lucruri care *nu pot fi cumpărate*, observă Hercule Poirot.

Îl privi atentă și spuse:

– Nu mă refer doar la bani.

– Nu, nu, înțeleg ceea ce vreți să spuneți, preciză Poirot. Dar nu totul în viață are o etichetă, costă atât. Există unele lucruri care *nu sunt* de vânzare.

– Prostii!

Bărbatul zâmbi ușor. În vocea ei se simțea aroganța unui morar care parvenise și făcuse avere.

Dintr-odată, Hercule Poirot simți un val de milă. Privi chipul fără vârstă, atât de fin, ochii obosiți, și-și aminti de fata pictată de Amyas Crale...

– Povestiți-mi despre cartea asta, îl îndemnă Elsa Dittisham. Care e scopul pe care-l urmărește? A cui este ideea?

– O, draga mea doamnă, ce alt scop ar putea avea, în afară de servirea senzațiilor de ieri cu sosul de astăzi?

– Dar *dumneavoastră* nu sunteți scriitor?

– Nu, sunt un expert în crime.

– Vreți să spuneți că sunteți consultat când se scriu romane despre crime?

– Nu întotdeauna. În acest caz, fac un serviciu cuiva.

– Cui anume?

– Sunt – cum să spun – desemnat să supraveghez această publicație de către o persoană interesată.

– De către cine?

– Domnișoara Carla Lemarchant.

– Cine-i ea?

– E fiica lui Caroline și a lui Amyas Crale.

Elsa îl privi fix o clipă, apoi spuse:

– O, da, desigur, era și un copil! Acum îmi amintesc. Presupun că e adultă acum, nu?

– Da, are douăzeci și unu de ani.

– Cum este?

– Înaltă și brunetă și, cred eu, frumoasă. Și are curaj și personalitate.

– Mi-ar plăcea s-o văd, spuse Elsa gânditoare.

– Nu cred că ea ar dori să vă vadă.

Elsa păru surprinsă.

– De ce? A, înțeleg. Dar, ce prostii! Nu cred că-și amintește ceva. N-avea mai mult de șase ani.

– Știe că mama i-a fost judecată pentru uciderea tatălui ei.

– Și crede că a fost vina mea?

– E o interpretare posibilă.

Elsa ridică din umeri.

– Ce stupid! Dacă atunci Caroline s-ar fi comportat ca o persoană normală...

– Prin urmare, nu vă asumați nici un fel de responsabilitate?

– De ce-aș face-o? *Eu* n-am făcut nimic de care să-mi fie rușine. L-am iubit. L-aș fi făcut fericit. Îl privi pe Poirot. Chipul ei se transformă; dintr-odată, în mod incredibil, lui Poirot i se păru că o privește pe fata din tablou. Ea continuă: Dac-aș putea să vă fac să vedeți lucrurile din perspectiva mea... Dac-ați ști...

Poirot se aplecă ușor în față.

– Dar asta și vreau. Vedeți, domnul Philip Blake, care era acolo în acea perioadă, va scrie o relatare meticuloasă a tot ceea ce s-a petrecut. Domnul Meredith Blake, la fel. Acum, dacă și dumneavoastră...

Elsa Dittisham trase adânc aer în piept. Rosti, pe un ton plin de dispreț:

– Aia doi! Philip a fost mereu un prost. Meredith se ținea numai după Caroline... dar era destul de drăguț. Însă n-o să pricepeți *nimic* din povestirile *Ior*.

Detectivul o privi; văzu cum ochii i se aprind, vedea cum o femeie prinde viață în acel trup. Elsa spuse repede și aproape furioasă:

– Vreți *adevărul*? Ei, nu pentru publicare... doar pentru dumneavoastră.

– Mă angajez să nu public nimic fără consimțământ.

– Aș vrea să scriu adevărul...

Femeia rămase tăcută câteva clipe, gândindu-se. Poirot vedea cum îi dispare duritatea și chipul îi devenea parcă mai tânăr, vedea cum viața îi revine în timp ce se gândește.

– Să mă întorc în timp, să scriu totul... Să vă arăt cum era ea, cu adevărat...

Ochii îi străluceau. Pieptul i se ridica pătimaș.

– L-a ucis. L-a ucis pe Amyas. Pe Amyas, care dorea să trăiască... pe Amyas, care iubea viața. Ura n-ar trebui să fie mai puternică decât iubirea... dar ura ei a fost. Și ura mea pentru ea este la fel... o urăsc... o urăsc... o urăsc...

Ajunse lângă el. Se opri și îl apucă de mânecă pe Poirot. Spuse grăbită:

– Trebuie să înțelegeți – *trebuie* – ce simțeam unul pentru celălalt. Eu și Amyas, vreau să spun. E ceva... Să vă arăt.

Se duse repede în cealaltă parte a camerei. Descuie un mic pupitru, scoase un sertar ascuns și-l puse pe masă.

Apoi se întoarse. În mână ținea o scrisoare mototolită, cu cerneala aproape ștearsă. I-o aruncă și Poirot avu senzația că re trăiește momentul în care o copilă pe care-o cunoscuse îi aruncase una dintre comorile ei: o scoică specială, culeasă de pe malul mării și păzită cu pioșenie. Mândră, temătoare, critică față de modul în care avea el să-i primească neprețuita comoară.

Desfăcu hârtia.

Elsa... copil minunat! Niciodată n-a existat nimic mai frumos. Și totuși mă tem... sunt prea bătrân... un diavol între două vârste, care nu știe ce e aceea stabilitate. Să n-ai încredere în mine, să nu crezi în mine... nu sunt bun de nimic, în afară de pictură. Ce am mai bun acolo este. Să nu spui că nu te-am avertizat.

La naiba, frumoasa mea... te voi avea oricum. M-aș duce în iad pentru tine și știi asta. Și te voi picta în așa fel, încât lumea va sta deoparte și se va minuna! Sunt nebun după tine... nu pot să dorm... nu pot să mănânc. Elsa... Elsa... Elsa... sunt al tău pe vecie... al tău până la moarte, Amyas.

Acum șaisprezece ani. Cerneală ștearsă, hârtie mototolită. Dar cuvintele erau încă vii, încă vibrau.

O privi pe femeia pentru care fuseseră scrise.

Dar nu mai privea o femeie.

Privea o tânără îndrăgostită.

Din nou, Poirot se gândi la Julieta.

Capitolul 9

PURCELUȘUL ĂSTA N-A AVUT NIMIC

– Pot să întreb de ce, domnule Poirot?

Hercule Poirot se gândi atent la răspunsul său. Era perfect conștient de perechea de ochi cenușii, foarte pătrunzători, care-l priveau cu atenție.

Urcase până la ultimul etaj al clădirii și bătuse la ușa apartamentului 584 din clădirea Gillespie, care oferea locuințe mici pentru femei muncitoare.

Aici, într-un spațiu modest, locuia domnișoara Cecilia Williams, într-o singură cameră care era și dormitor, și cameră de zi, și sufragerie și, judecând după ochiul de gaz, bucătărie: un fel de nișă lipită de cameră conținea o baie și obișnuitele anexe.

Deși avea o locuință atât de modestă, domnișoara Williams se chinuise să-și imprime personalitatea asupra locuinței sale.

Pereții, vopsiți într-un gri-pal auster, erau împodobiți cu diverse reproduceri după opere celebre. Dante întâlnește-o pe Beatrice pe pod... Și acea pictură descrisă odinioară de un copil ca fiind „o fată oarbă pe o portocală, numită, nu știu de ce, *Speranță*“. Mai erau acolo două acuarele cu Venetia și o copie în sepia a *Primăverii* lui Botticelli. Deasupra dulapului scund se aflau multe fotografii decolorate, de acum douăzeci sau treizeci de ani, judecând după coafurile celor înfățișați acolo.

Covorul și mobila erau de proastă calitate. Lui Hercule Poirot îi era clar că domnișoara Cecilia Williams trăia la limită. Nu exista nici o friptură aici. Acesta era purcelușul care n-avea nimic.

Clară, incisivă și insistentă, vocea gazdei repetă întrebarea.

– Doriți să vă spun ceea ce-mi amintesc despre cazul Crale. Pot să întreb de ce?

Unii prieteni și asociați obișnuiau să spună despre Poirot, în momentele în care-i înnebunea cel mai tare, că prefera minciunile în locul adevărului și c-ar fi făcut orice să ajungă la ceea ce voia mai degrabă prin intermediul declarațiilor false, decât prin simplul adevăr.

Dar, în acest caz, decizia fu repede luată. Hercule Poirot nu provenea din acea clasă de copii belgieni sau francezi care au avut guvernanta engleză, dar reacționa simplu și inevitabil, ca un băiat care fusese întrebat: „Te-ai spălat pe dinți în dimineața asta, Harold (sau Richard, sau Anthony)?” Țâncii se gândeau la posibilitatea de a minți, apoi se răzgândeau: „Nu, domnișoară Williams“.

Domnișoara Williams avea ceea ce avea orice guvernanta de succes, aceea calitate misterioasă: autoritatea! Atunci când domnișoara Williams spunea: „Du-te și spală-te pe mâini, Joan!” sau „Sper să citești capitolul ăsta de poezii elisabetane și apoi să poți să-mi răspunzi la întrebări“, era inevitabil ascultată. Niciodată nu-i trecuse prin cap să nu fie ascultată.

Prin urmare, în acest caz Hercule Poirot nu mai oferă explicația unei cărți despre crime. În loc de asta, povesti, simplu, circumstanțele în care-l vizitase Carla Lemarchant.

Micuța și vârstnica domnișoară îl ascultă atent.

Spuse:

– Mă interesează foarte mult această copilă... cum e în prezent.

– E o tânără foarte fermecătoare și atrăgătoare, cu mult curaj și cu o minte ascuțită.

– Foarte bine, rosti scurt domnișoara Williams.

– Și este, aș adăuga, o persoană insistentă. Nu e ușor s-o refuzi sau s-o gonești.

Fosta guvernantă aprobă în tăcere. Apoi întreabă:

– Are înclinații artistice?

– Nu prea cred.

– Măcar pentru atâta lucru să fii recunoscătoare, spuse sec domnișoara Williams. Tonul acestei remarci nu mai lăsa nici o urmă de îndoială asupra părerii domnișoarei Williams despre artiști. Ea adăugă: Din ce-mi povestiți despre ea îmi imaginez că seamănă cu mama ei, nu cu tatăl.

– Posibil. Asta o să-mi puteți spune după ce o vedeți. Ați vrea...

– Mi-ar plăcea foarte mult. Este foarte interesant să vezi cum a evoluat un copil pe care l-ai cunoscut.

– Bănuiesc că era foarte mică atunci când ați văzut-o ultima dată, nu?

– Avea cinci ani și jumătate. O copilă fermecătoare... poate prea liniștită. Gânditoare. Dedicată propriilor jocuri. Naturală și nerăsfățată.

– Mare noroc că era atât de mică, observă Poirot.

– Da, într-adevăr. Dacă era mai mare, șocul tragediei ar fi putut avea un efect devastator.

– Totuși, spuse Poirot, oricât de mic era copilul sau oricât de puțin ar fi înțeles, era limpede că se întâmpla ceva, trebuie să fi existat atmosferă de mister și de

eschivare, apoi mutarea bruscă... Aceste lucruri nu sunt bune pentru un copil.

Domnișoara Williams răspunse, gânditoare:

– Cred că au fost mai puțin dăunătoare decât credeți.

– Înainte să părăsim subiectul Carla Lemarchant – micuța Carla Crale, cum se numea ea – mai e un lucru despre care trebuie să vă întreb. Dacă e cineva care poate explica, dumneavoastră sunteți aceea.

– Da?

Vocea ei era întrebătoare, fără să-și ia angajamente.

Poirot gesticulă, încercând să exprime ceea ce voia să spună.

– E ceva... o *nuanță* pe care n-o pot defini... Dar mi se pare mereu că această copilă, atunci când pomenesc despre ea, nu are parte de atenția cuvenită. Atunci când îi menționez numele, răspunsul vine oarecum surprins, de parcă persoana cu care vorbesc ar fi și uitat că *există* un copil. Desigur, *mademoiselle*, asta nu e ceva firesc. Un copil, în aceste situații, este o persoană importantă, chiar dacă nu în sine, dar ca element de susținere. Amyas Crale poate că avea motive să-și părăsească soția... sau nu. Dar în destrămarea unei căsnicii un copil joacă un rol foarte important. În schimb, aici copilul pare să nu conteze. Asta mi se pare... ciudat.

Domnișoara Williams zise repede:

– Ați accentuat un punct vital, domnule Poirot. Aveți dreptate. Și de asta am și spus ceea ce am spus adineauri: că mutarea Carlei într-un mediu diferit a fost, într-un fel, un lucru bun pentru ea. Când ar fi crescut, poate c-ar fi suferit din cauza unor lipsuri în viața de acasă. Se aplecă în față și vorbi rar și atent: Normal, în munca mea am văzut multe aspecte ale relației părinte-copil. Mulți copii, *cei mai mulți* de fapt, suferă

din cauza a prea multă atenție din partea părinților. E prea multă dragoste, prea multă supraveghere. Copilul este conștient de asta și vrea să se elibereze, să plece și să nu mai fie observat. Când e vorba despre un copil singur la părinți se întâmplă de obicei așa, și, desigur, mamele sunt mai vinovate. Efectul asupra căsătoriei este nefericit. Pe soț îl nemulțumește faptul că e pe locul doi, caută consolare – sau, mai degrabă, flatare și atenție – în altă parte și un divorț are loc, mai devreme sau mai târziu. Cel mai bun lucru pentru copil, sunt convinsă, este să fie ușor neglijat, în mod sănătos, de ambii părinți. Acest lucru se întâmplă oricum în familiile cu mulți copii și puțini bani. Nu sunt cocoloșiți, pentru că mama chiar n-are timp de ei. Își dau seama că-i iubește, dar nu sunt deranjați de prea multe manifestări ale sentimentelor. Dar mai e un aspect. Uneori se găsesc doi soți atât de prinși unul de celălalt, încât copilul nici nu le pare foarte real vreunuia. Și, în acele circumstanțe, cred că acest copil ajunge să se simtă părăsit. Înțelegeți că nu vorbesc despre vreo formă de *neglijare*. Doamna Crale era totuși o mamă excelentă, mereu atentă la binele Carlei, la sănătatea ei... Se juca tot timpul cu ea și era mereu bună și veselă. Dar, în ciuda acestor lucruri, doamna Crale era complet acaparată de soțul ei. Exista, cum se spune, doar pentru el și prin el. Domnișoara Williams se opri o clipă și apoi spuse încet: Asta este, cred, justificarea a ceea ce a făcut.

Hercule Poirot întrebă:

– Vreți să spuneți că erau mai degrabă amanți decât soț și soție?

Domnișoara Williams, încruntându-se ușor dezgustată, răspunse:

– Se poate spune și așa.

– Îi era și el devotat ei cum îi era ea lui?

– Alcătuiau un cuplu devotat. Dar, desigur, el era bărbat. Domnișoara Williams încercă să acorde o semnificație aproape victoriană ultimului cuvânt. Bărbații! mai spuse ea, apoi se opri.

La fel cum un proprietar bogat spune „bolșevicii“, la fel cum un comunist spune „capitaliștii“, la fel cum o gospodină harnică spune „gândacii“... la fel spunea și domnișoara Williams „bărbații“.

Din viața ei de guvernantă se simțea feminismul aprig. Nimeni care o auzea vorbind nu se putea îndoi că, pentru ea, Bărbații erau Dușmanii!

– Nu respectați bărbații? întrebă Poirot.

Răspunsul veni sec:

– Ei primesc tot ceea ce e mai bun pe lume. Sper că nu va fi mereu așa.

Hercule Poirot o măsură gânditor din priviri. Putea ușor s-o vizualizeze cum se lega de o cale ferată, metodică și eficientă, și apoi făcea greva foamei cu convingere. Părăsind generalul pentru particular, reveni la discuție.

– Nu-l simpatizați pe Amyas Crale?

– Cu siguranță că nu-l simpatizam. Nici nu eram de acord cu ceea ce făcea. Dacă aș fi fost soția lui, îl părăseam. Sunt anumite lucruri pe care o femeie n-ar trebui să le îndure.

– Dar doamna Crale le îndura?

– Da.

– Credeți că greșește?

– Da, credeam. O femeie ar trebui să se respecte și să nu permită să fie umilită.

– I-ați spus vreodată așa ceva doamnei Crale?

– Cu siguranță că nu. Nu era de datoria mea. Eram angajată pentru a o educa pe Angela, nu pentru a-i oferi sfaturi nedorite doamnei Crale. Dacă aș fi făcut așa ceva, aș fi dat dovadă de impertinență.

– Vă plăcea de doamna Crale?

– Țineam foarte mult la doamna Crale. Vocea severă deveni mai blândă, exprimând căldură și sentimente. Eram foarte atașată de ea și mi-a părut rău pentru ce i s-a întâmplat.

– Și eleva dumneavoastră... Angela Warren?

– Era o fată foarte interesantă... una dintre cele mai interesante eleve pe care le-am avut. O minte foarte ascuțită. Indisciplinată, iute la mânie, foarte dificil de abordat în multe situații, dar o persoană cu un caracter minunat. Se opri și apoi continuă: Mereu am sperat că va face, la un moment dat, ceva memorabil. Și a făcut! Ați citit cartea ei, cea despre Sahara? Și a excavat acele morminte foarte interesante în Fayum! Da, sunt mândră de Angela. N-am stat foarte mult la Alderbury – doar doi ani și jumătate –, dar trăiesc cu convingerea că am reușit să-i stimulez mintea și să-i încurajez gustul pentru arheologie.

Poirot murmură:

– Înțeleg că fusese stabilit să i se continue educația la o școală. Probabil că n-ați fost de acord cu asta.

– Nicidecum, domnule Poirot! Am fost într-un totu de acord cu această idee. Să încerc să clarific. Angela era o fată excelentă – o fată foarte isteată –, dar era și ceea ce se numește o fată dificilă. Adică, ajunsese la o vârstă dificilă. Există un moment când o fată se simte nesigură pe sine, când nu e nici copil, nici femeie. Într-o clipă, Angela era sensibilă și matură – foarte matură, de fapt –, dar, un minut mai târziu, se transforma

la loc într-o copilă: făcea farse, era nepoliticoasă și-și pierdea cumpătul. Fetele, știți, se *simt* foarte ciudat la acea vârstă... sunt foarte sensibile. Tot ceea ce li se spune, detestă. Se enervează dacă sunt tratate ca un copil și apoi se rușinează dacă le tratezi ca pe un adult. Angela era în acest stadiu. Acum avea impulsuri nebunești, acum se potolea și era morocănoasă zile întregi, stătea singură, încruntată... Apoi iar o apuca starea aceea de spirit sălbatică, se cățara în copaci, alerga prin grădină cu băieții din casă, refuza să asculte. Domnișoara Williams se opri un pic, apoi continuă: Atunci când o fată ajunge în acest stadiu, școala ajută foarte mult. Are nevoie de stimularea minții... Asta și disciplina unei comunități o ajută să devină un membru al societății. Condițiile de acasă ale Angelei nu erau cele pe care le-aș fi numit ideale. În primul rând, pentru că doamna Crale o răsfăța. Angela trebuia doar să apeleze la ea și doamna Crale o susținea întotdeauna. Rezultatul a fost că Angela a ajuns să creadă că era cea mai importantă pentru timpul și prioritățile surorii sale, și în aceste momente intra în conflict cu pretențiile domnului Crale. Domnul Crale considera, normal, că el trebuia să fie pe primul plan... și așa și intenționa să fie. Era foarte atașat de fată... erau prieteni buni și-și petreceau timpul împreună, dar existau momente când domnului Crale îi dis plăcea preocuparea soției sale față de Angela. Ca toți bărbații, și el era un copil răsfățat. Se aștepta să fie numai *el* în centrul atenției tuturor. Atunci, el și Angela se certau... și, de obicei, doamna Crale îi lua partea Angelei. Asta îl înfuria. Pe de altă parte, dacă era *el* cel susținut, Angela se supăra. În aceste ocazii, ea devenea un copil furios și-i făcea diverse farse. El avea obiceiul să-și lase băuturile pe unde

apuca, iar fata i-a turnat sare în băutură. Întreaga chestiune, desigur, a fost de ajuns pentru ca el să explodeze, enervat. Dar ceea ce a declanșat un adevărat scandal a fost atunci când Angela i-a pus limacși în pat. Nu suporta deloc melcii. Și-a pierdut cu totul cumpătul și a spus că fata trebuie trimisă la școală. Nu voia să-i mai tolereze prostiile. Angela a fost foarte supărată... deși, de fapt, își exprimase și ea de câteva ori dorința de a merge la o școală cu internat... dar a ales să stea îmbufnată din pricina asta. Doamna Crale n-a vrut ca ea să plece, dar s-a lăsat convinsă... în mare parte, de lucrurile spuse de mine, cred. I-am arătat c-ar fi spre binele Angelei și că eu consideram că o va ajuta mult pe fată. Așa că urma să meargă la Helston – o școală foarte bună, pe Coasta de Sud – în semestrul de toamnă. Dar doamna Crale era în continuare nefericită. Iar Angela i-a arătat că-i poartă pică domnului Crale ori de câte ori își aduce aminte. Nu era chiar ceva serios, înțelegeți, domnule Poirot, dar a fost un lucru care mai distrăgea atenția, vara aceea, de la... ei bine... de la tot ceea ce se mai petrecea.

– Adică... Elsa Greer? tatonă Poirot.

Domnișoara Williams spuse tăios:

– Exact. Și apoi închise brusc gura după ce rosti acest cuvânt.

– Ce părere aveți despre Elsa Greer?

– N-aveam nici o părere despre ea. O persoană fără principii.

– Era foarte tânără.

– Totuși, suficient de mare ca să știe ce era bine și ce era rău. Nu-i găsesc nici o scuză... absolut nici una.

– S-a îndrăgostit de el, cred.

Domnișoara Williams îl întrerupse, fornăind ușor:

– S-a îndrăgostit de el, într-adevăr. Sper, domnule Poirot, că, oricare ne-ar fi sentimentele, le putem ține sub control. Și, cu siguranță, ne putem controla acțiunile. Fata aia n-avea nici un fel de moralitate. Nu însemna nimic pentru ea faptul că domnul Crale era un bărbat însurat. Era absolut fără rușine în ceea ce privea toată situația... Rece și hotărâtă. Poate că a fost prost educată... dar asta este singura scuză pe care i-o pot găsi.

– Moartea domnului Crale probabil că a fost un șoc pentru ea.

– O, da, a fost. Și numai ea era de vină. Nu merg atât de departe încât să sugerez crima, dar, oricum, domnule Poirot, dacă a existat o femeie împinsă la limită, acea femeie a fost Caroline Crale. Vă spun sincer, erau momente când și mie mi-ar fi plăcut să-i omor pe amândoi. Să-și fluture amanta prin fața soției sale, s-o pună în situația de a fi nevoită să suporte insolența fetei... și chiar *era* insolentă, domnule Poirot. O, nu, Amyas Crale a primit ceea ce a meritat. Nici un bărbat n-ar trebui să se poarte astfel cu soția sa și să nu fie pedepsit pentru asta. Moartea i-a fost răsplata.

– Aveți principii ferme în privința asta, observă Hercule Poirot.

Femeia îl privi cu ochii ei cenușii.

– Am principii *foarte ferme* în privința legăturilor căsătoriei. Dacă nu sunt respectate și cinstitute, o țară se degradează. Doamna Crale era o soție devotată. Soțul ei a provocat-o intenționat și și-a adus amanta în casă. Cum am spus, a meritat ceea ce a primit. A abuzat de rezistența ei și eu una n-o învinovățesc pentru ceea ce a făcut.

Poirot spuse rar:

– S-a purtat foarte rău... asta recunosc... dar amintiți-vă că era un mare artist.

Doamna Williams pufni.

– O, da, știu. Asta e mereu scuza astăzi. Un artist! O justificare pentru orice fel de stil de viață libertin, pentru beții, pentru infidelitate. Și ce fel de artist era domnul Crale, când azi nici nu se mai vorbește despre el? Poate că a fost la modă să i se admire picturile, timp de câțiva ani. Nici nu putea să deseneze! Perspectiva lui era groaznică! Chiar și anatomia era incorectă. Știu despre ce vorbesc, domnule Poirot. Am studiat pictura câțiva ani, tânără fiind, la Florența, și, pentru oricine are habar și apreciază arta, aceste mângăleli ale domnului Crale sunt ridicole. Doar să arunci câteva culori pe pânză... fără construcție, fără desen atent. Nu, clătină ea din cap, nu-mi cereți să-i admir arta.

– Două tablouri sunt la Galeria Tate, îi reaminti Poirot. Domnișoara Williams clipi.

– Posibil. La fel și o statuie de-a domnului Epstein, cred.

Poirot pricepu că, după părerea domnișoarei Williams, ultimul cuvânt fusese spus. Abandonă subiectul artei.

– Erați cu doamna Crale atunci când a găsit cadavrul?

– Da. Am coborât amândouă după prânz. Angela își lăsase puloverul pe plajă după ce făcuse baie, sau în barcă. Mereu își uita lucrurile pe undeva. M-am despărțit de doamna Crale la ușa de la Battery Garden, dar m-a chemat înapoi aproape imediat. Cred că domnul Crale era mort de peste o oră. Era întins pe banca de lângă șevalet.

– A fost supărată să-l găsească așa?

– Ce vreți să spuneți cu asta, domnule Poirot?

– Vă întreb ce impresie v-a făcut în acel moment.

– A, înțeleg. Da, mi se părea destul de surprinsă. M-a trimis să dau telefon după doctor. În fond, nu puteam fi sigure că era mort... Putea fi un atac de catalepsie.

– A sugerat ea posibilitatea asta?

– Nu-mi amintesc.

– Și ați mers să dați telefon?

Domnișoara Williams adoptă un ton sec.

– Urcasem până la jumătatea drumului când m-am întâlnit cu domnul Meredith Blake. I-am încredințat lui sarcina mea și m-am întors la doamna Crale. M-am gândit, știți, că poate leșinase... și bărbații nu se pricep la astfel de treburi.

– Și leșinase?

– Doamna Crale era destul de stăpână pe sine. A reacționat altfel decât domnișoara Greer, care a făcut o scenă isterică și neplăcută.

– Ce fel de scenă?

– A încercat s-o atace pe doamna Crale.

– Vreți să spuneți că și-a dat seama că doamna Crale era vinovată de moartea domnului Crale?

Domnișoara Williams păru să se gândească o clipă.

– Nu, nu putea fi sigură de asta. O asemenea suspiciune nu fusese încă formulată. Domnișoara Greer doar a țipat: „E mâna ta, Caroline! Tu l-ai ucis. E numai vina ta“. N-a spus chiar: „L-ai otrăvit“, dar nu cred că exista vreo îndoială asupra faptului că ea asta credea.

– Și doamna Crale?

Domnișoara Williams se mișcă, neliniștită.

– Chiar trebuie să fim atât de ipocriți, domnule Poirot? Nu pot să spun ce simțea doamna Crale sau ce gândea. Dacă era oripilată de ceea ce făcuse...

– Așa părea?

– N-nu, nu. Nu pot spune asta. Uimită, da... și, cred, speriată. Da, sunt sigură că speriată. Dar era normal.

Hercule Poirot zise, pe un ton nemulțumit:

– Da, poate că e destul de normal... Ce punct de vedere a adoptat despre moartea soțului ei?

– Sinucidere. A spus clar, de la început, că fusese sinucidere.

– A spus același lucru și când a vorbit cu dumneavoastră între patru ochi sau a emis vreo altă teorie?

– Nu, ea... ea a încercat să mă facă să cred că el se sinucisese.

Doamna Williams părea rușinată.

– Și ce-ați răspuns la asta?

– Chiar contează ceea ce am spus, domnule Poirot?

– Da, eu cred că da.

– Nu văd de ce...

Dar, ca și cum tăcerea lui ar fi hipnotizat-o, răspunse, șovăind:

– Cred c-am spus: „Desigur, doamnă Crale, trebuie să se fi sinucis“.

– Ați crezut ceea ce ați spus?

Domnișoara Williams ridică privirea și rosti cu fermitate:

– Nu, n-am crezut. Dar vă rog să înțelegeți, domnule Poirot, că eram cu totul de partea doamnei Crale, dacă așa vreți să vedeți lucrurile. Eram de partea ei, nu a poliției.

– V-ar fi plăcut să fie achitată?

Doamna Williams răspunse, pe un ton sfidător:

– Da, aș fi vrut asta.

– Atunci, sunteți solidară cu sentimentele fiicei ei? o întreabă Poirot.

– Am toată simpatia pentru Carla.

– Ați avea obiecții să scrieți pentru mine o povestire detaliată a tragediei?

– Adică pentru ea, să citească?

– Da.

Domnișoara Williams rosti rar:

– Nu, n-am nici o obiecție. E hotărâtă să mai sape, nu?

– Da. Îndrăznesc să spun c-ar fi fost mai bine să i se ascundă adevărul...

Domnișoara Williams îl întrerupsese.

– Nu. Mereu este mai bine să înfrunți adevărul. N-are sens să fugi de nefericire. Carla a avut un șoc atunci când a aflat adevărul... Acum, vrea să știe exact cum s-a petrecut tragedia. Asta mi se pare o atitudine potrivită pentru o tânără curajoasă. Atunci când va ști totul, va putea să dea uitării și să-și continue viața.

– Poate că aveți dreptate, spuse Poirot.

– Sunt destul de sigură că am.

– Dar, vedeți, e mai mult decât atât. Nu numai că vrea să știe: vrea să demonstreze că mama ei era nevinovată.

– Sărmana copilă! exclamă domnișoara Williams.

– Asta aveți, prin urmare, de spus?

– Acum văd de ce-ar fi mai bine ca ea să nu fi știut niciodată. Totuși, cred că e mai bine așa. Să-și dorească să demonstreze nevinovăția mamei e o dorință firească și, deși revelația s-ar putea să fie dureroasă, cred din ceea ce-mi spuneți despre ea că e suficient de curajoasă, încât să afle adevărul și să nu se ascundă de el.

– Sunteți sigură că *este* adevărul?

– Nu vă înțeleg.

– Nu întrevedeți nici o posibilitate ca doamna Crale să fi fost nevinovată?

– Nu cred că a fost vreodată vorba la modul serios despre așa ceva.

– Și totuși, și ea s-a agățat de teoria sinuciderii, nu?

– Sărmana femeie trebuia să spună *ceva*, zise domnișoara Williams, pe un ton uscat.

– Știți că, înainte să moară, doamna Crale a lăsat o scrisoare pentru fiica ei, în care jura solemn că n-a fost vinovată?

Domnișoara Williams rămase perplexă.

– Asta a fost o greșală din partea ei, spuse.

– Credeți?

– Da, cred. O, îndrăznesc să spun că sunteți un sentimental, ca majoritatea bărbaților...

Poirot o întrerupse indignat:

– *Nu* sunt un sentimental.

– Dar există și false sentimente. De ce să scrii asta, o minciună, înainte să mori? Într-un asemenea moment solemn? Ca să-ți scutești copilul de durere? Da, multe mame ar fi făcut așa. Dar n-aș fi crezut că și doamna Crale. Era o femeie curajoasă și onestă. Credeam că mai degrabă i-ar fi spus fiicei sale să n-o judece.

Poirot insistă, cu o ușoară exasperare.

– Nu veți lua nici măcar în considerație posibilitatea ca ea să fi scris adevărul acolo?

– Cu siguranță, nu!

– Și totuși, susțineți că ați iubit-o?

– Așa și este. Am avut o mare afecțiune și simpatie pentru ea...

– Ei bine, și-atunci?

Domnișoara Williams îl privi într-un mod foarte ciudat.

– Nu înțelegeți, domnule Poirot, că nu mai contează ceea ce mai spun acum... după atâta timp. Vedeți, din

întâmplare eu chiar *știu* că, în realitate, Caroline Crale era vinovată.

– *Poftim?*

– E adevărat. Dacă-am făcut bine că n-am mărturisit asta la momentul acela, nu știu... dar n-am mărturisit. Însă trebuie să mă credeți, cu siguranță, că știu: Caroline Crale era vinovată.

Capitolul 10

PURCELUȘUL ĂSTA A PLÂNS „GUIȚ-GUIȚ-GUIȚ“

Apartamentul Angelei Warren avea vedere spre Regent Park. Aici, în dimineața de primăvară, un vânt blând intra pe fereastra deschisă și puteai avea iluzia că te afli la țară, dacă n-ar fi fost zgomotul traficului de pe stradă.

Poirot se întoarse dinspre fereastră atunci când ușa se deschise și în cameră intră Angela Warren.

Nu era prima dată când o vedea. Avusese ocazia să asiste la o conferință de-a ei la Royal Geographical Society. Fusesse, considerase el, o conferință excelentă. Seacă, poate, pentru gustul publicului larg. Domnișoara Warren avea un stil excelent de prezentare, nu făcea pauze și nici nu ezita la vreun cuvânt. Nu se repeta. Inflexiunile vocii erau clare, dar nu lipsite de muzicalitate. Nu făcea concesii romantismului sau dragostei de aventură. Se găsea foarte puțină pasiune omenească în conferința ei. Era un recital demn de admirație de fapte concise, ilustrate de imagini adecvate și cu deducții inteligente. Sec, precis, clar, lucid, foarte tehnic.

Îl unse se la suflet pe Hercule Poirot. Avea de-a face, considera el, cu o minte sclipitoare.

Acum că o vedea de aproape, își dădea seama de faptul că Angela Warren ar fi putut fi o femeie frumoasă.

Trăsăturile îi erau regulate, dar severe. Avea sprâncene întunecate frumoase, ochi căprui, limpezi și inteligenți, o piele fină și albă. Avea umerii lați și un mers un pic cam bărbătesc.

Cu siguranță, nu lăsa impresia purcelușului care plânge „guiț-guiț-guiț“. Dar, pe obrazul drept, desfigurându-i chipul, avea acea cicatrice vindecată. Ochiul drept era ușor strâmb, cu colțul căzut, dar nimeni nu și-ar fi dat seama că nu vedea cu el. Lui Hercule Poirot i se părea evident faptul că trăise cu această dizabilitate atât de mult, încât n-o mai conștientiza. Și i se păru că, dintre cei cinci oameni de care fusese interesat în cursul investigației, cei care ar fi avut cel mai mult de câștigat la început nu rămăseseră cei care avuseseră mai mult succes în viață. Elsa, care pornise cu toate avantajele – tinerețe, frumusețe, avere – ajunsese cel mai rău. Era ca o floare înghețată... încă un mugur, dar fără viață. Cecilia Williams, după toate aparențele, n-avea avere. Totuși, pentru ochiul lui Poirot, nu eșuase în vreun fel. Domnișoara Williams avusese o viață interesantă și era încă interesată de oameni și de evenimente. Avusese enormul avantaj moral și mental al unei educații stricte, victoriene, cum nu mai primeai acum; își făcuse datoria în acel sector care-i fusese dat de Dumnezeu, iar această asigurare o îmbrăca într-o armură impenetrabilă la săgețile invidiei și ale regretelor. Avea amintirile ei, micile plăceri, posibile prin economii la sânge, și destulă sănătate și vigoare încât să fie încă interesată de viață.

Acum, în Angela Warren – cea ființă desfigurată și umilită – Poirot credea că vede un spirit întărit de lupta pe care fusese nevoit s-o ducă pentru câștigarea încrederii și a siguranței de sine. Fata indisciplinată lăsase loc unei femei vitale și puternice, o femeie înzestrată cu

o considerabilă forță mentală și cu multă energie pentru a-și atinge scopurile ambițioase. Era o persoană, simțea Poirot, fericită și realizată. Ducea o viață activă și împlinită.

Întâmplător, nu era genul de femeie care să-i placă prea mult lui Poirot. Deși-i admira gândirea ascuțită, ea avea o *tușă de femme formidable* care îl speria pe bărbatul Poirot. Gusturile sale se îndreptau mereu spre ceea ce era complicat și extravagant.

Cu Angela Warren era ușor să ajungă la scopul vizitei. Nu era nevoie de subterfugii. Îi povesti întâlnirea cu Carla Lemarchant.

Chipul sever al Angelei Warren se aprinse.

– Micuța Carla? E aici? Aș vrea atât de mult s-o văd!

– N-ați păstrat legătura cu ea?

– Nu pe cât ar fi trebuit s-o fac. Eram la școală atunci când ea a plecat în Canada și mi-am dat seama că într-un an sau doi avea să ne uite. În anii care au urmat, singura noastră legătură mai era câte-un cadou de Crăciun. Îmi imaginez că deja este complet integrată în atmosfera canadiană și că viitorul ei este acolo. Mai bine așa, având în vedere situația.

– Așa s-ar spune, cu siguranță, interveni Poirot. O schimbare de nume... și de peisaj. O viață nouă. Dar nu e atât de ușor.

Și apoi îi povesti despre logodna Carlei, despre ce aflase și despre motivele venirii în Anglia.

Angela Warren ascultă în liniște, cu obrazul desfigurat sprijinit într-o mână. Nu trădă nici o emoție în timpul istorisirii, dar atunci când Poirot termină, spuse încet:

– Foarte bine pentru Carla.

Poirot fu surprins. Era prima dată când întâlnea reacția asta.

– Sunteți de acord, domnișoară Warren?

– Cu siguranță, îi doresc mult succes. Orice pot să fac ca s-o ajut, voi face. Mă simt vinovată, știți, că n-am încercat eu nimic.

– Atunci, credeți că are dreptate? Sau că există vreo posibilitate să aibă?

Angela Warren rosti tăios:

– Normal că are dreptate! Caroline nu era vinovată. Am știut asta mereu.

Hercule Poirot murmură:

– Mă surprindeți chiar foarte mult, *mademoiselle*. Toată lumea cu care am vorbit...

Ea îl întrerupse la fel de tăios:

– Nu vă luați după asta. N-am nici o îndoială că dovezile sunt copleșitoare. Convingerea mea se bazează pe faptul că o cunoșteam... îmi cunoșteam sora foarte bine. Știu pur și simplu că, în realitate, Caro *n-ar fi* omorât pe nimeni.

– Poate cineva să spună asta cu certitudine despre o altă ființă umană?

– Probabil că nu, în majoritatea cazurilor. Sunt de acord că fauna umană e plină de surprize. Dar, în cazul lui Caroline, au existat motive speciale... motive pe care le pot aprecia mai bine ca oricine altcineva.

Își atinse obrazul cicatrizat.

– Vedeți asta? Probabil că ați aflat deja, nu? Poirot încuviință. Caroline a făcut asta. De aceea sunt sigură – știu – că nu era o criminală...

– N-ar fi un argument prea convingător pentru majoritatea oamenilor.

– Nu, ar fi opusul. A și fost folosit așa, de fapt, cred. Ca dovadă a temperamentului ei violent și incontrolabil! Pentru că m-a rănit atunci când eram copil, oamenii

au spus c-ar fi capabilă și de crimă, de otrăvirea soțului ei infidel.

Poirot spuse:

– Eu, cel puțin, văd diferența. Un acces de furie nu duce la furtul unei otrăvi și la folosirea deliberată a acesteia în ziua următoare.

Angela Warren făcu, nerăbdătoare, un semn cu mâna.

– Nu asta vreau să spun, nicidecum. Trebuie să încerc să vă explic. Să presupunem că sunteți o persoană foarte afectuoasă și bună în mod normal... dar că sunteți predispus la gelozie. Și să presupunem că, de-a lungul vieții, când nu vă controlați, vă apropiați de comiterea unei crime. Gândiți-vă la șoc, la oroare, la remușcările care pun stăpânire pe ființa dumneavoastră. Pentru o persoană sensibilă, cum era Caroline, oroarea și remușcările n-au dispărut niciodată. Niciodată. Nu cred că eu îmi dădeam seama de ele, dar atunci când privesc înapoi, le recunosc perfect. Caro era bântuită, continuu, de faptul că mă rănise. Iar acest lucru n-a lăsat-o niciodată în pace. I-a controlat acțiunile. Explica atitudinea pe care o avea față de mine. În ochii ei, eu eram mereu pe primul plan. Jumătate dintre certurile cu Amyas se petreceau din cauza mea. Eram înclinată să fiu geloasă pe el și-i făceam tot felul de farse. I-am pus chestii de la pisici în băutură și odată i-am pus și un arici în pat. Dar Caroline îmi lua mereu partea. Angela Warren se opri pentru o clipă, apoi reluă: Era foarte nociv pentru mine, desigur. Am devenit foarte răsfățată. Dar nu asta ne interesează. Discutăm acum efectele asupra lui Caroline. Rezultatul acestui impuls de violență a fost o viață lipsită de orice alt gest de acest fel. Caro se controla tot timpul, pentru că se temea să nu se întâmple din nou ceva de genul acesta. Și mereu se proteja împotriva

acestui lucru. Una dintre metode era un limbaj foarte colorat. Simțea (și cred că, din punct de vedere psihologic, avea dreptate) că, dacă era violentă în limbaj, nu mai era tentată să fie violentă și în acțiuni. Din experiență, acest lucru funcționa. De aceea am auzit-o pe Caro spunând lucruri de genul: „Aș vrea să-l tai bucăți și să-l fierb și așa mai departe“. Și-mi spunea, mie sau lui Amyas: „Dacă mai faci asta, te omor“. În același fel, se certa ușor și violent. Recunoștea, cred, că impulsul violent era în firea ei, și-i oferea o cale de defulare. Ea și cu Amyas aveau cele mai aprige și mai fantastice certuri.

Hercule Poirot aprobă din cap.

– Da, am dovezi în acest sens. Se certau ca șoarecele și pisica, se spune.

– Exact, confirmă Angela Warren. De aceea, dovezile sunt stupide și nu duc nicăieri. Desigur că Amyas și Caro se certau. Desigur că-și spuneau lucruri amare și crude și ieșite din comun. Ce nu conștientizează nimeni e că le plăcea să se certe. Dar chiar așa și era! Și lui Amyas îi plăcea. Erau genul acela de cuplu. Adorau dramele și scenele emoționale. Multora nu le plac. Ei vor tihnă. Dar Amyas era artist. Îi plăcea să țipe și să amenințe și, în general, să fie un individ revoltător. Era ca și cum se elibera. Reprezenta genul de om care putea să dărâme casa, dacă era suficient de furios. Știu că sună foarte ciudat, dar, dacă trăiai așa, cu certuri continue și cu împăcări, te obișnuiai cu ideea că așa se simțeau ei doi bine. Făcu un gest de nerăbdare. Dacă nu m-ar fi trimis de acolo și m-ar fi lăsat să depun mărturie, aș fi spus asta. Apoi ridică din umeri. Dar nu cred c-ar fi luat cineva în serios ceea ce spuneam. Și, oricum, n-ar fi fost la fel de clar pentru mine cum îmi este acum. Era genul de lucru pe care-l știam, dar la care nu mă gândisem

îndeajuns și pe care nu-l puteam oricum exprima în cuvinte. Se uită la Poirot. Înțelegeți ce vreau să spun?

El încuviință din cap.

– Înțeleg perfect... Și-mi dau seama de corectitudinea afirmațiilor dumneavoastră. Sunt oameni pentru care armonia înseamnă plictiseală. Au nevoie de stimulentele certurilor ca să aducă drama în viața lor.

– Exact.

– Pot să vă întreb ce ați simțit atunci?

Angela Warren oftă.

– Uimire totală și neajutorare, cred. Părea că totul e un coșmar de nedescris. Caroline a fost arestată curând... cam la trei zile după aceea, cred. Îmi amintesc și acum cât de indignată, cât de furioasă eram... și, desigur, credeam, în ignoranța mea copilărească, în faptul că era o greșeală, că totul va fi bine. Caro a fost foarte îngrijorată din pricina mea: a vrut să mă țină pe cât de departe se putea. A rugat-o pe domnișoara Williams să mă ducă la niște rude. Poliția n-a obiectat. Și apoi, când s-a hotărât că n-aveau nevoie de mărturia mea, s-au făcut aranjamentele să plec la școală în străinătate. N-am vrut să merg, normal. Dar mi s-a explicat că, la urma urmei, Caro mă avea numai pe mine în minte și că singurul mod în care o puteam ajuta era să plec. Se opri. Apoi spuse: Așa c-am plecat la München. Eram acolo când... când s-a dat verdictul. Niciodată nu m-au lăsat să merg s-o văd pe Caro. Caro n-a vrut asta. Asta a fost singura dată, cred eu, când n-a înțeles.

– Nu puteți fi sigură de asta, domnișoară Warren. Să vizitezi pe cineva drag la închisoare poate lăsa o impresie teribilă asupra unei fete tinere și sensibile.

– Posibil. Angela Warren se ridică. După verdict, după ce fusese condamnată, sora mea mi-a scris o

scrisoare. N-am arătat-o nimănui, dar cred c-ar trebui să v-o arăt acum. V-ar putea ajuta să înțelegeți ce fel de persoană era Caroline. Dacă vreți, i-o puteți arăta și Carlei. Merse până la ușă, apoi se întoarse și zise: Veniți cu mine. Am un portret de-al lui Caroline în camera mea.

Pentru a doua oară, Poirot rămase surprins în fața unui portret.

Ca tablou, portretul lui Caroline Crale era mediocru. Dar Poirot îl privi cu atenție; nu valoarea artistică îl interesa pe el.

Văzu o față ovală, o linie grațioasă și o expresie dulce și timidă. Era un chip nesigur, cu o frumusețe interioară, misterioasă. Nu avea forța și vitalitatea chipului fiicei sale – Carla Lemarchant moștenise probabil energia și voioșia de la tatăl ei. Totuși, privind chipul pictat, Hercule Poirot înțelese de ce un om plin de imaginație precum Quentin Fogg n-o putuse uita.

Angela Warren se afla din nou lângă el. Cu o scrisoare în mână.

– Acum că ați văzut cum arăta, citiți și epistola.

O despături atent și citi ceea ce scrisese Caroline Crale cu șaisprezece ani în urmă.

Draga mea micuță Angela,

Vei auzi vești rele și vei plânge, dar ceea ce vreau să-ți spun este că totul e bine. Nu te-am mințit niciodată și nu te mint acum, când spun că sunt fericită... când simt o dreptate și o pace pe care nu le-am mai simțit. E în regulă, draga mea, e în regulă. Nu privi înapoi, nu regreta și nu plânge pentru mine. Continuă-ți viața și să ai mult succes. Poți, știi asta. Este totul foarte bine, draga mea, iar eu merg la Amyas. N-am nici o îndoială că vom fi împreună. N-aș fi putut trăi fără el... Fă doar atât pentru mine:

fii fericită. Ți-am spus... eu sunt. Trebuie să-mi plătesc datoriile. E minunat să te simți împăcat.

Sora ta iubitoare,
Caro.

Hercule Poirot o citi de două ori. Apoi i-o dădu înapoi și spuse:

– Este o scrisoare foarte frumoasă, *mademoiselle*... și foarte remarcabilă. Foarte remarcabilă.

– Caroline, spuse Angela Warren, era o persoană foarte remarcabilă.

– Da, o minte neobișnuită... Credeți că această scrisoare indică nevinovăția?

– Desigur!

– Nu spune așa ceva în mod explicit.

– Pentru că ea știa că nici nu mă gândeam c-ar fi vinovată.

– Poate... poate. Dar se poate să fie interpretat și altfel. În sensul că era vinovată și că-și găsisese liniștea prin pedeapsă.

Se potrivea, observă el, cu descrierea atitudinii pe care o avusese la tribunal. Și, în acel moment, îl copleșiră cele mai puternice îndoieli de până atunci cu privire la sarcina sa. Totul arătase până acum spre vinovăția lui Caroline Crale. Acum, chiar și cuvintele ei constituiau o mărturie împotriva ei.

Pe de altă parte, era convingerea nețărmurită a Angelei Warren. Angela o cunoscuse bine, fără îndoială, dar poate că era orbită de devotamentul pătimaș al unei adolescente pentru sora ei dragă și iubitoare...

De parcă i-ar fi citit gândurile, Angela Warren spuse:

– Nu, domnule Poirot: *știu* că sora mea Caroline era nevinovată.

Poirot afirmă scurt:

– Bunul Dumnezeu știe că nu vreau să vă contrazic în această privință. Dar să fim practici. Susțineți că era nevinovată. Foarte bine: *ce s-a întâmplat, de fapt?*

Angela aprobă gânditoare și zise:

– Este dificil, de acord. Presupun că, așa cum a spus și Caroline, Amyas s-a sinucis.

– E asta posibil, din ceea ce știți despre el?

– Aproape imposibil.

– Dar nu afirmați, ca și în primul caz, că știți că era imposibil?

– Nu, pentru că, după cum am spus, cei mai mulți oameni chiar fac lucruri imposibile... adică lucruri care ies din normal. Dar presupun, dacă-i cunoști bine, că nu e atât de ieșit din comun.

– Îl cunoșteți bine pe cumnatul dumneavoastră?

– Da, dar nu cum o cunoșteam pe Caro. Mi se pare incredibil ca Amyas să se fi sinucis... dar presupun c-ar fi *putut*. De fapt, *trebuie* s-o fi făcut.

– Nu vedeți nici o altă explicație?

Angela acceptă calmă sugestia, dar nu fără interes.

– Ah, înțeleg ce vreți să spuneți... N-am luat nicio dată în considerație posibilitatea asta. Vreți să spuneți, dacă l-a ucis unul dintre ceilalți? Că a fost o crimă cu sânge rece, intenționată...

– Ar fi putut fi, nu?

– Da, ar fi putut fi... Dar pare improbabil.

– Mai improbabil decât sinuciderea?

– E dificil de spus. La prima vedere, nu prea ai pe cine să suspectezi. Nu acum, când privesc înapoi...

– Totuși, să luăm asta în considerație. Cine dintre cei implicați mai mult ar fi putut fi, în opinia dumneavoastră – să zicem – cel mai probabil făptaș?

— Să mă gândesc. Ei bine, eu n-am fost. Și nici creatura aceea de Elsa. Era furioasă atunci când a murit. Cine altcineva? Meredith Blake? Îi era foarte devotat lui Caroline, un pisoiaș blând, altfel. Presupun *c-ar fi avut* motive, într-un fel. În visele sale, poate c-ar fi vrut să-l înlăture pe Amyas, ca s-o aibă el pe Caroline. Dar putea să obțină asta și dacă Amyas pleca împreună cu Elsa și apoi o consola el pe Caroline. În plus, nu-l văd pe Meredith omorând. E prea blând și prudent. Cine mai era?

Poirot sugeră:

— Domnișoara Williams? Philip Blake?

Pe chipul grav al Angelei apăru pentru o clipă un zâmbet.

— Domnișoara Williams? Doar nu puteți să credeți că o guvernantă ar comite o astfel de crimă! Ea era atât de inflexibilă și de corectă! Se opri o clipă, și apoi continuă: Îi era devotată lui Caro, desigur. Ar fi făcut orice pentru ea. Și-l ura pe Amyas. Era o feministă convinsă și ura bărbații. E destul pentru crimă? Sigur că nu.

— Nu prea pare, aprobă Poirot.

— Philip Blake? continuă Angela. Rămase tăcută câteva clipe. Cred, dacă e să vorbim despre *posibilități*, *că el* ar putea fi cel mai probabil.

— Mă interesează foarte mult, domnișoară Warren, spuse Poirot. De ce credeți asta?

— Fără un scop precis. Dar, din ceea ce-mi amintesc despre el, aş spune că avea o imaginație limitată.

— Și asta te predispune la crimă?

— Te-ar putea duce la un mod mai crud de a-ți rezolva problemele. Bărbații de acest gen au o anumită satisfacție dintr-o afacere de un tip sau altul. Crima este o afacere, nu credeți?

– Da, aveți dreptate, într-un fel... e un punct de vedere. Dar, oricum, domnișoară Warren, trebuie să fie mai mult decât atât. Ce motive ar fi avut Philip Blake să facă asta?

Angela Warren nu răspunse imediat. Privi încrunțată în podea.

Poirot insistă:

– Era cel mai bun prieten al lui Amyas Crale, nu?

Ea aprobă.

– Dar aveți ceva în minte, domnișoară Warren. Un lucru pe care nu mi l-ați spus încă. Erau cei doi rivali, poate în ce-o privește pe fată... pe Elsa?

Angela clătină din cap.

– O, nu... nu Philip.

– Atunci, ce era?

Angela Warren rosti rar:

– Știți cum vă amintiți uneori ceva... după ani de zile, poate. O să vă explic ceea ce vreau să spun. Cineva mi-a zis odată o poveste, când aveam unsprezece ani. N-am înțeles nimic din ea atunci. Nu m-a îngrijorat... am trecut peste ea. Nu cred că m-am mai gândit la ea. Dar, cam acum doi ani, stând într-un hol, mi-am amintit-o și m-am surprins spunând cu voce tare: „Ah, *acum* înțeleg despre ce era povestea aia cu budinca din orez“. Și totuși, n-a existat nici o aluzie directă la povestea aceea.

Poirot zise:

– Înțeleg ce vreți să spuneți, *mademoiselle*.

– Atunci, veți înțelege și ceea ce am să spun în continuare. Odată, eram cazată la un hotel. Cum treceam printr-un hol, s-a deschis o ușă de la o cameră și a ieșit o femeie pe care o cunoșteam. Nu era camera ei... și acest lucru pur și simplu s-a putut citi pe fața ei când m-a văzut. *Și atunci am înțeles însemnătatea expresiei*

pe care am văzut-o pe fața lui Caroline, atunci când a ieșit din dormitorul lui Philip Blake, într-o noapte. Se aplecă în față, nelăsându-l pe Poirot s-o întrerupă. Atunci n-am înțeles. Știam unele lucruri – ce știe o fată de vârsta mea – dar nu le conectam cu realitatea. Caroline, care ieșea din dormitorul lui Philip Blake, era doar Caroline care ieșea din dormitorul lui Philip Blake. Putea fi și camera domnișoarei Williams sau a mea. Dar ceea ce am observat a fost expresia feței: o expresie de stânjeneală pe care n-am înțeles-o. N-am înțeles-o până-n acea noapte, în Paris, când am văzut aceeași expresie pe chipul altei femei.

Poirot rosti rar:

– Dar ceea ce-mi spuneți este foarte surprinzător! Philip Blake mi-a lăsat impresia că n-o plăcea pe sora dumneavoastră și că niciodată n-o plăcuse.

Angela spuse:

– Știu. Nu pot explica, dar asta este.

Poirot aprobă tacit. Deja în interviul cu Philip Blake simțise vag că nu era ceva în regulă. Animositatea evidentă față de Caroline... nu fusese, într-un fel, firească.

Și cuvintele și frazele din conversația cu Meredith Blake îi pătrunseră în minte: „Foarte supărat când Amyas s-a căsătorit cu Caroline: n-a vorbit cu ei mai bine de un an...”

Oare Philip fusese îndrăgostit de Caroline? Și dragostea lui, atunci când ea îl alesese pe Amyas, se transformase în ură și amărăciune?

Da, Philip fusese prea vehement... prea plin de prejudecăți. Poirot se gândi la el: un bărbat vesel și prosper, mulțumit cu golful lui și cu vila sa. Ce simțise, de fapt, Philip Blake în urmă cu șaisprezece ani?

Angela Warren vorbea în continuare:

– Nu înțeleg. Vedeți, n-am experiență în povești de dragoste... nu m-am întâlnit cu ele. V-am spus asta pentru eventualitatea în care ar conta pentru caz... Poate are vreo importanță pentru ceea ce s-a întâmplat.

Cartea a II-a

ISTORISIREA LUI PHILIP BLAKE

(Scrisoarea însoțitoare a fost primită împreună cu manuscrisul)

Dragă domnule Poirot,

Îmi îndeplinesc promisiunea și veți găsi atașată o povestire a evenimentelor legate de moartea lui Amyas Crale. După o asemenea perioadă de timp trebuie să spun că memoria mea nu este atât de exactă, dar am scris tot ceea ce mi-am putut aminti.

Al dumneavoastră,

Philip Blake.

Însemnări despre evenimentele care au dus la uciderea lui Amyas Crale în septembrie, 19...

Prietenia mea cu decedatul dura de foarte mult timp. Casele noastre erau vecine și familiile erau prietene. Amyas Crale avea cu puțin peste doi ani mai mult ca mine. Ne jucam împreună când eram mici, în vacanțe, deși nu mergeam la aceeași școală.

Din punctul de vedere al relației mele îndelungate cu el, mă simt obligat să vorbesc despre caracterul lui și despre viziunea pe care-o avea despre viață. Și voi spune direct: pentru oricine îl cunoștea pe Amyas Crale, ideea unei sinucideri e ridicolă. Crale nu și-ar fi luat *niciodată* viața. Era prea pasionat de viață. Afirmatia apărării la proces, cum c-ar fi fost cuprins de remușcări și,

într-o criză de conștiință, și-ar fi luat zilele, este absurdă pentru oricine l-a cunoscut. Crale, aş spune, avea puțină conștiință, și, cu siguranță, aceasta nu era morbidă. Mai mult, el și soția lui nu se înțelegeau, și nu cred c-ar fi avut scrupule în a se despărți de ea și de o viață nesatisfăcătoare ca om căsătorit. Era pregătit să aibă grijă din punct de vedere financiar de ea și de copil, chiar și după divorț, și sunt sigur c-ar fi fost foarte generos. Era un om foarte generos și, una peste alta, avea o inimă mare și iubitoare. Nu numai că era un mare pictor, dar prietenii îi erau devotați. Din câte știu, n-avea dușmani.

O cunoșteam și pe Caroline Crale de multă vreme. Dinainte de căsătorie, când venea și stătea la Alderbury. Era o fată mai nevrotică pe atunci, avea ieșiri necontrolate, nu lipsită de atracție, dar, fără îndoială, era o femeie cu care se conviețuia greu.

Și-a arătat devotamentul pentru Amyas aproape imediat. Nu cred că el era foarte îndrăgostit de ea. Dar erau adesea împreună; ea era, așa cum am spus, atrăgătoare; și, în cele din urmă, s-au logodit. Cei mai buni prieteni ai lui n-au fost de acord, pentru că simțeau că, de fapt, Caroline nu era potrivită pentru el.

Asta a dus la o încordare de câțiva ani a relațiilor dintre Amyas și prietenii lui, dar Amyas era un prieten loial și n-a renunțat la amicii lui pentru că așa îi cerea soția. După câțiva ani, noi doi eram la fel ca înainte, iar eu îl vizitam frecvent la Alderbury. Pot să adaug că i-am fost naș micuței fete, Carla. Asta demonstrează, cred eu, că Amyas mă considera cel mai bun prieten al lui și-mi dă autoritatea să vorbesc în numele unui om care nu mai poate vorbi el însuși.

Ca să trec la evenimentele despre care am fost rugat să scriu, am ajuns la Alderbury (așa văd dintr-un jurnal vechi) cu cinci zile înainte de crimă. Asta era, prin urmare, pe 13 septembrie. Eram conștient de faptul că exista o oarecare tensiune acolo. În casă mai stătea și Elsa Greer, al cărei portret îl făcea Amyas atunci.

A fost prima dată când am văzut-o pe domnișoara Greer în carne și oase, dar auzisem de existența ei de ceva vreme. Amyas îmi vorbise cu o lună în urmă despre ea. Cunoscușe, spunea, o fată minunată. Vorbea atât de entuziast despre ea, încât i-am spus în glumă: „Fii atent, băiete, sau iar o să-ți pierzi capul!“ Mi-a zis să nu fiu prost. O picta; n-avea alt interes față de ea. Am spus: „Cine să te creadă?“ A răspuns: „De data asta, e altceva“. Am zis, cinic: „Mereu e altceva“. El a spus: „Chiar nu înțelegi. E doar o fată. Nu e mai mult decât un copil“. A adăugat că avea o viziune modernă și că era eliberată de prejudecățile de modă veche. A spus: „E onestă, și naturală, și fără teamă“.

M-am gândit, deși n-am spus-o, că Amyas chiar se aprinsese rău de data asta. Câteva săptămâni mai târziu, am auzit comentariile altora. Se spunea că „fata aia, Greer, este îndrăgostită până peste cap“. Cineva a zis că era o prostie din partea lui Amyas, având în vedere cât de tânără era fata, iar altcineva credea că știa exact ce voia să facă. Alte remarci erau că fata înota în bani și mereu obținuse ceea ce-și dorise, și, de asemenea, că „obținea cel mai mult de aici“. Mai era problema soției lui Crale... și răspunsul semnificativ că, probabil, ea deja se obișnuise, la care cineva răspunsese că auzise că era foarte geloasă și că-i făcea lui Crale un trai atât de imposibil, încât era normal ca el să caute câte-o aventură.

Spun toate astea pentru că le consider importante pentru a descrie starea lucrurilor înainte de crimă.

Eram interesat s-o văd pe fată – era foarte frumoasă și atrăgătoare – și eram, trebuie să recunosc, amuzat să descopăr că biata Caroline aproape își ieșise din minți de supărare.

Amyas Crale însuși era cu inima mai grea ca de obicei. Deși, pentru cine nu-l cunoștea, el putea să pară normal, eu, care-l știam atât de bine, observam imediat orice semne de iritare sau de neliniște.

Deși era mereu înclinat să aibă toane atunci când picta, tabloul la care lucra nu explica în totalitate stresul în care se găsea. S-a bucurat să mă vadă și mi-a spus, atunci când am rămas singuri:

– Ce bine că ai apărut, Phil! Să stau singur într-o casă cu patru femei e destul ca să mă enerveze la culme. Numai cu ele, probabil că o să ajung la azil.

Era o atmosferă încordată. Caroline, cum am spus, era supărată foc. Într-o manieră politicoasă, de bună-creștere, era mai rea cu Elsa decât ar fi putut crede cineva că era posibil, fără a spune de fapt vreun cuvânt jignitor. Elsa era nepoliticoasă și insolentă cu Caroline, la rândul ei. Se găsea în avantaj și știa asta, și nici un fel de scrupule n-o împiedicau să aibă acest comportament. Rezultatul era că Amyas Crale își petrecea foarte mult timp certându-se cu Angela, atunci când nu picta. De obicei, se înțelegeau bine, deși se tachinau și se mai ciorovăiau. Dar acum era totul tensionat. Amyas se purta ciudat, iar cei doi chiar se certau foarte tare. Al patrulea membru al casei era guvernanta. „O hoască acră“, o numea Amyas. „Mă urăște ca pe otravă. Stă acolo cu buzele strânse, dezaprobandu-mă fără încetare.“

Atunci a spus:

– La naiba cu toate femeile! Dacă un bărbat vrea pace, trebuie să rămână fără femei în jur!

– N-ar fi trebuit să te însori, i-am zis. Ești genul de bărbat care ar fi trebuit să rămână fără legături familiale.

A răspuns că era deja prea târziu ca să mai vorbim despre asta. A adăugat că n-avea nici o îndoială că lui Caroline i-ar fi plăcut să scape de el. Asta a fost prima indicație că se întâmpla ceva neobișnuit.

Am spus:

– Ce-i cu toate astea? Afacerea cu Elsa e, așadar, serioasă?

A răspuns, oftând:

– E minunată, nu? Uneori îmi doresc să n-o fi cunoscut.

Am spus:

– Uite ce e, bătrâne, trebuie să te abții. Nu vrei să te încurci cu alte femei.

M-a privit și a râs.

– E foarte ușor să vorbești. Nu le pot lăsa pe femei în pace... chiar nu pot... și, dacă aș face asta, nu m-ar lăsa ele pe mine! Apoi a ridicat din umerii lui lați, a rânjit și a adăugat: Ei bine, va ieși totul așa cum trebuie, cred. Și trebuie să recunoști că e un tablou frumos.

Se referea la portretul pe care i-l făcea Elsei și, deși nu știam prea multe despre picturi, chiar și eu vedeam că avea să fie o operă plină de forță.

În timp ce picta, Amyas devenea alt om. Deși icnea, înjura, ofta, și uneori își arunca pensulele, era foarte fericit.

Doar când venea în casă, la mese, se simțea că ostilitatea dintre femei îl deranja, ostilitate care a atins apogeul pe data de 17 septembrie. Atmosfera din timpul mesei de prânz fusese destul de încordată. Elsa fusese

în mod special... cred că insolentă este singurul cuvânt pentru asta! O ignorase pe Caroline intenționat, adresându-se doar lui Amyas, de parcă doar ei doi ar fi fost acolo. Caroline vorbise, veselă, cu noi ceilalți, foarte atentă ca unele remarci ale sale să întepe un pic. N-avea franchețea Elsei: pentru Caroline totul era mai degrabă oblic, sugerat și nu rostit.

Lucrurile au atins apogeul după prânz, în camera de zi, unde ne beam cafeaua. Comentasem un cap sculptat ciudat, iar Caroline spusese:

– Este opera unui tânăr sculptor norvegian. Eu și Amyas îl admirăm foarte mult. Sperăm să mergem să-l vizităm în vara asta.

Afirmarea calmă a posesiunii a fost prea mult pentru Elsa. A așteptat câteva minute și apoi a vorbit cu vocea ei clară, un pic prea ascuțită:

– Ar fi o cameră minunată, dac-ar fi altfel aranjată. Are prea multă mobilă în ea. Atunci când o să locuiesc aici, o să dau toate gunoaiele afară și-o să las doar câteva piese de mobilier care să merite. Și voi avea perdele arămii, cred... astfel încât soarele care apune să fie prins în toată splendoarea. S-a întors spre mine și m-a întrebat: Nu credeți c-ar fi minunat?

N-am avut timp să-i răspund. Caroline a intervenit, cu vocea ei liniștită și mătăsoasă și, în acel moment, periculoasă.

– Te gândești să cumperi locul ăsta, Elsa?

Elsa i-a răspuns:

– Nu va fi necesar.

Caroline a replicat:

– Ce vrei să spui? Și acum, deja, vocea ei nu mai era mătăsoasă. Era dură și metalică.

Elsa a râs.

– Chiar trebuie să ne prefacem? Haide, Caroline, știi bine ceea ce vreau să spun!

Caroline a replicat:

– N-am nici cea mai mică idee.

Elsa a răspuns la asta:

– Nu te ascunde cu capul în nisip ca un struț. Nu e normal să te prefaci că nu vezi nimic. Eu și Amyas ți-nem unul la celălalt. Nu e casa ta. E a lui. Și, după ce ne vom căsători, eu voi locui aici cu el!

Caroline a spus:

– Cred că ai înnebunit!

Elsa a răspuns:

– O, nu, draga mea, n-am înnebunit, și tu știi asta. Ar fi mai simplu dac-am fi sincere una cu cealaltă. Eu și Amyas ne iubim: ai văzut asta destul de clar. Mai ai un singur lucru de făcut: Trebuie să-i redai libertatea.

– Nu cred nici un cuvânt din ceea ce spui.

Dar vocea lui Caroline era neconvingătoare. Elsa lovise sub centură.

În acea clipă, a intrat și Amyas în cameră și Elsa a spus, râzând:

– Dacă nu mă crezi, întreabă-l pe el!

Și Caroline a spus:

– Asta am să și fac. Nici nu s-a oprit. A întrebat direct: Amyas, Elsa spune că te vei însura cu ea. Așa e?

Sărmanul Amyas! Mi-a fost milă de el. Un bărbat se simte foarte prost la o astfel de scenă. S-a făcut roșu ca racul și a început să înjure. S-a întors spre Elsa și a întrebat-o de ce naiba nu-și putuse ține gura.

Caroline a insistat:

– Prin urmare, așa este?

El n-a răspuns deloc, doar a rămas acolo, trecându-și un deget pe sub gulerul cămășii. Asta făcea și

când era mic și intra în bucluc. A spus... și a încercat să pară demn când vorbea, și autoritar... dar n-a reușit, sârmanul:

– Nu vreau să vorbesc despre asta.

Caroline a zis:

– Dar vom vorbi despre asta!

Elsa a intervenit:

– Cred că e corect ca lui Caroline să i se spună.

Caroline a repetat, foarte încet:

– E adevărat, Amyas?

El a părut un pic rușinat de el însuși. Așa par bărbații, atunci când sunt încolțiți de femei.

Ea a continuat:

– Te rog, răspunde! Trebuie să știu.

Atunci, el a ridicat brusc capul... ca un taur la coridă. A izbucnit:

– E foarte adevărat... dar nu vreau să vorbesc acum despre asta.

Și s-a întors și a ieșit din cameră. Am mers după el. Nu voiam să fiu singur cu cele două. L-am prins pe terasă. Înjura. Niciodată n-am auzit pe cineva înjurând așa. Apoi a zis:

– De ce n-a putut să-și țină gura? De ce naiba n-a putut? Acum a explodat totul! Și trebuie să termin tabloul... auzi, Phil? E cel mai bun tablou al meu. Cel mai bun lucru din *viața* mea. Și două femei blestемate și proaste nu mă vor opri!

Apoi s-a calmat un pic și a spus că femeile n-au simțul măsurii.

N-am putut să nu zâmbesc un pic.

– Ei bine, la naiba, băiete, singur ți-ai făcut-o!

– Știu și eu asta, a spus el, mormăind. Apoi a adăugat: Dar trebuie să recunoști, Phil, că un bărbat nu poate fi

învinuit că-și pierde capul pentru ea. Chiar și Caroline ar trebui să înțeleagă asta.

L-am întrebat ce s-ar întâmpla dacă, până la urmă, Caroline s-ar opune divorțului. Dar el deja intrase în idei abstracte. Am repetat și el a spus, absent:

– Caroline n-ar putea fi niciodată răzbunătoare. Nu înțelegi, bătrâne.

– Mai e și fetița, am insistat eu.

El m-a luat de braț.

– Phil, băiete, ai intenții bune... dar nu croncăni ca o cioară. Mă descurc și singur. Totul va fi în regulă. O să vezi.

Ăsta era Amyas: un optimist incurabil. Apoi a rostit, vesel:

– La naiba cu toate!

Nu știu dac-ar mai fi spus ceva sau nu, dar, câteva minute mai târziu, a apărut și Caroline pe terasă. Își pusese o pălărie, mai ciudată, maro-închis, destul de atrăgătoare.

A zis, cu o voce obișnuită:

– Scoate-ți haina aia pătată, Amyas. Mergem la Meredith să luăm ceaiul... ai uitat?

El a privit-o, bâlbâindu-se un pic:

– Ah, uitasem! Da, de-desigur că mergem.

– Atunci, du-te să te schimbi și încearcă să arăți mai puțin ca un negustor de vechituri.

Deși vocea ei era destul de normală, nu-l privea direct. S-a îndreptat către niște dalii plantate și a început să culeagă câteva flori.

Amyas s-a întors încet și a intrat în casă.

Caroline a vorbit cu mine. A vorbit mult. Despre șansele ca vremea să rămână frumoasă. Și dacă era

posibil ca Amyas, Angela și cu mine să mergem la pescuit. Era minunată. Recunosc asta.

Dar eu unul cred că asta arăta ce fel de femeie era. Avea o voință puternică și se controla perfect. Nu știu dacă se hotărâse deja să-l ucidă... dar n-aș fi surprins. Și era capabilă să-și facă planuri fără urmă de emoție, cu o minte clară și crudă.

Caroline Crale era o femeie periculoasă. Trebuia să-mi dau seama că n-avea să accepte totul ușor. Dar, ca un prost, am crezut că se hotărâse să accepte inevitabilul... sau că avea senzația că-l putea face, în acest fel, pe Amyas să se răzgândească.

Curând, au sosit și ceilalți afară. Elsa părea sfidătoare... și triumfătoare. Caroline părea că n-o observă. Angela a salvat situația. A ieșit, certându-se cu domnișoara Williams, că nu voia să-și schimbe fusta. A fost în regulă... cel puțin, pentru dragul de Meredith... *el*, oricum, nu observa niciodată nimic.

Am plecat în sfârșit. Caroline mergea cu Angela. Eu cu Amyas... și Elsa singură... zâmbind.

N-o admiram – prea violentă – dar trebuie să recunosc că era foarte frumoasă în după-amiaza aceea. Așa arată femeile atunci când obțin ceea ce vor.

Nu-mi amintesc foarte clar evenimentele acelei după-amiezei. Totul este în ceață. Îmi amintesc că Merry a ieșit să ne întâmpine. Cred că ne-am plimbat întâi prin grădină. Îmi amintesc de o discuție lungă cu Angela despre antrenamentul terierilor. A mâncat multe mere și a încercat să mă convingă și pe mine să fac asta.

Când ne-am întors, se servea ceaiul sub un copac mare de acolo. Merry, îmi amintesc, părea foarte supărat. Cred că-i spusese ceva Caroline sau Amyas. O privea cu îndoială pe Caroline, apoi pe Elsa. Sărmanul, părea

chiar îngrijorat. Desigur că lui Caroline i-ar fi plăcut să-l aibă pe Meredith lângă ea atunci când voia, un prieten bun la nevoie care n-ar fi mers niciodată prea departe. Era acel gen de femeie.

După ceai, Meredith a vorbit pe fugă cu mine.

– Uite ce e, Phil, Amyas *nu poate* să facă una ca asta.

Am spus:

– Să nu te îndoiești, o va face.

– Nu-și poate lăsa soția și copilul și să plece cu fata asta. E mult mai în vârstă decât ea. Elsa n-are mai mult de optsprezece ani.

I-am spus că fata avea chiar douăzeci de ani.

El a zis:

– Oricum, nu destul. Nu știe ce face.

Sărmanul Meredith! Mereu a fost un cavaler. Am spus:

– Nu-ți face griji, bătrâne! *Ea* știe ce face și îi place.

Doar atât am putut să ne spunem. Am crezut că poate Merry era deranjat de ideea că, până la urmă, Caroline ar fi ajuns o soție părăsită. După ce divorțul s-ar fi terminat, poate că se aștepta ca devotatul ei prieten să se însoare cu ea. Credeam și atunci că devotamentul acesta era cu mult mai mare. Trebuie să recunosc că eram oarecum amuzat de idee.

Destul de ciudat, dar îmi amintesc puține despre vizita la laboratorul lui Meredith. Lui îi plăcea să-și prezinte hobby-ul. Personal, îl găseam foarte plictisitor. Cred că acolo, cu noi toți de față, a vorbit despre cucută, dar nu-mi amintesc exact ce anume a spus. Și n-am văzut-o pe Caroline luând substanța. Cum am spus, era o femeie șireată. Îmi amintesc că Meredith a citit un pasaj din Platon, care descria moartea lui Socrate. Mi s-a părut foarte plictisitor. Clasicii mă plictisesc.

Nu-mi mai amintesc prea multe despre acea zi. Amyas și Angela s-au certat rău, asta știu, iar restul ne-am distrat asistând la scenă. A evitat alte complicații. Angela a plecat la culcare cu o izbucnire finală. A spus că: a) i-o va plăti; b) ar dori să fie mort; c) speră ca Amyas să moară de lepră; d) îi dorește să-i rămână un cârnat în nas, ca în poveste, și să nu mai iasă. Când a plecat, am râs cu toții, a fost foarte amuzant.

Caroline a mers la culcare imediat după aceea. Domnișoara Williams s-a dus după eleva ei. Amyas și Elsa au ieșit împreună în grădină. Era clar că nu eram dorit. Am făcut o plimbare, singur. Era o noapte minunată.

Am coborât în dimineața următoare. Nu era nimeni în sufragerie. E ciudat ce lucruri îți amintești. Îmi vine în minte gustul de ficăței și de șuncă. Erau foarte buni ficăței. Delicioși.

După aceea, am plecat să-i caut pe ceilalți. Am ieșit afară, n-am văzut pe nimeni, am fumat o țigară, m-am întâlnit cu domnișoara Williams, care o căuta pe Angela; fata, ca de obicei, chiulea când, de fapt, ar fi trebuit să fie la lecții. Am intrat din nou în hol și mi-am dat seama că Amyas și Caroline Crale erau în bibliotecă. Vorbeau foarte tare. Am auzit-o pe ea spunând:

– Tu și femeile tale! Te-aș ucide! Într-o zi, o voi face!

Amyas a zis:

– Nu fi proastă, Caroline!

– Eu chiar vorbesc serios!

Ei bine, n-am vrut să aud mai mult de atât. Am ieșit din nou. Mergând pe terasă, am dat peste Elsa.

Stătea pe un scaun cu spătar înalt. Era chiar sub fereastra bibliotecii, iar fereastra era deschisă. Îmi imaginez că auzise cea mai mare parte din discuție. Când m-a văzut,

s-a ridicat calmă și a venit spre mine. Zâmbea. M-a luat de braț și a zis:

– Nu e o dimineață încântătoare?

Chiar era o dimineață încântătoare pentru ea! O fată crudă. Nu, cred că mai degrabă sinceră și lipsită de imaginație. Ceea ce voia ea era singurul lucru pe care-l putea vedea.

Stăteam pe terasă de vreo cinci minute, când am auzit ușa de la bibliotecă trântindu-se și l-am văzut pe Amyas ieșind. Era foarte roșu la față.

A luat-o pe Elsa, în chip neceremonios, de umăr.

– Haide, e timpul să-mi pozezi! Vreau să continuăm cu tabloul.

Ea a zis:

– Bine. Mă duc să-mi iau un pulover. E frig afară.

A intrat în casă.

Mă întrebam dacă Amyas avea să spună ceva, dar n-a făcut-o. Doar:

– Femeile astea!

Eu i-am spus:

– Hai, înveselește-te!

Apoi, n-am mai spus nici unul nimic, până când a venit Elsa din casă.

Au plecat împreună spre Battery Garden. Eu am intrat în casă. Caroline era pe hol. Nu cred că m-a observat. Era felul ei de-a fi. Părea că se închide în sine uneori. Doar murmură ceva. Nu pentru mine... pentru ea. Doar am auzit cuvintele:

– E prea crud...

Asta a spus. Apoi, a trecut pe lângă mine și a urcat la etaj, tot fără să mă observe... ca o persoană concentrată asupra unui gând. Eu, unul, cred (n-am autoritatea să

spun asta, înțelegeți) că a urcat să ia otrava și că atunci s-a decis să facă tot ceea ce a făcut.

Și, chiar în acel moment, a sunat telefonul. În unele locuințe, se așteaptă să răspundă servitorii, dar adesea, la Alderbury, eu eram ca unul de-al casei. Am ridicat receptorul.

Era vocea fratelui meu, Meredith. Era foarte supărat. Mi-a explicat că intrase în laborator și găsisse sticla cu cucută pe jumătate goală.

Nu cred că e nevoie să mai trec încă o dată prin toate lucrurile pe care acum consider c-ar fi trebuit să le fac. Ce s-a petrecut a fost înspăimântător și am fost suficient de prost încât să fiu luat prin surprindere. Meredith se bâlbâia destul de tare. Am auzit pe cineva pe scări și i-am spus să vină imediat acolo.

M-am dus chiar eu să-l întâmpin. În cazul în care nu știți cum arată zona, cea mai scurtă cale de la o moșie la alta este printr-un golf, cu barca. M-am dus spre cărarea unde se țineau bărcile, într-un mic debarcader. Ca să ajung acolo, am trecut pe sub Battery Garden. Îi auzeam pe Elsa și pe Amyas vorbind, în timp ce el picta. Păreau foarte veseli și lipsiți de griji. Amyas spunea ce cald era (chiar era foarte cald pentru septembrie) și Elsa spunea că, în locul în care se afla ea, bătea un vânt destul de răcoros dinspre mare. Și apoi a adăugat:

– Am înțepenit de tot. Pot să mă odihnesc, dragul meu?

Și l-am auzit pe Amyas strigând:

– În nici un caz! Stai acolo! Ești o fată puternică. Și va fi excelent, îți spun eu!

Am auzit-o pe Elsa spunând: „Brută“ și apoi râzând, iar după aceea n-am mai putut auzi nimic.

Meredith tocmai vâslea din cealaltă parte. L-am așteptat. A legat barca și a urcat treptele. Părea palid și îngrijorat. A spus:

– Ai mintea mai bună decât a mea, Philip. Ce-ar trebui să fac? Chestia aia e periculoasă.

L-am întrebat:

– Ești sigur de asta?

Vedeți dumneavoastră, Meredith a fost mereu un tip mai confuz. Poate că, de asta, nu l-am luat chiar atât de în serios pe cât ar fi trebuit. Și a spus că era sigur. Că sticla fusese plină cu o zi înainte.

Am vrut să știu:

– Și n-ai *nici o* idee despre cine ar putea s-o fi luat?

N-a spus nimic și m-a întrebat ce credeam *eu*. Putea să fie un servitor? Am spus că se putea, dar mi se părea puțin probabil. Mereu ținea ușa încuiată, nu? Mereu, a spus el, și apoi mi-a mărturisit că a găsit fereastra un pic deschisă. Cineva ar fi putut intra pe acolo.

– Un hoț de ocazie? am întrebat, sceptic. Mi se pare, Meredith, că nu prea e probabil.

A întrebat ce credeam eu. Și am spus că, dacă el nu greșea, probabil că o luase Caroline, ca s-o otrăvească pe Elsa... sau că Elsa a luat-o, ca s-o otrăvească pe Caroline și să netezească poteca iubirii.

Meredith s-a cutremurat un pic. A spus că era absurd și melodramatic și că nu putea fi adevărat. Am insistat:

– Ei bine, substanța nu mai e. Ce explicație ai *tu*?

N-avea nici una, desigur. De fapt, și el credea la fel ca mine, dar nu voia să recunoască.

A întrebat din nou:

– Ce vom face?

Am spus, ca un prost ce am fost:

– Trebuie să ne gândim cu atenție. Sau anunți pierderea atunci când sunt toți acolo, sau o ieși deoparte pe Caroline și vorbești direct cu ea. Dacă ești convins că ea n-are nimic de-a face cu asta, adoptă tactica și cu Elsa.

El a spus:

– O fată ca asta! N-ar fi putut s-o ia.

Eu am replicat că nu credeam c-ar fi imposibil.

Mergeam spre casă și discutam. După ultima mea remarcă nici unul din noi n-a mai vorbit o vreme. Treceam pe lângă Battery Garden, când am auzit iar vocea lui Caroline.

Am crezut că era o ceartă între toți trei, dar, de fapt, discutau despre Angela. Caroline protesta:

– E foarte greu pentru ea.

Și Amyas părea foarte nerăbdător să încheie. Apoi, ușa de la grădină s-a deschis chiar când eram și noi acolo. Amyas a părut surprins să ne vadă. Caroline tocmai ieșea. A spus:

– Bună, Meredith! Discutam problema plecării la școală a Angelei. Nu sunt sigură că e cel mai bun lucru pentru ea.

Amyas a zis:

– Nu te îngrijora pentru fată. Va fi în regulă. Pentru Dumnezeu!

Tocmai atunci, Elsa venea alergând în jos pe cărarea dinspre casă. Avea un pulover roșu-aprins în mână. Amyas a mormăit:

– Haide. Du-te la locul tău. Nu vreau să pierd timpul.

S-a întors la pânza lui. Am observat că se clătina un pic și m-am întrebat dac-o fi băut. Un bărbat poate fi iertat pentru asta, dacă are parte de atâtea scene.

A mormăit:

– Berea aici e foarte caldă. De ce n-avem gheață aici, jos?

Și Caroline Crale a spus:

– Îți trimit jos niște bere de la gheață.

Amyas a mormăit:

– Mersi.

Apoi, Caroline a închis ușa de la Battery Garden și a urcat în casă cu noi. Ne-am așezat pe terasă și ea a intrat înăuntru. Cam cinci minute mai târziu, Angela a ieșit cu câteva sticle de bere și câteva pahare. Era o zi foarte caldă și ne-am bucurat s-o vedem. În timp ce eram acolo, a trecut și Caroline pe lângă noi. Avea în mână o altă sticlă și a spus că i-o duce lui Amyas. Meredith a zis că putea și el să coboare, dar ea a insistat să meargă singură. Am crezut – ce prost am fost! – că era doar vorba despre gelozia ei. Nu putea suporta ca ei doi să fie acolo singuri. Asta o adusesse acolo și prima dată, sub firavul pretext al plecării Angelei.

A coborât pe cărarea șerpuită... iar eu și cu Meredith am urmărit-o. Tot nu decisesem nimic, și acum Angela mă ruga să merg să facem baie. Mi se părea imposibil să rămân singur cu Meredith. I-am spus: „După prânz“, iar el a aprobat.

Apoi am plecat să fac baie cu Angela. Am înotat puțin în golf și apoi ne-am întins pe stânci, la soare. Angela era tăcută și asta îmi plăcea. Mă hotărâsem ca imediat după masă s-o iau pe Caroline deoparte și s-o acuz de furtul substanței. N-avea sens să-l las pe Meredith să facă asta: era prea slab. Nu, aveam s-o înfrunt chiar eu. După aceea, ar fi trebuit s-o dea înapoi sau, dacă nu, oricum n-ar mai fi îndrăznit s-o folosească. Eram destul de sigur că ea o luase, după ce mă mai gândisem. Elsa era prea rațională și prea tânără ca

să se încurce cu otrăvuri. Era puternică și putea să aibă grijă de ea. Caroline era mai periculoasă: dezechilibrată, condusă de impulsuri de furie și cam nevrotică. Și totuși, știți, în mintea mea încă mai exista *posibilitatea* ca Meredith să fi greșit. Sau ca un servitor să fi luat cucuta și s-o fi vărsat și să nu îndrăznească să spună. Vedeți, otrava este o chestiune foarte melodramatică... n-o să vă vină să credeți.

Asta, până când nu se întâmplă.

Era târziu atunci când mi-am privit ceasul, și eu, și Angela am alergat, ca să prindem prânzul cu ceilalți. Tocmai se așezaseră, mai puțin Amyas, care rămăsese în Battery Garden, să picteze. Un lucru normal pentru el... și am crezut că era înțelept să facă asta atunci. Prânzul ar fi fost, altfel, foarte ciudat.

Am băut cafeaua pe terasă. Mi-aș dori să-mi amintesc mai bine cum se purta și cum arăta Caroline. Nu părea prea volubilă. Liniștită și cam tristă, așa mi s-a părut. Ce diavol de femeie!

Este un lucru diabolic să otrăvești un bărbat cu sânge rece. Dacă era un revolver prin jur și ea îl lua și-l împușca... ei bine, ar fi fost mai de înțeles. Dar această otrăvire răzbunătoare și rece... și atât de calmă și de gândită...

S-a ridicat și a spus că-i va duce cafeaua, în cel mai natural mod posibil. Și totuși știa – trebuie să fi știut – că-l va găsi mort. Domnișoara Williams a coborât împreună cu ea. Nu mai țin minte dacă a fost la sugestia lui Caroline sau nu. Cred că da.

Cele două au plecat împreună. Meredith a plecat și el la scurt timp. Tocmai căutam o scuză să-l urmez, când a urcat alergând, palid. A spus gâfâind:

– Un doctor... repede... Amyas...

Am sărit în sus.

– E bolnav... pe moarte?

Meredith mi-a zis:

– Mă tem că e mort...

Uitasem de Elsa pentru moment. Dar a țipat brusc. Era ca un strigăt ascuțit.

A spus:

– Mort? Mort?...

Și apoi a fugit. Nu știam că se poate mișca așa... ca o căprioară... ca mânată de la spate. Ca o Furie răzbunătoare.

Meredith m-a îndemnat:

– Du-te după ea. Eu dau telefon. Du-te după ea. Nu știi ce poate să facă.

M-am dus după ea... și e bine c-am făcut asta. Putea s-o ucidă pe Caroline. N-am văzut niciodată o asemenea durere și o asemenea ură frenetică. Toată educația și tot rafinamentul dispăruseră. Puteai să-ți dai seama de faptul că înaintașii ei fuseseră morari. Lipsită de iubitul ei, era doar o femeie de rând. Ar fi zgâriat-o pe Caroline pe față. I-ar fi smuls părul. Ar fi aruncat-o peste parapete, dac-ar fi putut. A crezut că fusese înjunghiat de Caroline. Nu se gândise bine.

Am ținut-o, și apoi a intrat și domnișoara Williams în scenă. Prezența ei a fost bine-venită, trebuie să spun. A făcut-o pe Elsa să se controleze în mai puțin de un minut: i-a spus că trebuia să tacă și că nu ne trebuiau zgomotul și violența asta. A funcționat. Elsa a tăcut... doar a rămas acolo, gâfâind și tremurând.

Cât despre Caroline, în ceea ce mă privește, masca deja căzuse. Stătea acolo perfect liniștită; puteai să crezi că e distrusă. Dar nu era. Ochii o trădau. Erau

atenți; foarte atenți și conștienți de ceea ce se petrecea. Începuse, cred, să-i fie teamă.

Am mers la ea și i-am vorbit. Am spus destul de încet... nu voiam să fiu auzit de celelalte două femei:

– Criminală nenorocită, mi-ai ucis cel mai bun prieten!

S-a făcut mică. A zis:

– Nu... o, nu... el a făcut-o singur.

Am privit-o drept în ochi. Am spus:

– Poți să le zici asta polițiștilor.

Asta a și făcut... și n-au crezut-o.

Sfârșitul istorisirii lui Philip Blake.

ISTORISIREA LUI MEREDITH BLAKE

Dragă domnule Poirot,

Așa cum v-am promis, am așternut pe hârtie tot ceea ce-mi amintesc despre evenimentele tragice din urmă cu șaisprezece ani. În primul rând, vreau să mărturisesc că am chibzuit asupra lucrurilor pe care le-ați spus în timpul recentei noastre întâlniri. Și sunt mai convins că nu este atât de probabil ca, într-adevăr, Caroline Crale să-și fi otrăvit soțul. Mi s-a părut mereu puțin probabil, dar absența oricărei alte explicații și atitudini m-au făcut să urmez, ca într-o turmă, părerea generală și să mă întreb odată cu ei: dacă n-a fost ea, atunci cum a murit Amyas?

De când v-am văzut, am reflectat foarte mult la soluția alternativă prezentată de apărare la proces. Adică aceea că Amyas Crale și-a luat singur viața. Deși, din câte îl cunoșteam, soluția era puțin plauzibilă, acum îmi modific părerea. Pentru început ar fi faptul, semnificativ de altfel, că însăși Caroline credea asta. Dacă acum presupunem că această fermecătoare doamnă a fost condamnată pe nedrept, atunci propria convingere probabil că era importantă. Îl cunoștea pe Amyas mai bine ca oricine. Dacă ea credea că sinuciderea era posibilă, atunci sinuciderea *trebuie* să fi fost posibilă, în ciuda scepticismului prietenilor lui Amyas.

Prin urmare, voi avansa următoarea teorie: în Amyas Crale mai exista o urmă de conștiință, o urmă

de remuşcare şi de disperare la care l-a condus temperamentul lui, despre care ştia doar soţia. Asta, cred eu, nu este imposibil. Poate că-i arăta doar ei această latură a lui. Deşi nu se potriveşte cu nimic din ceea ce a spus el vreodată, este totuşi adevărat că, în unii bărbaţi, există porniri care-i surprind chiar şi pe cei care-i cunosc foarte bine. Un bărbat respectat şi auster ar putea să aibă o obsesie mai ciudată. Un arivist vulgar poate aprecia o operă frumoasă de artă. Oamenii duri arată uneori o bunănotă nebanuită. Oamenii generoşi şi joviali au de cele mai multe ori şi o latură crudă şi malefică.

Aşa că se poate ca Amyas Crale să fi avut o conştiinţă şi, cu cât era mai egoist şi făcea numai ce voia, cu atât mai mult să-l fi muştrat conştiinţa aceasta a lui. Este puţin probabil, dar acum cred că poate aşa a fost. Şi, repet, Caroline susţinea cu tărie această teorie. Asta, repet, este semnificativ!

Şi acum să examinăm *faptele* sau, mai degrabă, amintirea mea despre aceste fapte, în lumina noii teorii.

Cred că aş putea include aici o conversaţie pe care am avut-o cu Caroline cu câteva săptămâni înaintea tragediei. Era în timpul primei vizite a Elsei Greer la Alderbury.

Caroline, cum v-am spus, cunoştea afecţiunea şi prietenia mea pentru ea. Eram, aşadar, în poziţia celui în care se putea încrede cel mai mult. Nu părea foarte fericită în ultima vreme. Totuşi, am fost surprins atunci când m-a întrebat deodată, într-o zi, dacă eu credeam că Amyas ţinea la fata pe care şi-o adusese.

I-am spus:

– E interesat s-o picteze. Îl cunoşti pe Amyas.

Ea a clătinat din cap şi a zis:

– Nu, e îndrăgostit de ea.

– Ei... poate puţin.

– Mai mult, cred eu.

– Este neobișnuit de atrăgătoare, recunosc, i-am spus. Și știm amândoi că Amyas e susceptibil la așa ceva. Dar trebuie să știi, draga mea, că Amyas ține numai la o singură persoană: la tine. A avut mereu aceste momente de orbire... dar ele nu durează. Ești singura care contează pentru el; și, deși se poartă urât, asta nu-i afectează sentimentele pentru tine.

– Asta credeam și eu, a recunoscut Caroline.

– Crede-mă, Caro, așa este.

– Dar, de data asta, Merry, mi-e teamă, mi-a mărturisit ea. Fata aia e atât de... teribil de sinceră. Foarte tânără... și pătimașă. Am sentimentul că, de data asta, e ceva serios.

– Dar e foarte tânără, cum ai spus, și foarte sinceră, iar asta o va proteja. Una peste alta, femeile sunt un joc pentru Amyas, dar, în acest caz, va fi diferit.

– Da, de asta mă și tem... că va fi diferit. Și a continuat: Am treizeci și patru de ani, știi, Merry. Am fost căsătoriți timp de zece ani. Nu pot să mă compar fizic cu Elsa și sunt conștientă de asta.

– Dar știi, Caroline... *știi*... că Amyas îți este devotat doar ție?

– Cunoaște oare cineva ceva sigur despre bărbați? a spus și a râs un pic forțat. Sunt o femeie primitivă, Merry. Mi-ar plăcea să-i duc o secure fetei ăleia.

I-am spus că fata, probabil, nici nu înțelegea ceea ce făcea. Avea o mare admirație și-l venera pe Amyas, și, probabil, nu-și dădea seama de faptul că Amyas se îndrăgostea de ea.

Caroline mi-a zis doar atât:

– Dragul de Merry!

Și a început să vorbească despre grădină. Am sperat că nu se va mai îngrijora din cauza acestei probleme.

La scurt timp, Elsa s-a întors la Londra. Amyas a plecat și el pentru câteva săptămâni. Uitasem complet de tot. Și apoi am auzit că Elsa s-a întors la Alderbury, ca să-și termine Amyas tabloul.

Mă deranja un pic. Dar Caroline, atunci când am văzut-o, nu prea avea chef să comunice. Părea să fie ea însăși; nu era supărată sau îngrijorată în vreun fel. Mi-am imaginat că totul era în regulă.

De aceea, am avut un șoc să aflu cum decurgeau lucrurile.

V-am spus despre conversația mea cu Crale și cu Elsa. N-am putut să vorbesc și cu Caroline. Am putut doar să schimbăm acele câteva cuvinte despre care v-am pomenit.

Îi văd și acum chipul, cu ochii mari și negri și cu emoțiile stăpânite. Îi pot auzi vocea, spunând:

– *Totul s-a terminat...*

Nu vă pot descrie dezolarea din acele cuvinte. Erau o afirmare literală a adevărului. Cu escapada lui Amyas, totul se terminase pentru ea. Ăsta, sunt convins, a fost motivul pentru care a luat cucuta. Era o cale de scăpare. O cale sugerată de discursul meu stupid despre cucută. Și de pasajul pe care i l-am citit din *Fedon*, care descria moartea în chip atât de grațios.

Iată ceea ce cred acum: a luat cucuta și s-a hotărât să-și pună capăt zilelor atunci când Amyas a spus c-o părăsește. Poate că el a văzut că ea o luase... sau poate c-a descoperit mai târziu.

Acea descoperire a acționat cu forță asupra lui. A fost oripilat de acțiunile sale și de ceea ce o determinau pe ea să facă. Dar, în ciuda remușcărilor, era în continuare

incapabil să renunțe la Elsa. Înțeleg asta. Oricine se îndrăgostea de fata aia nu mai putea scăpa.

El nu-și mai imagina viața fără Elsa. Și-a dat seama că nici Caroline nu putea trăi fără *el*. A hotărât că avea o singură scăpare: să folosească *el* cucuta.

Și modul în care a făcut asta îi este caracteristic, cred. Pictura era cel mai drag lucru de pe lumea asta pentru *el*. A hotărât să moară chiar cu pensula în mână. Și ultimul lucru pe care avea să-l vadă era chipul fetei pe care o iubea cu atâta disperare. Poate că a crezut, de asemenea, că moartea lui era cel mai bun lucru și pentru ea.

Recunosc că această teorie nu explică unele lucruri. De ce, de exemplu, au fost găsite numai amprente pe sticla Caroline pe sticla goală de cucută? Sugerez că, după ce a umblat Amyas cu ea, sticla s-a șters de toate lucrurile moi care o acopereau și că, după aceea, atunci când l-a găsit mort, Caroline a pus mâna pe sticlă, ca să vadă dacă o mai atinsese cineva. Sigur că e o teorie plauzibilă. Cât despre dovezile cu amprente pe sticla de bere, martorii apărării au zis că mâna unui om poate fi deformată după ce ia otravă și că, astfel, putea ține o sticlă într-un mod nenatural.

Un alt lucru mai rămâne de explicat. Atitudinea lui Caroline la proces. Dar cred că acum înțeleg cauza. *Ea luase otrava din laborator*. Hotărârea *ei* de a se sinucide l-a împins pe soțul ei să facă asta, de fapt. Sigur că e normal să presupunem că se considera răspunzătoare pentru moartea lui – într-un exces de moralitate – deși nu era chiar genul de crimă de care era acuzată.

Cred că asta ar putea fi explicația. Și dacă așa este, atunci va fi cu siguranță ușor s-o convingeți pe micuța Carla de toate astea. Iar ea se va putea mărita și o să fie mulțumită că singurul lucru de care s-a făcut

vinovată mama ei a fost un impuls (și nu mai mult) de a se sinucide.

Toate astea, vai, nu sunt ceea ce mi-ați cerut: adică o povestire a întâmplărilor de atunci, așa cum mi le amintesc. Permiteți-mi să-mi repar omisiunea. Deja v-am relatat ceea ce s-a petrecut în ziua de dinaintea morții lui Amyas. Ajungem acum chiar la ziua aceea.

Dormisem foarte prost, îngrijorat de turnura dezastuoasă a evenimentelor pentru prietenii mei. După ce am stat treaz o vreme, încercând să mă gândesc cum îi puteam ajuta, am adormit pe la șase dimineța. Aducere ceaiului nu m-a trezit, dar, în cele din urmă, am reușit să mă scol, cu capul greu, pe la nouă și jumătate. La scurt timp, mi s-a părut c-am auzit mișcare în camera de sub mine, unde era laboratorul meu.

Pot să spun că zgomotele proveneau, probabil, de la o pisică intrată acolo. Am găsit fereastra un pic ridicată, așa cum fusese lăsată cu o zi înainte, din neglijență. Era destul de larg deschisă, încât să-i permită unei pisici să intre.

M-am dus în laborator imediat după ce m-am îmbrăcat, uitându-mă pe rafturi. Am observat că sticla care avea cucută nu era chiar în rând cu celelalte. Acest lucru mi-a atras atenția și am observat surprins că o anumită cantitate din ea lipsea. Sticla fusese aproape plină cu o zi înainte; acum, era aproape goală.

Am închis fereastra și am ieșit, încuind ușa. Eram foarte supărat și șocat. Atunci când sunt surprins, procesele mele mentale sunt oarecum mai încete.

La început, treaba asta m-a deranjat, apoi mi-am dat seama ce lipsea și, în final, m-am alarmat. I-am întrebat pe servitori și cu toții au negat c-ar fi intrat în laborator. M-am mai gândit un pic la asta și apoi m-am hotărât să-l sun pe fratele meu și să-i cer sfatul.

Philip a fost mai rapid ca mine. A înțeles gravitatea faptului și mi-a cerut să merg urgent acolo, să discutăm.

Am ieșit, m-am întâlnit cu domnișoara Williams, venind din partea cealaltă, ca să-și caute eleva care chiu-lea. Am asigurat-o că n-o văzusem pe Angela și că nu fusese în casă.

Cred că domnișoara Williams a observat că nu era ceva în regulă, fiindcă m-a privit oarecum ciudat. N-aveam nici o intenție să-i vorbesc despre ceea ce se întâmplase. Am sugerat să încerce în grădină – Angela avea un măr favorit acolo –, iar eu m-am grăbit spre mal și am vâslit până la Alderbury.

Fratele meu deja mă aștepta acolo.

Am mers către casă împreună, pe cărarea pe care v-am dus zilele trecute. Acum, că știți cum arată totul acolo, înțelegeți c-am trecut pe sub zidul de la Battery Garden și am auzit tot ceea ce se discuta.

N-am fost atent la conversație, am remarcat doar că Amyas și Caroline se certau.

N-am auzit nici o amenințare din partea lui Caroline. Subiectul discuției era Angela și bănuiesc că atunci Caroline pleda împotriva plecării ei la școală. Amyas, în schimb, era vehement și țipa iritat că totul era stabilit, că fata trebuia să-și facă bagajele.

Ușa de la Battery s-a deschis chiar când eram în dreptul ei și Caroline a ieșit. Părea tulburată... dar nu foarte tare. A zâmbit ușor absentă și a spus că vorbiseră despre Angela. Elsa a coborât chiar în acea clipă, iar Amyas a părut dornic să-și reia lucrul fără nici o întrerupere din partea noastră, așa că ne-am continuat urcușul.

Philip se învinuia cu severitate după aceea pentru faptul că n-a acționat imediat. Dar eu nu văd așa lucrurile. N-aveam nici un drept să presupunem că se gândea

cineva la crimă (mai mult, acum nici nu cred că se gândea cineva la asta). Era clar că trebuia să facem ceva, dar tot cred c-am făcut bine vorbind înainte. Era necesar să hotărâm ce să facem... și o dată sau de două ori m-am întrebat și eu dacă n-am greșit. Fusesse sticla plină cu o zi înainte? Nu fac parte dintre acei oameni care, la fel ca fratele meu, sunt absolut siguri de tot ceea ce fac. Memoria îmi mai joacă feste. Cât de des ești convins că ai pus ceva într-un anume loc și apoi descoperi că era în cu totul alt loc? Cu cât mai mult încercam să-mi amintesc cum fusese sticla, cu atât mai multe dubii aveam. Asta l-a enervat foarte tare pe Philip, care a început să-și piardă răbdarea cu mine.

N-am putut să ne continuăm discuția și am căzut de acord, în mod tacit, s-o amânăm până după prânz. (Eu puteam oricând să iau prânzul la Alderbury, dacă așa voiam.)

Mai târziu, Angela și Caroline ne-au adus bere. Am întrebat-o pe Angela dacă a chiulit și i-am spus că domnișoara Williams era pornită împotriva ei, iar ea a spus că făcuse baie și a adăugat că nu vedea de ce trebuia să-și peticească fusta veche, când oricum avea să aibă haine noi pentru școală.

Întrucât nu mai aveam șanse să rămân singur cu Philip și pentru că eram nerăbdător să chibzuiesc un pic, am plecat să mă plimb pe cărarea care ducea spre Battery. Chiar deasupra grădinii, v-am arătat, e un luminiș unde se găsea o bancă veche. Am stat acolo și am fumat, gândindu-mă și urmărind-o pe Elsa, care-i poza lui Amyas.

Mă voi gândi mereu la ea, așa cum arăta în ziua aceea. Rigidă când poza, cu cămașa ei galbenă și cu pantalonii albaștri și având un pulover roșu în jurul umerilor, ca să-i țină de cald.

Chipul ei radia de viață și de sănătate. Și vocea ei veselă recita planurile de viitor.

Sună de parcă aș fi tras cu urechea, dar nu e așa. Elsa mă vedea. Și ea, și Amyas știau că sunt acolo. Mi-a făcut cu mâna și a strigat că Amyas era un torționar în acea dimineată: n-o lăsa să se odihnească. Era înțepenită și o dureau toate oasele.

Amyas a bombănit că nu era atât de înțepenită ca el. El era și mai și: reumatism articular. Elsa a spus, batjocoritoare: „Sărmanul moșneag!“ și el a certat-o că se ia de un invalid.

M-a șocat, știți, ușurința cu care discutau despre viitor, atunci când le provocau atât de multă suferință altora. Și totuși, nu-i puteam purta ei pică. Era atât de tânără, atât de încrezătoare în dragoste. Și nu știa ce făcea de fapt. Nu înțelegea suferința. Presupunea, cu nai-vitatea unui copil, că biata Caroline va fi bine, că va trece peste asta. Nu vedea nimic, în afară de ea și de Amyas, fericiți împreună. Îmi spusese deja că felul meu de a vedea lucrurile era de modă veche. N-avea dubii sau remușcări... sau milă. Dar cum să te aștepti la milă de la cineva care reprezenta tinerețea debordantă? Este un sentiment pentru cei mai în vârstă și mai înțelepți.

N-au vorbit foarte mult, desigur. Nici un pictor nu vrea discuții atunci când pictează. Poate că, la fiecare zece minute, Elsa mai făcea o observație și Amyas murmură un răspuns. La un moment dat, ea a spus:

– Cred că ai dreptate cu Spania. E primul loc în care vom merge. Și trebuie să mergem la coridă, cred că e minunat. Doar că aș vrea ca taurul să-l ucidă pe mator, nu invers. Înțeleg ceea ce simțeau romanii, atunci când vedeau un om murind. Bărbații nu reprezintă mare lucru, dar animalele sunt splendide.

Cred că și ea era cam ca un animal: tânără și primitivă, și fără experiența și înțelepciunea unui om. Nu cred că Elsa începuse să *gândească*; doar *simțea*. Dar era foarte vie, mai vie decât oricare persoană pe care am cunoscut-o.

Asta a fost ultima dată când am văzut-o atât de radioasă și de fericită. „Extaziată“ se spune, nu?

A sunat clopoțelul pentru prânz; m-am ridicat și am mers pe cărare până la ușa de la Battery, iar Elsa mi s-a alăturat. Era o lumină orbitoare acolo, când ieșeai din umbra copacilor. Abia vedeam. Amyas era întins pe un scaun, cu brațele deschise. Privea tabloul. L-am văzut deseori așa. Cum să-mi fi dat seama că otrava începuse deja să-și facă efectul și-l paraliza?

Ura bolile. Nu era niciodată bolnav. Îndrăznesc să spun că el credea că făcuse insolație – simptomele seamănă –, dar n-avea să se plângă de asta.

– Nu vine la prânz, a spus Elsa.

În particular, credeam că e un lucru chiar înțelept. Am zis:

– Atunci, pe curând.

Și-a desprins ochii de la tablou și s-a uitat la mine. A fost o privire ciudată... cum s-o descriu...

Normal că, atunci, n-am înțeles... părea mereu așa, când se gândea dacă tabloul n-avea să fie apreciat așa cum trebuia. Am crezut că *asta* era. A murmurat ceva, încet.

Nici eu și nici Elsa n-am remarcat vreun lucru ciudat.

Așa că l-am lăsat acolo și am urcat, vorbind și râzând. Dacă ar fi știut, sărmana copilă, că era ultima dată când îl vedea în viață... Ei bine, slavă Cerului că nu știa. A fost fericită încă puțin.

Caroline s-a purtat normal la prânz... poate doar mai preocupată. Și nu arată asta că n-are nimic de-a

face cu moartea lui? *Nu putea* să fie o actriță chiar atât de bună.

Ea și cu guvernanta au coborât după aceea și l-au găsit. M-am întâlnit cu domnișoara Williams în timp urca. Mi-a spus să sun la un doctor și s-a întors la Caroline.

Sărmana copilă... Elsa. Avea acea durere pe care o are și un copil. Nu poți să crezi că viața îți poate face așa ceva. Caroline era destul de calmă. Da, destul de calmă. Se putea controla mai bine decât Elsa, desigur. Nu părea cuprinsă de remușcări... atunci. A spus doar că, probabil, el o făcuse. Și n-am putut să cred asta. Elsa a izbucnit și a acuzat-o direct.

Desigur că, probabil, își dădea deja seama că ea avea să fie bănuită. Da, probabil că asta îi explică atitudinea.

Philip era convins că ea fusese făptașa.

Guvernanta a fost de un mare ajutor. A făcut-o pe Elsa să se întindă și i-a dat un sedativ, iar apoi a ținut-o pe Angela deoparte, atunci când a venit poliția. Da, era foarte puternică femeia aceea.

Totul a devenit un coșmar. Poliția a căutat prin casă și a pus întrebări, și apoi reporterii, care au apărut peste tot ca muștele cu aparatele lor foto, au luat interviuri celor din casă.

Un coșmar, totul...

E un coșmar și după atâția ani. Te rog, Doamne, după ce-o vei convinge pe micuța Carla de ceea ce s-a întâmplat în realitate, fă ca noi să putem uita totul și să nu ne mai amintim vreodată!

Amyas *trebuie* să se fi sinucis... oricât de improbabil pare.

Sfârșitul istorisirii lui Meredith Blake.

ISTORISIREA LUI LADY DITTISHAM

Am scris aici povestea mea și a lui Amyas Crale, de când ne-am cunoscut și până la moartea lui tragică.

L-am cunoscut la o petrecere. Stătea lângă o fereastră, țin minte, și, de cum am intrat, l-am văzut și am întrebat cine era. Cineva a zis: „E Crale, pictorul“. Am spus imediat că vreau să-l cunosc.

Am vorbit, poate, zece minute în seara aceea. Atunci când cineva-ți lasă impresia pe care mi-a lăsat-o el mie, e inutil să încerci să-l descrii. Dacă spun că atunci când l-am cunoscut pe Amyas Crale toți cei din jur au devenit mai mici și au dispărut, ei bine, asta exprimă destul de bine totul.

Imediat după întâlnirea aceea, m-am dus să mă uit la tablourile lui. Tocmai avea o expoziție pe Bond Street; un alt tablou de-al lui mai era în Manchester, altul în Leeds și încă două la galerii publice din Londra. Le-am văzut pe toate. Apoi l-am întâlnit iar. I-am spus:

– Ți-am văzut toate tablourile. Sunt minunate!

El a părut amuzat.

– Cine ți-a spus că te pricepi la artă? Nu cred că știi ceva despre asta.

– Poate că nu, am recunoscut. Dar sunt minunate, oricum.

– Nu fi prostuță, mi-a spus zâmbind.

– Nu sunt. Vreau să mă pictezi.

– Dacă ai cât de cât rațiune, îți vei da seama că eu nu fac portrete cu femei frumoase.

– Nu trebuie să fie un portret și nu sunt frumoasă.

M-a privit de parcă abia atunci începuse să mă vadă.

– Nu, nu ești.

– Așadar, mă pictezi? l-am întrebat.

M-a studiat o vreme cu capul aplecat într-o parte.

Apoi a zis:

– Ești un copil ciudat, nu?

– Sunt destul de bogată, să știi. Îmi permit să plătesc bine.

– De ce vrei atât de mult să te pictez?

– Pentru că așa vreau!

– Și asta e un motiv? m-a întrebat.

– Da, eu mereu obțin ceea ce vreau.

– Sărmana mea copilă, cât de tânără ești! a replicat.

– Așadar, mă pictezi? am repetat.

M-a luat de umeri și m-a întors către lumină. Apoi s-a depărtat un pic. Am rămas pe loc, așteptând.

– Mereu am vrut să pictez un stol de păsări pe catedrala St Paul, a zis el. Dacă te-aș încadra într-un peisaj, cred că aș obține cam același rezultat.

– Așadar, rămâne că mă pictezi? am insistat.

– Ești una dintre cele mai exotice și mai minunate ființe pe care le-am cunoscut. Te pictez, a răspuns el.

– Atunci, așa rămâne, am spus eu.

El a continuat:

– Dar te avertizez, Elsa Greer! Dacă te pictez, probabil că voi face dragoste cu tine.

– Sper că vei face.

Am rămas pe loc, liniștită. L-am auzit ținându-și răsuflarea, și apoi i-am văzut privirea aceea.

Vedeți, s-a întâmplat foarte repede.

Apoi ne-am văzut iar, o zi sau două mai târziu. Mi-a spus că voia să merg la Devonshire; avea chiar locul potrivit ca peisaj pentru tablou.

– Sunt căsătorit, să știi. Și sunt foarte atașat de soția mea.

Am spus că, dacă așa era, însemna că ea era foarte drăguță.

El a spus că era, într-adevăr, așa.

– De fapt, a spus, e adorabilă... și eu o ador. Așa că, să pricepi bine asta, micuță Elsa.

I-am spus că înțelegeam foarte bine.

A început tabloul o săptămână mai târziu. Caroline Crale m-a primit foarte bine. Nu mă plăcea prea mult... dar de ce ar fi făcut-o? El nu a făcut niciodată vreo remarcă pe care soția lui să n-o fi auzit, iar eu eram politicoasă și formală cu el. Însă, de fapt, noi știam.

După zece zile, mi-a cerut să mă întorc la Londra.

– Dar n-ai terminat tabloul, am spus eu.

El a răspuns:

– Abia am început. Adevărul e că nu pot să te pictez, Elsa.

– De ce?

– Știi bine de ce. Și de asta trebuie să pleci. Nu mă pot gândi la tablou... nu mă pot gândi decât la tine.

Ne găseam în Battery Garden. Era o zi călduroasă. Erau păsări și albine în jur. Ar fi trebuit să fie plăcut și liniștit. Dar nu așa mă simțeam. Era... tragic. De parcă tot ceea ce avea să se întâmple s-ar fi aflat deja acolo.

Știam că nu folosea la nimic dacă mă întorceam la Londra, dar am spus:

– Prea bine, o să mă duc, dacă așa vrei tu.

Amyas a răspuns:

– Ce fată bună!

Așa că m-am dus. Nu i-am scris.

El a venit după zece zile. Era slab și trist și m-a șocat. A spus:

– Te-am avertizat, Elsa! Să nu spui că nu te-am avertizat.

– Te așteptam, știam că vei veni.

– Lucrurile astea sunt prea puternice pentru oricare bărbat. Nu pot mânca și nu pot dormi, și nu pot face nimic, pentru că vreau să fiu cu tine.

I-am spus că știam asta și că la fel mi se întâmpla și mie, din prima clipă de când îl văzusem. Era Destinul și n-avea rost să ne împotrivim.

A întrebat:

– Nu te-ai împotrivit prea tare, nu, Elsa?

Și i-am confirmat că nu mă împotrivisem deloc.

El a recunoscut că și-ar fi dorit să nu fiu atât de tânără, dar am răspuns că nu conta. Cred că pot să afirm că în următoarele săptămâni am fost foarte fericiți. Dar fericirea nu e cel mai potrivit cuvânt. Era ceva mai profund și mai înspăimântător de atât.

Eram făcuți unul pentru celălalt și ne găsiserăm... și știam că vom fi mereu împreună.

Dar s-a mai întâmplat ceva. Tabloul neterminat îl bântuia pe Amyas. A spus:

– La naiba, nu te puteam picta înainte... chiar tu erai cauza. Dar vreau să te pictez, Elsa. Vreau să te pictez și tabloul acela va fi capodopera mea. Mă doare și doresc atât de tare să am pensulele și să te văd pe suportul ăla de tun cu marea în spate și cu decorul englezesc... și pe tine... pe tine... stând acolo, ca un strigăt de triumf. Și trebuie să te pictez așa! Și nu pot fi deranjat în timp ce fac asta. Când tabloul o să fie terminat, o să-i spun lui Caroline adevărul și lămurim totul.

Am întrebat:

– Se va împotrivi Caroline unui divorț?

El a răspuns că nu credea. Dar cu femeile nu poți ști niciodată...

Am spus că-mi pare rău dacă se va supăra, dar, în fond, astfel de lucruri se mai întâmplă.

El a zis:

– Foarte drăguț și rezonabil, Elsa. Dar Caroline nu e rezonabilă, n-a fost niciodată și nu va fi așa. Mă iubește, să știi.

Am spus că înțeleg, dar, dacă-l iubea, trebuia să pună fericirea lui pe primul plan și, oricum, n-ar fi vrut să-l țină dacă el dorea să fie liber.

– Viața nu se rezolvă prin maxime admirabile din literatură! a spus el. Natura are dinți și gheare ascuțite, să știi.

Am zis:

– Dar acum suntem cu toții oameni civilizați, nu?

Amyas a râs:

– Pe naiba, oameni civilizați! Caroline va vrea să te îngroape. Poate c-o va face. Nu-ți dai seama, Elsa, că va suferi... *va suferi?* Nu știi ce înseamnă suferința?

– Atunci, nu-i zice, am propus eu.

– Nu. Trebuie să-i zic. Trebuie să fii a mea așa cum se cuvine, Elsa. Înaintea tuturor. În public, a mea.

– Dacă nu va divorța? am întrebat.

– Nu mi-e teamă de asta, mi-a răspuns.

– Atunci, de ce ți-e teamă?

– Nu știu... a spus el încet.

Vedeți, el o cunoștea pe Caroline. Eu, nu.

Dac-aș fi știut...

M-am dus din nou la Alderbury. De data asta a fost mai neplăcut. Caroline era bănuitoare. Nu-mi plăcea... nu-mi plăcea... nu-mi plăcea deloc situația. Mereu am

urât ascunzișurile și trădarea. Am crezut c-ar trebui să-i spunem. Amyas nici n-a vrut să audă.

Partea amuzantă era că nu-i păsa deloc. Deși ținea la Caroline și nu voia s-o rănească, nu-i păsa de cât de onest sau de nesincer era. Picta cu un fel de frenezie, și nimic nu mai conta. Nu-l mai văzusem într-una dintre transele lui de lucru până atunci. Mi-am dat seama atunci ce geniu era. Părea normal să fie luat de val. Dar era altfel pentru mine. Eu eram într-o poziție oribilă. Caroline mă detesta... Pe bună dreptate. Singurul lucru care mă putea reabilita era să-i mărturisesc adevărul.

Dar Amyas spunea doar că nu voia să fie deranjat de scene de gelozie până când nu termina tabloul. Am replicat că nu va fi nici o scenă. Caroline ar fi prea mândră pentru asta.

— Vreau să fiu sinceră. Trebuie să fim sinceri! am insistat eu.

— La naiba cu sinceritatea! Eu fac un tablou, fir-ar să fie! a fost răspunsul său.

Îi înțelegeam punctul de vedere, dar el nu-l înțelegea pe al meu.

Și, până la urmă, am cedat. Caroline vorbise despre un plan pe care-l avea cu Amyas, pentru toamna următoare. Vorbea cu încredere despre asta. Și, deodată, m-am simțit prea prost, era prea abominabil ceea ce făceam... s-o lăsăm să continue așa... și poate c-am fost și furioasă, pentru că ea era foarte rea cu mine, într-un fel pe care nimeni nu-l observa.

Și așa am spus adevărul. Într-un fel, încă mai cred că aveam dreptate. Deși, desigur, n-aș fi făcut-o dacă aveam cea mai vagă idee despre ceea ce avea să urmeze.

Lovitura a venit imediat. Amyas a fost furios pe mine, dar a trebuit să recunoască faptul că spusese adevărul.

N-am înțeles-o deloc pe Caroline. Cu toții eram la Meredith Blake, la ceai, și Caroline a jucat excelent: a vorbit și a râs. Era ciudat să nu pot să plec din casă, dar Amyas ar fi explodat, dacă plecam. Am crezut că va pleca ea. Ar fi fost mult mai ușor dacă făcea asta.

N-am văzut-o luând cucuta. Vreau să fiu corectă și să admit că poate a luat-o pentru ceea ce a spus ea, adică pentru a se sinucide.

Dar nu cred *cu adevărat* asta. Cred că era una dintre acele femei extrem de pătimase și de posesive, care nu renunță la nimic din ceea ce cred că le aparține. Amyas era proprietatea ei. Cred că era pregătită să-l omoare și nu să-i dea drumul – complet și definitiv – pentru o altă femeie. Cred că se hotărâse, imediat, să-l omoare. Și cred că discursul atât de înflăcărat al lui Meredith despre cucută a făcut-o să aibă și mijlocul prin care să realizeze tot ceea ce își pusese în minte. Era foarte crudă și răzbunătoare... Amyas a știut tot timpul că era periculoasă. Eu n-am știut.

În dimineața următoare, a mai avut o confruntare cu Amyas. Am auzit cea mai mare parte a discuției de pe terasă. El s-a purtat minunat: foarte răbdător și calm. A implorat-o să fie rezonabilă. A spus că ținea mult la ea și la copil și că așa va fi mereu. Va face orice ca să le asigure un trai îndestulat.

– Dar înțelege asta. Mă voi căsători cu Elsa... și nimic nu mă va opri. Tu și cu mine am fost mereu de acord să ne acordăm libertatea. Se mai întâmplă.

Caroline i-a spus:

– Faci cum vrei, eu te-am avertizat.

Vocea ei era foarte liniștită, dar avea un ton ciudat.

– Ce vrei să spui, Caroline? a întrebat-o Amyas.

Ea a răspuns:

– Ești al meu și *nu vreau să te las liber*. Mai repede *te-aș omorî*...

Chiar în acea clipă, a venit Philip Blake pe terasă. M-am ridicat și l-am întâmpinat. Nu voiam să audă și el.

Curând, Amyas a ieșit și a spus că era timpul să ne întoarcem la tablou. Am coborât împreună în Battery. N-a spus multe. Doar că soția lui nu era foarte înțelegătoare... dar nu voia să vorbim despre asta. Voia să se concentreze asupra a ceea ce avea de făcut. Încă o zi, spunea, și termina tabloul.

– Și va fi cel mai bun pe care l-am făcut, Elsa, chiar dacă-l plătim cu lacrimi și cu sânge, a declarat el.

Un pic mai târziu am urcat în casă, să-mi iau un pulover. Bătea un vânt rece. Atunci când m-am întors, Caroline era acolo. Cred că venise să mai încerce o dată. Philip și Meredith Blake erau și ei acolo.

Atunci, Amyas s-a plâns că-i era sete și voia de băut. A spus că avea bere, dar era caldă.

Caroline a răspuns că-i va trimite niște bere rece. A spus-o natural și pe un ton aproape prietenos. Era o actriță, femeia aia. Probabil că știa ce avea să facă.

A adus-o cam zece minute mai târziu. Amyas picta. I-a turnat în pahar și l-a pus lângă el. Nici unul din noi n-o privea. Amyas era concentrat la ceea ce făcea, iar eu trebuia să rămân nemișcată.

Amyas a băut-o la fel cum bea mereu berea, a turnat-o pe gât dintr-o înghițitură. Apoi s-a strâmbat și a spus că avea un gust ciudat... dar că, măcar, era rece.

Și, chiar și atunci, când a spus asta, n-am avut nici o suspiciune. Doar am râs.

Când l-a văzut că bea, Caroline a plecat.

Patruzeci de minute mai târziu, Amyas s-a plâns că înțepenise și că avea dureri. A spus că, probabil, avea un început de reumatism articular. Amyas era mereu intolerant la orice boală și nu-i plăcea să fie îngrijit. După ce a spus asta, a mai adăugat, încetișor: „Bătrânețea, presupun. Ai luat un bătrân bolnav“. Am intrat în jocul lui. Dar am observat că se mișca greu și că se strâmba de durere. Nici nu m-am gândit că nu era reumatism. În scurt timp, a tras banca și s-a așezat pe ea, ridicându-se din când în când să mai modifice câte ceva la tablou. Făcea asta uneori când picta, doar se uita la mine și apoi la pânză. Uneori dura și o jumătate de oră. Așa că nu mi s-a părut ceva foarte ciudat.

Am auzit clopoțelul pentru prânz și a spus că nu va urca să mănânce. Va rămâne acolo unde era și nu voia nimic. Nu era nici asta un lucru neobișnuit, și-n plus nu trebuia s-o înfrunte pe Caroline la masă.

Vorbea un pic ciudat... își mormăia cuvintele. Dar uneori se comporta așa, atunci când nu era mulțumit de progresele pe care le făcea cu tabloul.

Meredith Blake a coborât să mă ia. A vorbit un pic cu Amyas, dar Amyas doar a mormăit ceva.

Am urcat și l-am lăsat acolo. L-am lăsat acolo... să moară singur. N-am văzut prea mulți bolnavi. Am crezut că Amyas avea doar o pasă proastă. Dacă știam... dacă-mi dădeam seama, poate că un doctor l-ar fi salvat...

Of, Doamne, de ce nu mi-am dat seama? Nu mai are rost să mă gândesc. Am fost o proastă... o proastă oarbă.

Nu mai sunt multe de zis.

Caroline și guvernanta au coborât acolo după prânz. Meredith le-a urmat. Imediat a venit înapoi sus. Ne-a spus că Amyas murise.

Atunci am știut! Am știut! Caroline o făcuse. Nu mă gândeam încă la otravă. Credeam că a coborât atunci și l-a înjunghiat sau l-a împușcat.

Am vrut să mă reped asupra ei... s-o omor.

Cum *putuse* să facă asta? Cum *putuse*? Era atât de viu, atât de plin de vigoare și de viață! Să stingi toate astea... să-l transformi în ceva rece și nemișcat. Doar ca să nu-l am eu!

Oribilă femeie...

Oribilă, invidioasă, crudă, răzbunătoare femeie...

O urăsc, încă o urăsc...

Nici măcar n-au spânzurat-o.

Ar fi trebuit s-o spânzure...

Și asta încă ar fi fost o soartă blândă pentru ea.

O urăsc... O urăsc... O urăsc...

Sfârșitul istorisirii lui Lady Dittisham.

ISTORISIREA CECILIEI WILLIAMS

Dragă domnule Poirot,

Vă trimit o relatare a acelor evenimente din septembrie, 19..., așa cum au fost văzute de mine.

Am fost absolut sinceră și nu v-am ascuns nimic. Îi puteți arăta ce am scris și Carlei Crale. Poate că va suferi, dar eu mereu am crezut în adevăr. Chiar dacă doare. Trebuie să avem curajul să privim realitatea în față. Fără acest curaj, viața n-are sens. Oamenii care ne fac rău sunt cei care ne țin departe de realitate.

Credeți-mă, a dumneavoastră sinceră,
Cecilia Williams

Mă numesc Cecilia Williams. Am fost angajată de doamna Crale ca guvernantă pentru sora ei vitregă, în 19... Aveam, pe atunci, patruzeci și opt de ani.

Mi-am început activitatea la Alderbury, o moșie foarte frumoasă din sudul Devonului, care aparținea de multe generații familiei domnului Crale. Știam că acesta era un pictor renumit, dar nu l-am cunoscut până când n-am început să lucrez acolo.

În casă locuiau domnul și doamna Crale, Angela Warren (pe atunci o fată de treisprezece ani) și trei servitori, toți slujind familia de mulți ani.

Eleva mea era foarte interesantă și promițătoare. Avea abilități remarcabile și era o plăcere să-i predau. Era oarecum sălbatică și indisciplinată, dar aceste trăsături se

regăsesc mai degrabă la persoanele deosebite, iar eu mereu am preferat ca elevele mele să aibă caracter. Un exces de vitalitate poate fi strunit și ghidat în mod folositor pentru a obține rezultate de succes.

Una peste alta, o găseam pe Angela reticentă față de disciplină. Era oarecum mai răsfățată; în special de doamna Crale, care era prea indulgentă cu ea. Influența domnului Crale era, credeam eu, nefastă. Îi dădea totul într-o zi, iar în următoarea se purta absolut tiranic cu ea. Era un bărbat cu toane; posibil pentru că avea un temperament artistic.

N-am înțeles niciodată de ce existența unor calități artistice ar trebui să-l lipsească pe un om de stăpânirea de sine. Nu admiram, personal, tablourile domnului Crale. Desenele mi se păreau greșite și exagerate, dar normal că nu-mi exprimam opinia asupra acestui subiect.

Am dezvoltat foarte repede un atașament puternic față de doamna Crale. Îi admiram caracterul și forța în fața dificultăților vieții. Domnul Crale nu era un soț fidel și cred că acest lucru îi provoca foarte multă durere doamnei Crale. O femeie mai hotărâtă l-ar fi părăsit, dar doamna Crale nici nu se gândea la așa ceva. I-a îndurat escapadele și l-a iertat pentru ele... dar aş spune că nu le-a primit foarte ușor. A îndurat... și cu cât spirit!

S-a spus la proces că treceau prin certuri ca șoarecele și pisica. N-aș merge chiar atât de departe... doamna Crale era prea demnă pentru așa ceva, dar aveau multe certuri. Și consider că era normal, date fiind circumstanțele.

Fusesem angajată de doamna Crale de peste doi ani, când a apărut domnișoara Elsa Greer. A sosit la Alderbury în vara lui 19... Doamna Crale n-o cunoscuse înainte.

Era prietena domnului Crale și se spunea că venise acolo ca să fie pictată de acesta.

S-a văzut de îndată că domnul Crale era îndrăgostit de fata asta și că ea nu făcea nimic ca să-l descurajeze. Se purta, în opinia mea, revoltător, era teribil de insolentă cu doamna Crale și flirta deschis cu soțul ei.

Normal că doamna Crale nu mi-a spus nimic, dar mi-am dat seama că era abătută și nefericită și am făcut tot ceea ce am putut ca să-i distrag atenția și să-i mai preiau din povară. Domnișoara Greer poza în fiecare zi pentru domnul Crale, dar am observat că tabloul nu înainta foarte repede. Fără îndoială că aveau și alte lucruri de discutat!

Eleva mea, sunt mulțumită s-o spun, observa foarte puțin din ceea ce se petrecea în jurul ei. Angela era, într-un fel, mică pentru vârsta ei. Deși intelectul îi era foarte dezvoltat, nu era foarte precocă. Nu părea să dorească să citească anumite cărți indezirabile și nu dădea semne de curiozitate morbidă, așa cum se întâmplă adesea în cazul fetelor de vârsta ei.

Prin urmare, n-a văzut nimic în neregulă la prietenia dintre domnul Crale și domnișoara Greer. Totuși, n-o plăcea pe aceasta și o considera proastă. Aici, cam avea dreptate. Domnișoara Greer cred că avusese parte de o educație bună, dar nu deschisese niciodată o carte și nu era familiarizată cu curente literare din acea vreme. Mai mult, nu putea să poarte o discuție pe un subiect intelectual.

Era complet acaparată de înfățișarea ei fizică, de hainele sale și de bărbați.

Angela, cred, nici nu-și dădea seama de faptul că sora ei era nefericită. Nu era o persoană foarte receptivă la acea vreme. Petrecea mult timp cu alte activități, ca,

bunăoară, cățaratul în copaci sau mersul pe bicicletă. Era și o cititoare pasionată și avea gusturi excelente.

Doamna Crale era mereu atentă să-și ascundă nefericirea față de Angela și încerca să pară luminoasă și veselă atunci când prin preajmă se afla și fata.

Domnișoara Greer se întorsese la Londra... lucru de care am fost cu toții foarte mulțumiți! Servitorii o plăceau la fel de mult ca și mine. Era genul de persoană care-ți face zile negre și apoi uită să mulțumească.

Domnul Crale a plecat și el la scurt timp după aceea, și desigur c-am știut că plecase după fată. Îmi părea foarte rău pentru doamna Crale. Aceste lucruri o afectau mult. Eram foarte supărată pe domnul Crale. Atunci când un bărbat are o soție încântătoare și șarmantă, n-are de ce s-o trateze rău.

Totuși, eu și dumneaei am sperat ca aventura să se termine. Nu c-am fi discutat despre acest lucru una cu alta – n-am făcut-o –, dar știa foarte bine ce gândeam în legătură cu asta.

Din nefericire, după câteva săptămâni, perechea a reapărut. Părea că reîncepeau ședințele de pozat.

Domnul Crale picta frenetic acum. Părea mai puțin preocupat de fată decât de portretul ei. Cu toate acestea, mi-am dat seama că nu mai era o aventură obișnuită, prin care să mai fi trecut înainte. Fata pusese ghearele pe el și bărbatul se topea precum ceara în mâinile ei.

Totul a atins apogeul cu o zi înainte de moartea lui: pe 17 septembrie. Comportamentul domnișoarei Greer fusese incredibil de insolent în ultimele zile. Se simțea sigură pe ea și voia să-și dea importanță. Doamna Crale se purta foarte grațios. Era politicoasă, rece, dar nu arăta în nici un alt fel ceea ce credea despre ea.

În această zi, pe 17 septembrie, cum stăteam în camera de zi după prânz, domnișoara Greer a făcut o remarcă uimitoare despre cum avea să reamenajeze camera după ce avea să se mute la Alderbury.

Normal că doamna Crale n-a putut lăsa asta să treacă atât de ușor. A provocat-o, iar domnișoara Greer a făcut imprudența de a spune, de față cu toți, că urma să se mărite cu domnul Crale. De fapt, vorbea despre mariajul cu un bărbat însurat... și-i spunea asta soției lui!

Eram foarte supărată pe domnul Crale. Cum îndrăzneam s-o lase pe fata asta să-i insulte soția în propria cameră de zi? Dacă voia să fugă cu fata, ar fi trebuit să facă asta, nu s-o aducă în casa soției sale și s-o susțină în insolența ei.

În ciuda a ceea ce probabil simțea, doamna Crale nu și-a pierdut demnitatea. Soțul ei a intrat chiar atunci și ea i-a cerut confirmarea.

El a fost, normal, enervat pe domnișoara Greer pentru faptul că-a forțat inutil situația. În afară de altceva, l-a făcut *pe el* să ajungă într-un impas, și bărbaților nu le plac astfel de lucruri, le rănesc orgoliul.

A stat acolo, ditamai bărbatul, părând la fel de prost ca un băiat de școală. Soția lui s-a purtat demn în acea situație. El a murmurat prostește că era adevărat, dar că nu voia ca ea să afle în acest fel.

N-am văzut niciodată ceva asemănător cu privirea pe care i-a aruncat-o lui. A ieșit din cameră cu capul sus. Era o femeie frumoasă – mai frumoasă decât fata aia – și mergea ca o regină.

Am sperat, din tot sufletul, ca Amyas Crale să fie pedepsit pentru cruzimea lui și pentru lipsa lui de demnitate.

Pentru prima dată, am încercat să vorbesc cu doamna Crale, dar ea m-a oprit.

– Trebuie să încercăm să ne purtăm ca de obicei, a spus. E cel mai bine. Vom merge la Meredith Blake la ceai.

– Cred că sunteți minunată, doamnă Crale, i-am mărturisit.

– Tu nu știi...

Apoi, înainte să iasă din cameră, a venit și m-a sărutat pe obraz, spunându-mi:

– Ești un mare sprijin pentru mine.

A plecat în camera ei și cred că a plâns. Am văzut-o atunci când au plecat toți; purta o pălărie cu boruri mari, care-i ascundea chipul – o pălărie pe care rareori o purta.

Domnul Crale era neliniștit, dar încerca să rezolve situația. Domnul Philip Blake încerca să se comporte normal. Domnișoara Greer părea o pisicuță care promise un castron cu lapte. Aproape că torcea.

Au pornit cu toții. S-au întors pe la șase. N-am mai văzut-o pe doamna Crale singură în acea seară. A fost foarte tăcută la cină și s-a culcat devreme. Nu cred că știa cineva cât suferea.

În acea seară au avut loc multe certuri între domnul Crale și Angela. Au adus în discuție vechea problemă cu școala. El era arțăgos și enervat, iar ea încerca să-l calmeze. Întreaga chestiune se lămurise și-și cumpăraseră deja haine, așa că nu mai avea sens să se certe. Totuși, la un moment dat, Angela s-a infuriat. Nu mă îndoiesc că simțise tensiunea din aer și că o afectase, ca pe toți. Mă tem că eram și eu prea preocupată, ca să încerc s-o consolez. S-a terminat totul atunci când a aruncat cu un prespapier spre domnul Crale și a fugit din cameră.

Am alergat după ea și i-am spus că mi-era rușine că se purta ca un copil, dar era în continuare lipsită de control și am lăsat-o în pace.

Am ezitat dacă să merg sau nu în camera doamnei Crale, și m-am hotărât că e mai bine să n-o deranjez. Tare aș fi vrut să fi insistat să stea de vorbă cu mine. Dacă făcea asta, poate că lucrurile ar fi stat altfel. N-avea pe nimeni pe post de confident. Deși i-am admirat stăpânirea de sine, recunosc că, din când în când, exagera. O exprimare a sentimentelor face bine uneori.

Și l-am văzut pe domnul Crale, atunci când mă duceam în cameră. Mi-a urat noapte bună, dar nu i-am răspuns.

În dimineața următoare, era o vreme minunată.

Am intrat în camera Angelei înainte de micul dejun, dar ea deja se trezise. Am luat o fustă pe care o lăsase pe jos, ca s-o cârlesc după masa de dimineață.

Ea însă făcuse rost de marmeladă și de pâine din bucătărie și ieșise afară. După ce am mâncat și eu, am plecat după ea. Spun asta, ca să explic de ce nu eram cu doamna Crale în dimineața aia, așa cum poate c-ar fi trebuit. La vremea aceea, am simțit că datoria mea era față de Angela. Se purta foarte neglijent cu hainele și nu voiam s-o las să mă sfideze.

Îi lipsea costumul de baie, așa c-am mers la plajă. Nu era nici urmă de ea acolo, așa că m-am gândit că plecase la Meredith Blake. Era prietenă cu el. Am mers dincolo de golf și am căutat-o. N-am găsit-o și m-am întors. Doamna Crale și frații Blake erau pe terasă.

Era cald, iar casa și terasa se găseau la adăpost de bătaia vântului. Doamna Crale a propus să aducă bere rece.

Era acolo o mică seră construită în epoca victoriană. Doamnei Crale nu-i plăcea și nu era folosită pentru plante, dar fusese transformată în bar, cu sticle cu diverse băuturi și cu un mic frigider, umplut cu gheață în fiecare dimineață...

Doamna Crale a mers să ia berile și am însoțit-o. Angela era la frigider și scotea o sticlă de bere.

Doamna Crale a intrat în fața mea și a spus:
– Vreau o sticlă pentru Amyas.

Mi-e greu să spun dac-ar fi trebuit să bănuiesc ceva. Vocea ei, sunt convinsă, era normală. Dar trebuie să recunosc că atenția mi-era concentrată asupra Angelei, care, după cât de îmbujorată era, îmi dădea impresia că se simțea vinovată.

Am fost dură cu ea și, spre surprinderea mea, a tăcut mîlc. Am întrebat-o unde dispăruse și ea a răspuns că fusese să facă baie, deși eu n-o văzusem pe plajă. Apoi am întrebat-o despre puloverul ei și ea a spus că probabil îl uitase acolo.

Menționez asta pentru a explica de ce am lăsat-o pe doamna Crale să ducă singură berile jos.

Restul dimineții a fost destul de neinteresant. Angela și-a luat acele și și-a reparat fusta. Domnul Crale n-a venit la prânz. Am fost bucuroasă că a avut această decență.

După prânz, doamna Crale a coborât în grădină. Eu voiam să iau puloverul Angelei de pe plajă. Am plecat împreună. Ea a intrat în Battery... Eu coboram mai departe, atunci când m-a strigat. Cum v-am spus și când ne-am văzut, mi-a cerut să mă duc la telefon. Pe drum, l-am întâlnit pe domnul Meredith Blake, așa că eu m-am întors la doamna Crale.

Asta este povestea pe care am spus-o și la proces.

Ceea ce voi scrie acum n-am mai spus nimănui. N-am fost întrebată nimic la care să nu răspund sincer. Dar eram vinovată pentru faptul că am ascuns anumite lucruri... nu regret asta. Aș face la fel. Sunt conștientă că mă expun spunând asta, dar nu cred că o va lua

cineva în serios, după atâta vreme... mai ales pentru că doamna Crale a fost, oricum, condamnată.

Iată ce s-a întâmplat.

L-am întâlnit pe domnul Meredith Blake și apoi am alergat înapoi jos, cât de repede am putut. Purtam sandale și mereu am alergat repede. Am ajuns la ușa grădini și iată ceea ce am văzut.

Doamna Crale ștergea sticla de bere cu batista. După aceea, a luat mâna soțului ei mort și a apăsat-o pe sticlă. Tot timpul stătea cu urechea ciulită la zgomote. Frica de pe fața ei mi-a spus adevărul.

Am știut atunci că ea își otrăvise soțul. Și eu, una, n-o învinovățesc. A împins-o până în acel punct în care n-a mai rezistat.

N-am vorbit niciodată cu ea despre asta.

Fata lui Caroline Crale nu trebuie să crească în minciună. Oricât de mult doare adevărul, este singurul lucru care contează.

Spuneți-i că mama ei nu trebuie judecată. A fost împinsă dincolo de limite. Fiica trebuie să înțeleagă și să ierte.

Sfârșitul istorisirii Ceciliei Williams.

ISTORISIREA ANGELEI WARREN

Dragă domnule Poirot,

Îmi țin promisiunea și vă scriu tot ceea ce-mi amintesc de atunci. Dar nu mi-am dat seama până acum cât de puțin *îmi amintesc*, de fapt.

Am doar o amintire vagă a acelor zile de vară... și a unor incidente izolate, dar nu pot spune exact nici în ce vară s-a întâmplat! Moartea lui Amyas a căzut ca un trăsnet. N-am fost avertizată de asta și am pierdut urma a cam tot ceea ce a condus la ea.

Am încercat să mă gândesc dacă era de așteptat sau nu. Sunt toate fetele de cincisprezece ani la fel de obtuze cum eram eu? Poate că da. Eu judec repede stările oamenilor, dar nu-mi bat capul cu motivele care au condus la apariția acelor stări.

În afară de asta, în acea vreme începusem să descopăr beția cuvintelor. Lucruri pe care le citeam, poezii – Shakespeare – îmi rămâneau în cap. Îmi amintesc cum mergeam prin bucătărie și repetam versuri pe care le citisem. Era atât de minunat, încât le repetam întruna!

Și, în afară de asta, erau lucrurile pe care îmi place să le fac dintotdeauna. Înotul și cățărutul în copaci, și fructele, și hrănitul cailor.

Caroline și Amyas mi se păreau dintotdeauna acolo. Erau figurile centrale din lumea mea, dar niciodată nu m-am gândit la problemele lor.

N-am observat-o pe Elsa Greer în mod special. Am crezut că era proastă și nu mă gândeam că era măcar

frumoasă. Am acceptat-o ca pe cineva bogat și plictisitor, o femeie pe care o picta Amyas.

De fapt, prima impresie asupra acelor lucruri am avut-o într-o zi, când am auzit ceva de pe terasă, unde mă aflam după prânz... Elsa a spus că se va mărita cu Amyas! Și mi s-a părut atât de ridicol! L-am întrebat:

– De ce spune Elsa asta? N-ar putea. Oamenii nu pot avea două soții... asta înseamnă bigamie și faci închisoare.

Amyas s-a înfuriat și a spus:

– Cum naiba ai auzit asta?

I-am spus că pe fereastră.

A fost mai furios ca niciodată și a zis că trebuia să merg la școală și să renunț la trasul cu urechea.

Încă mai țin minte ce am simțit atunci când mi-a spus asta. Pentru că era *nedrept*. Absolut nedrept.

M-am bâlbâit furioasă și i-am zis că nu ascultasem, și că, oricum, de ce a spus Elsa o asemenea prostie?

Amyas a răspuns că glumise.

Trebuia să fiu satisfăcută. Aproape c-am fost. Dar nu tocmai.

I-am spus Elsei, când eram singure:

– L-am întrebat pe Amyas de ce ai spus că vă veți căsători. A zis că glumeai.

Am simțit că asta trebuia s-o înfurie. Dar a zâmbit.

Nu-mi plăcea zâmbetul ei. Am mers la Caroline. Se îmbrăca pentru cină. Am întrebat-o dacă o căsătorie între ei doi era posibilă.

Îmi amintesc răspunsul ei extrem de clar. Probabil că a fost foarte hotărâtă.

– Amyas se va căsători cu Elsa doar după ce eu mor.

Asta m-a liniștit complet. Moartea părea foarte departe de noi toți. Totuși, eram foarte supărată pe Amyas și pe ceea ce spusese atunci și am fost foarte violentă cu

el la cină, țin minte că ne-am certat rău, iar eu am ieșit fugind din cameră și m-am aruncat pe pat să dorm.

Nu-mi amintesc prea multe despre acea după-amiază de la Meredith Blake, dar țin minte că a citit un pasaj din *Fedon*, în care se descria moartea lui Socrate. Nu mai auzisem de asta până atunci. Am crezut c-a fost cel mai minunat lucru pe care-l auzisem vreodată. Dar nu-mi amintesc când a fost exact. Putea fi oricând în vara aceea.

Nu-mi amintesc nimic nici din dimineața următoare, deși chiar m-am gândit. Am un sentiment vag c-am făcut baie și cred c-am fost obligată să cos ceva.

Dar totul e foarte confuz, până la momentul în care Meredith a urcat gâfâind de pe terasă, alb ca varul la față. Îmi amintesc că a căzut o ceașcă de pe masă și s-a spart... Elsa era autoarea. Și-mi amintesc că ea a alergat pe cărare... și expresia îngrozitoare de pe chipul ei.

Îmi tot repetam: „Amyas e mort“... dar nu părea real.

Îmi amintesc că a venit doctorul Faussett. Domnișoara Williams avea grijă de Caroline. Eu le stăteam tuturor în cale și țipam. Mă simțeam rău. Nu mă lăsau să merg să-l văd. Dar au venit și polițiștii, au făcut tot felul de însemnări și au adus și o targă acoperită cu pânză.

Domnișoara Williams m-a luat în camera lui Caroline mai târziu. Caroline era pe canapea. Părea foarte palidă.

M-a sărutat și a spus că voia să plec cât de repede, că totul era oribil, dar nu trebuia să-mi fac griji sau să mă gândesc la asta. Voi merge cu Carla acasă la Lady Tressillian, pentru că, aici, casa trebuie să rămână cât mai goală cu putință.

M-am agățat de Caroline și am spus că nu voiam să plec. Voiam să stau cu ea. A zis că știa, dar că era mai bine să plec și că ea s-ar fi simțit mai bine. Și domnișoara Williams a intervenit.

– Cel mai bun mod să-ți ajuți sora este să faci ceea ce dorește ea.

Așa c-am spus că voi face tot ceea ce-mi va cere Caroline. Și ea a zis:

– Draga mea Angela, așa te vreau!

Și m-a îmbrățișat și mi-a spus să nu-mi fac griji, să mă gândesc la asta cât mai puțin.

A trebuit să cobor pentru a vorbi cu un inspector de poliție. A fost foarte de treabă, a întrebat când îl văzusem pe Amyas și alte chestiuni care mi se păreau inutile atunci. A fost satisfăcut și a zis că nu-i puteam destăinui nimic nou. Așa că i-a spus domnișoarei Williams că n-avea nimic împotrivă să mă ducă în altă parte.

Am mers la Lady Tressillian și ea a fost foarte bună cu mine. Dar, desigur, am aflat adevărul. O arestaseră pe Caroline. Am fost atât de îngrozită, încât m-am îmbolnăvit.

Am auzit apoi că sora mea își făcea griji pentru mine. La insistențele ei, am plecat din Anglia înainte de proces. Dar asta v-am spus deja.

Cum vedeți, ceea ce am scris aici e puțin. De când am vorbit, am trecut peste fapte din nou, mi-am scotocit memoria în căutare de reacții ale persoanelor, dar nu-mi pot aminti nimic care să mă facă să cred că era cineva vinovat.

Frenezia Elsei, îngrijorarea lui Meredith, tristețea lui Philip... toate erau naturale, cred. Oare *putea* cineva să joace un rol?

Știu doar atât. *Caroline n-a făcut așa ceva.*

Sunt foarte sigură de asta și voi fi mereu, dar n-am altă dovadă decât faptul că am cunoscut-o atât de bine.

Sfârșitul istorisirii Angelei Warren.

Cartea a III-a

Capitolul I

CONCLUZII

Carla Lemarchant privi în sus. Ochii ei erau obosiți și o dureau. Își înlătură părul din ochi.

– Totul este uimitor, spuse ea și atinse teancul de manuscrise. Pentru că unghiul este mereu altul! Cu toții o văd pe mama în mod diferit. Dar faptele sunt la fel. Toată lumea spune asta.

– V-au descurajat?

– Da. Pe dumneavoastră nu?

– Nu, le găsesc valoroase și pline de informații.

Poirot vorbea rar și reflecta.

– Mi-aș dori să nu le fi citit! mărturisi Carla.

Poirot o privi atent.

– Ah... prin urmare așa simțiți?

– Toți cred că ea a fost... în afară de mătușa Angela, dar ceea ce crede ea nu contează. N-are motive. E doar una dintre persoanele acelea loiale care nu trădează niciodată. Doar spune că n-ar fi putut face asta.

– Așa vi se pare?

– Cum altceva să mi se pară? Mă gândeam că, dacă n-a fost mama, atunci a fost unul dintre aceștia cinci. Aveam și unele teorii.

– A, interesant! Spuneți-mi.

– Ei, erau doar teorii. Philip Blake, de exemplu. E broker, era cel mai bun prieten al tatei... probabil că

tata avea încredere în el. Și artiștii n-au de obicei grijă de bani. Poate că Philip era în încurcătură și s-a folosit de tata. L-a făcut să semneze ceva. Apoi, totul a fost pe punctul de a exploda și doar moartea tatei l-a mai putut salva. Asta e ceea ce am gândit eu.

– Nu e rău. Altceva?

– Ei bine, Elsa. Philip Blake afirmă că era prea cu capul pe umeri pentru a putea umbla cu otravă, dar nu cred că e adevărat. Dacă mama mergea la ea și-i spunea că nu va divorța... atunci nimic n-o mai putea opri. Cred că Elsa avea o minte vicleană... voia să fie femeie măritată. Cred că Elsa ar fi putut să fure chestia aia – avusese o oportunitate la fel de bună în acea după-amiază – și să încerce s-o scoată pe mama din ecuație. Cred c-ar fi *putut* face asta. Și apoi, posibil, printr-un accident, Amyas să fi luat otrava în locul lui Caroline.

– Din nou, nu e rău. Altceva?

Carla rosti încetișor:

– Ei bine, am crezut... că, poate... *Meredith!*

– Ah... Meredith Blake?

– Da. Vedeți, mi se părea genul de om care să comită o crimă. Era mai încet decât ceilalți și se râdea de el, și poate că nu-i plăcea asta. Apoi, tata s-a căsătorit cu fata pe care o dorea el. Și tata avea succes și avere. Și el făcea otrăvurile alea! Poate pentru că voia să ucidă pe cineva într-o zi. Trebuia să atragă atenția că i se furase otrava, ca să îndepărteze suspiciunea. Dar era cel mai probabil ca el s-o fi luat. Poate că voia ca mama să moară... pentru că-l refuzase. Cred că e ciudat ceea ce spune el însuși: că oamenii fac lucruri care nu le sunt caracteristice. Să presupunem că se referea *la el* când a spus asta!

Poirot spuse:

– Aveți măcar dreptate în această privință... de a nu lua ceea ce a scris chiar ca pe o istorisire adevărată. Poate că era o pistă intenționat falsă.

– Da, știu, m-am gândit la asta.

– Alte idei?

Carla spuse rar:

– M-am gândit, înainte să citesc, la domnișoara Williams. Își pierduse slujba atunci când Angela plecase la școală. Și, dacă Amyas murea brusc, poate că Angela nu mai pleca. Adică, dacă Meredith nu observa lipsa otrăvii, moartea lui ar fi putut fi din cauze naturale. Am citit despre cucută și știu că nu lasă urme post-mortem. Poate s-ar fi crezut că era o insolatie. Știu că pierderea slujbei nu pare un motiv suficient pentru crimă. Dar crimele au fost comise pentru motive și mai puerile. Uneori, pentru mici sume de bani. Și o femeie de vârstă mijlocie, poate chiar incompetentă, n-avea chiar tot viitorul în față. Cum am spus, asta era înainte să-i citesc manuscrisul. Dar domnișoara Williams chiar nu pare așa. Nu pare incompetentă...

– Deloc. Este încă foarte eficientă și inteligentă.

– Știu. Se vede. Și pare absolut de încredere. De aceea am fost atât de supărată. Ah... *dumneavoastră* știți... *dumneavoastră* înțelegeți. Nu vă supărați, desigur. Tot timpul, mi-ați spus că vreți adevărul. Presupun că acum îl avem! Domnișoara Williams are dreptate. Trebuie să-l accept. Nu e bine să-mi bazez viața pe o minciună... în regulă... pot să suport! Mama a fost vinovată! Mi-a scris acea scrisoare pentru că era slabă și nefericită, și voia să mă protejeze. Și n-o învinuiesc nici pentru asta. Cred că nu s-a putut abține... era disperată din cauza lui tata. Dar nu-l învinuiesc nici pe tata. Cred că înțeleg prin ce trecea... cum se simțea *el*.

Atât de plin de viață... și de dorință... nu se putea abține. Așa era el construit. Și era un mare pictor. Cred că asta scuză multe.

Își întoarse chipul spre Poirot, cu bărbia ridicată într-un gest sfidător.

– Prin urmare... sunteți satisfăcută? întrebă Poirot.

– Satisfăcută? Vocea Carlei Lemarchant se frânse.

Poirot se aplecă în față și o mângâie patern pe umăr.

– Ascultați, spuse el. Renunțați la luptă în cel mai nepotrivit moment. În momentul în care eu, Hercule Poirot, am o idee despre ceea ce s-a întâmplat.

Carla îl privi fix și spuse:

– Domnișoara Williams o iubea pe mama. A văzut-o... cu ochii ei... falsificând dovezile. Dacă dumneavoastră credeți ceea ce spune...

Hercule Poirot o întrerupse:

– *Mademoiselle*, pentru că domnișoara Williams susține că a văzut-o pe Caroline Crale punând amprențele lui Amyas Crale pe sticla de bere – rețineți, pe *sticla* de bere – asta îmi spune că în mod cert, definitiv, mama dumneavoastră nu l-a omorât pe tatăl dumneavoastră.

Clătină din cap de câteva ori și ieși din cameră, lăsând-o pe Carla să privească în urma lui.

Capitolul 2

POIROT PUNE CINCI ÎNTREBĂRI

I

– Ei bine, domnule Poirot?

Tonul lui Philip Blake era nerăbdător.

Poirot spuse:

– Trebuie să vă mulțumesc pentru felul absolut admirabil în care ați descris tragedia Crale.

Philip Blake părea foarte mulțumit de sine.

– Foarte drăguț din partea dumneavoastră, spuse el. E chiar surprinzător cât de multe mi-am amintit în timp ce scriam.

– A fost o istorisire foarte limpede, dar există anumite omisiuni, nu?

– Omisiuni? Philip Blake se încruntă.

Hercule Poirot spuse:

– Să zicem că n-a fost în întregime sinceră. Tonul lui deveni mai grav. Am fost informat, domnule Blake, că, în cel puțin o noapte de vară, doamna Crale a fost văzută ieșind din dormitorul dumneavoastră, la o oră compromițătoare.

Urmă o tăcere între cei doi. În cele din urmă, Blake întrebă:

– Cine v-a spus asta?

– Nu contează cine, clătină Poirot din cap. Că *știi*, asta e important.

Din nou tăcere, apoi Philip Blake se decise.

– Din întâmplare, ați ajuns la o problemă pur personală. Admit că nu e în concordanță cu ceea ce am scris. Cu toate acestea, se potrivește mai bine decât ați putea să credeți. Acum, mă văd obligat să vă spun adevărul. Chiar *am* întreținut un sentiment de animozitate față de Caroline Crale. În acel moment, poate că eram atras de ea. Nu-mi plăcea puterea pe care o avea asupra mea și am încercat să resping atracția, insistând asupra defectelor ei. Nu mi-a *plăcut* niciodată, dacă mă înțelegeți. Dar mi-ar fi fost ușor să fac dragoste cu ea oricând. Eram îndrăgostit de ea, băiat fiind, și ea nici nu mă băga în seamă... Nu i-am iertat ușor asta. Mi s-a oferit ocazia, atunci când Amyas și-a pierdut complet capul după fata aia. M-am trezit spunându-i lui Caroline că o iubesc, deși nu era așa. Ea a zis foarte calmă: „Da, am știut mereu“. Câtă insolență! Desigur, știam că nu mă iubea, dar am văzut că era deziluzionată de Amyas și asta e o stare în care o femeie e ușor de câștigat. A fost de acord să petrecem noaptea împreună. Blake se opri. Acum îi era dificil să mai vorbească. Și a venit în camera mea. Apoi, în timp ce-o îmbrățișam, mi-a spus că nu era bine. Era femeia unui singur bărbat. Era a lui Amyas, la bine și la rău. A fost de acord cu faptul că se purtase urât cu mine, dar a spus că nu putea face altfel și mi-a cerut iertare. Și a plecat. *A plecat!* Chiar vă miră, domnule Poirot, că am urât-o însutit? Chiar vă mirați că eu niciodată n-am iertat-o? Pentru insulta adusă... ca și pentru faptul că mi-a omorât prietenul pe care-l iubeam mai mult decât orice pe lume. Tremurând violent, Philip Blake exclamă: *Nu vreau să vorbesc*

despre asta, auziți? Ați primit un răspuns. Acum plecați. Și nu mai vorbiți vreodată despre asta!

II

– Aș vrea să știu, domnule Blake, ordinea în care au ieșit oaspeții din laborator în acea zi.

Meredith Blake protestă.

– Dar, dragul meu domn Poirot! După șaisprezece ani! Cum mi-aș putea aminti! V-am spus că ultima a ieșit Caroline.

– Sunteți *sigur* de asta?

– Da... cel puțin, așa cred...

– Să mergem acolo acum, trebuie să fim siguri.

Încă protestând, Meredith Blake îl duse acolo. Deschise ușa și ridică și jaluzelele. Poirot îi spuse autoritar:

– Acum, dragul meu prieten: le-ați arătat musafirilor poțiunile. Închideți ochii și gândiți-vă...

Meredith Blake se conformă, ascultător. Poirot scoase o batistă și o plimbă prin fața lui. Blake clătină din cap, murmurând:

– Da... da, extraordinar cum îți amintești unele lucruri! Caroline avea o rochie bej-pal. Phil părea plictisit... mereu a crezut că aveam un hobby idiot.

– Acum reflectați, mai aveți un pic și ieșiți din cameră, îl îndemnă Poirot. Mergeți la bibliotecă, unde veți citi acel pasaj despre moartea lui Socrate. Cine iese din cameră primul?

– Elsa și cu mine... da. Ea a trecut prima de ușă. Eram în urma ei. Vorbeam. Am stat acolo și i-am așteptat pe toți, ca să închid. Philip... da, Philip a ieșit apoi, și Angela. Au trecut prin hol. Amyas era după ei. Am stat acolo și am așteptat-o pe Caroline, desigur.

– Prin urmare, sunteți sigur că ultima a fost Caroline. Ați văzut ce făcea?

– Nu, eram cu spatele la cameră. Discutam cu Elsa – o plictiseam, cred –, vorbindu-i despre anumite plante. Și apoi a ieșit Caroline – se grăbea un pic – și am închis ușa.

Se opri și-l privi pe Poirot, care-și punea batista la loc în buzunar. Meredith Blake strâmbă dezgustat din nări și se gândi: „Phii, individul chiar se folosește de *miros*“.

Cu voce tare, zise:

– Sunt sigur de asta. Asta a fost ordinea: Elsa, eu, Philip, Angela și Caroline. Vă ajută în vreun fel?

Poirot spuse:

– Se potrivește. Ascultați, vreau să aranjez o întâlnire aici. Nu va fi dificil, zic eu.

III

– Ei bine?

Elsa Dittisham părea nerăbdătoare. Ca un copil.

– Vreau să vă pun o întrebare, *madame!*

– Da?

– După ce s-a terminat – procesul, adică – v-a rugat Meredith Blake să vă căsătoriți cu el?

Elsa îl privi fix. Părea disprețuitoare... aproape plictisită.

– Da. De ce?

– Ați fost surprinsă?

– Dac-am fost? Nu mai țin minte.

– Ce i-ați spus?

Elsa râse.

– Ce credeți că i-am spus? După Amyas... Meredith? Ar fi fost ridicol! A fost stupid din partea lui. Întotdeauna a fost cam prost.

Zâmbi brusc.

– Voia, știți, să mă protejeze... să aibă grijă de mine... cum s-a exprimat el. Se gândea, ca toți ceilalți, că treceam printr-un chin. Și reporterii! Și mulțimea aceea! Și tot noroiul care a fost aruncat în mine! Se gândi o clipă, apoi spuse: Bietul Meredith! Ce prostănac!

Și râse din nou.

IV

Încă o dată, Hercule Poirot se găsea față în față cu privirea pătrunzătoare a domnișoarei Williams, și încă o dată se simțea ca un băiețel lipsit de apărare.

Era o întrebare pe care voia s-o pună, explică el.

Domnișoara Williams nu părea prea nerăbdătoare să audă.

Poirot spuse, alegându-și cu grijă cuvintele:

– Angela Warren a fost rănită, copilă fiind. În notițele mele, am găsit două referiri la asta. În una dintre ele, scrie că doamna Crale a aruncat cu un presapapier în ea. În alta, că a atacat copilul cu o bară din fier. Care e versiunea corectă?

Domnișoara Williams răspunse tăios:

– Nu știu de vreo bară. Presapapierul e varianta corectă.

– Cine v-a spus?

– Chiar Angela. Mi-a dat informația destul de repede.

– Ce a spus, mai exact?

– Și-a atins obrazul și a zis: „Caroline a făcut asta când eram mică. A aruncat cu un presapapier în mine. Niciodată să nu vorbiți despre asta, pentru că o mâhnește foarte tare“.

– Și doamna Crale a pomenit vreodată ceva despre asta?

– Numai tangențial. A presupus că știam povestea. Îmi amintesc că mi-a spus odată: „Știu, credeți că o răsfăț pe Angela, dar mereu simt că nu mă pot revanșa pentru ceea ce am făcut“. Și, cu altă ocazie, a spus: „Să știi că ai rănit pe viață o altă ființă este cea mai grea povară pentru oricine“.

– Vă mulțumesc, domnișoară Williams. Asta voiam să știu.

Cecilia Williams rosti, pe un ton tăios:

– Nu vă înțeleg, domnule Poirot! I-ați arătat Carlei manuscrisul meu?

Poirot aprobă.

– Și totuși încercați să... Se opri.

Poirot spuse:

– Gândiți-vă o clipă. Dacă ați trece pe lângă o pescărie și ați vedea doisprezece pești pe tarabă, ați crede că toți sunt pești adevărați, nu? Dar unul poate fi împăiat.

Domnișoara Williams răspunse repede:

– Puțin probabil, și oricum...

– Da, puțin probabil, dar nu imposibil... pentru că un prieten de-al meu a luat odată un pește împăiat, ca să-l compare cu unul real! Și, dac-ați vedea flori exotice într-o cameră în luna decembrie, ați spune că sunt false... dar pot fi aduse cu avionul de la Bagdad.

– Ce sunt toate prostiile astea? întrebă domnișoara Williams.

– Rostul lor e de a vă arăta că oricine vede, de fapt, cu ochii minții...

V

Poirot încetini un pic în timp ce se apropia de marile bloc de apartamente de lângă Regent Park.

Dacă se gândea mai bine, nu mai dorea s-o întrebe nimic pe Angela Warren. Singura întrebare pe care o mai avea putea să aștepte...

Nu, nu era decât pasiunea lui insașiabilă pentru simetrie cea care-l aducea aici. Cinci oameni... îi trebuiau cinci întrebări! Așa era frumos.

Și, ei bine... se putea gândi la ceva.

Angela Warren îl salută cu bucurie. Îl întrebă:

– Ați aflat ceva? Ați ajuns undeva?

Poirot încuviință încet din cap.

– În sfârșit, am făcut progrese.

– Philip Blake? Nu era nici întrebare, nici afirmație.

– *Mademoiselle*, nu vreau să spun nimic acum. N-a sosit încă momentul. Ce vă voi ruga este să veniți la conacul Handcross. Ceilalți sunt de acord.

– Ce propuneți? replică ea, încruntată. Să reconstituim scena de acum șaisprezece ani?

– Să vedem dintr-o perspectivă mai clară. Veniți?

Angela Warren rosti rar:

– O, da... vin. Va fi interesant să-i revăd pe toți. Acum îi voi vedea dintr-o perspectivă mai clară, după cum v-ați exprimat.

– Și veți aduce și scrisoarea aceea?

Angela Warren se încruntă.

– Aceea este a mea. V-am arătat-o dintr-un motiv întemeiat, dar n-am intenția să permit să fie citită de niște străini nesimțitori.

– Dar îmi veți permite să vă conduc, în cadrul discuției, spre ea?

– Nu voi face așa ceva. Voi aduce scrisoarea cu mine, dar voi apela la propria mea judecată, care, îndrăznesc să spun, e la fel de bună ca a dumneavoastră.

Poirot își întinse mâinile, resemnat. Spuse, ridicându-se să plece:

– Mai permiteți o mică întrebare?

– Ce anume?

– În momentul tragediei, citiserăți de curând *Luna și doi bani jumate*, a lui Somerset Maugham?

Angela îl privi fix, apoi răspunse:

– Cred... da, e adevărat. Îl privi curioasă. Cum ați știut?

– Vreau să vă arăt, *mademoiselle*, că până și un element mic și neimportant mă transformă într-un magician. Sunt lucruri pe care le știu fără să mi se fi spus.

Capitolul 3

RECONSTITUIREA

Soarele după-amiezii strălucea în laboratorul din conacul Handcross.

Ușor rușinat, trăgându-se de mustață, Meredith Blake vorbea cu Carla. Se întrerupsese o dată, să spună:

– Draga mea, îi semeni mamei tale... și totuși, nu întru totul.

Carla îl întrebă:

– Cum îi semăn și cum nu?

– Ai culoarea ei și felul ei de a se mișca, dar ești... mai *pozitivă* decât a fost ea vreodată.

Philip Blake privi pe fereastră și bătu nerăbdător cu degetele în masă.

– Ce înseamnă toate astea? O după-amiază perfectă de sâmbătă...

Poirot se grăbi să calmeze apele:

– Ah, îmi cer scuze... este, știu, impardonabil să vă deranjez de la partida de golf. *Mais voyons*¹, domnule Blake, este vorba despre fata celui mai bun prieten al dumneavoastră. Veți face ceva s-o ajutați, nu?

Valetul anunță:

– Domnișoara Warren!

Meredith ieși s-o întâmpine.

¹ Dar iată – în limba franceză, în original (n.tr.)

– Mă bucur că ai găsit timp, Angela! Știu că ești ocupată.

O conduse la fereastră.

Carla spuse:

– Bună, mătușă Angela! Ți-am citit articolul din *The Times* în dimineata asta. E plăcut să ai o rudă faimoasă. I-l prezintă pe tânărul înalt de lângă ea, cu fața pătrătoasă și cu ochii cenușii. El e John Rattery. Noi doi... ei bine, sperăm să ne căsătorim.

Angela Warren murmură:

– O... nu știam...

Meredith se duse s-o salute pe următoarea sosită.

– Ei bine, domnișoară Williams, au trecut mulți ani! Slabă, fragilă, guvernanta intră în cameră. Ochii ei se opriră, gânditori, asupra lui Poirot.

Angela Warren veni s-o salute.

– Mă simt ca o școlăriță iar, mărturisi, zâmbind.

– Sunt foarte mândră de tine, draga mea, spuse domnișoara Williams. Mi-ai făcut cinste. Ea este Carla, nu? Nu mă ține minte, era prea mică...

Philip Blake rosti, grăbit:

– Ce e asta? Nimeni nu mi-a spus...

– Eu o numesc o excursie în trecut, spuse Poirot. Haideți să ne așezăm. Vom fi gata, când va sosi și ultimul oaspete. Atunci vom putea trece la problemele noastre. Vom învia stafiile.

Philip Blake exclamă:

– Ce glumă mai e și asta? Doar nu ținem o *séance*¹ de spiritism?

– Nu, nu, doar discutăm anumite evenimente, și poate le vom vedea mai clar. Cât despre stafii, nu se

¹ Ședință – în limba franceză, în original (n.tr.)

vor materializa, dar sunt prezente, deși nu le vedem. Cine poate spune că Amyas și Caroline nu sunt aici și nu ascultă?

– Prostii... murmură Philip Blake.

Dar fu întrerupt în clipa în care ușa se deschise din nou și valetul o anunță pe Lady Dittisham.

Elsa Dittisham intră cu acea insolență caracteristică. Îi zâmbi lui Meredith, îi privi cu răceală pe Angela și pe Philip, apoi se așeză pe un scaun mai departe de restul. Își desfăcu blănurile de la gât și își roti preț de câteva clipe ochii prin cameră, apoi se uită la Carla, iar tânăra o privi la rândul ei pe femeia care distrusese viețile părinților ei, dar fără animozitate, doar cu curiozitate.

Elsa spuse:

– Scuzați întârzierea, domnule Poirot!

– Este bine că ați venit, *madame*!

Cecilia Williams pufni ușor. Elsa era conștientă de animozitate, dar n-o interesa.

– Nu te-am recunoscut, Angela. Cât timp a trecut? Șaisprezece ani?

Poirot profită de ocazie.

– Da, șaisprezece ani de la evenimentele despre care vom vorbi. Întâi, să vă spun de ce vă aflați aici.

Și, în câteva cuvinte, prezintă întâlnirea lui cu Carla și acceptarea misiunii.

Povestea repede, ignorând nemulțumirea lui Philip și dezgustul lui Meredith.

– Am acceptat însărcinarea. Și am pornit în căutarea adevărului.

Carla Lemarchant, în jilțul cel mare și bătrânesc, auzi vag cuvintele lui Poirot.

Cu mâna dusă la ochi, studia chipurile celor prezenți. Îl vedea pe vreunul capabil de crimă? Exotica

Elsa, îmbujoratul Philip, dragul Meredith, guvernanta sau Angela?

Și-l putea imagina pe vreunul ucigând? Da, dar nu era crima potrivită. Îl vedea pe Philip sugrumând o femeie... da... Și pe Meredith, amenințând un hoț cu un revolver și trăgând din greșeală... Și pe Angela trăgând cu un revolver, dar nu din greșeală... Fără sentimente personale, doar expediția depindea de asta! Și Elsa, într-un castel fantastic, poruncind: „Aruncați-l peste ziduri!” Iar pe domnișoara Williams nu și-o imagina ucigând pe cineva. „Ați ucis pe cineva, domnișoară Williams?” „Fă-ți tema la matematică, dragă Carla, și nu mai pune întrebări! Să ucizi este rău.”

Carla se gândi: „Poate că sunt bolnavă... trebuie să mă opresc. Ascultă-l, proasto, ascultă-l pe cel care spune că știe!”

Poirot vorbea.

– Asta mi-a fost sarcina: să mă întorc în timp și să descopăr ceea ce s-a petrecut de fapt.

Philip spuse:

– Știm cu toții ce-a fost. N-are sens să spunem altceva. Stoarceți bani de la fata asta cu false dovezi.

Poirot nu-și permitea să se înfurie. Continuă:

– Spuneți că *știm cu toții ce a fost*. Vorbiți fără să gândiți. Acceptarea unei versiuni a faptelor nu înseamnă neapărat adevărul. În aparență, dumneavoastră nu vă plăcea de Caroline Crale. Asta se acceptă. Dar oricine are un pic de fler psihologic înțelege că erați atras pătimaș de ea. Detestați acest fapt și ați încercat să vă abțineți. În același mod, domnul Meredith Blake îi fusese mereu devotat. În povestea lui tragică, el spune că disprețuia ceea ce-i făcea Amyas Crale, dar trebuie doar să citești printre rânduri ca să vezi că, de fapt,

devotamentul de o viață îl părăsise și că tânăra Elsa îi ocupa și *lui* mintea și inima.

Meredith pufni, iar Lady Dittisham zâmbi.

Poirot continuă:

– Menționez toate astea doar ca exemple, deși ele și-au pus o amprentă asupra faptelor. Voi începe, așa-dar, călătoria în trecut. Vă voi spune cum am procedat. Am vorbit cu avocații apărării lui Caroline, cu consilierul juridic al Coroanei, cu bătrânul avocat care-a cunoscut familia Crale, cu asistentul procurorului, cu ofițerul care s-a ocupat de caz. Și am ajuns la cei cinci martori oculari. Și, din toate astea, am construit un tablou... al unei femei. Și am aflat următoarele: *În nici un moment, Caroline Crale n-a susținut că era nevinovată* (În afară de acea scrisoare către fiica ei). Caroline Crale n-a arătat teamă și a avut o atitudine de om care renunță să se apere. În închisoare, era liniștită și împăcată; de acolo, i-a trimis o scrisoare surorii sale, imediat după verdict, în care-și exprima sentimentele față de ceea ce se întâmpla. Și, în opinia tuturor, cu o excepție notabilă, *Caroline Crale era vinovată*.

Philip aprobă din cap.

– Normal că era!

Poirot îl întrerupse:

– Dar nu voiam verdictul *altora!* Trebuia să mă conving *singur*. Să examinez și să analizez psihologia în conformitate cu faptele. Am lecturat însemnările poliției cu atenție și am reușit să determin cinci oameni care fuseseră martori să scrie ceea ce s-a întâmplat. Aceste povestiri au fost foarte valoroase, pentru că ele conțineau anumite lucruri care nu se găseau în arhivele poliției, adică: a) anumite incidente și discuții care nu erau relevante pentru poliție; b) opiniile acelor oameni

despre Caroline Crale; c) anumite fapte care fuseseră ascunse intenționat.

Eram acum în măsură să judec *singur* cazul. Nu există nici un dubiu asupra faptului că doamna Caroline Crale avea motive să comită crima. Își iubea soțul, el recunoscuse că avea s-o părăsească pentru altă femeie, iar ea era destul de geloasă.

Ca să trecem de la motive la mijloace, o sticlă goală care conținuse cucută a fost găsită în sertarul ei. Atunci când a fost întrebată, ea a recunoscut că o luase din acest laborator. Sticla de cucută avea amprentele ei. L-am întrebat pe domnul Meredith Blake despre ordinea în care cei cinci oameni au părăsit acest laborator în acea zi; mi se părea puțin probabil să poată *cineva* să ia otrava, cu alți cinci oameni în încăpere. Oamenii au ieșit în această ordine: Elsa, Meredith, Angela, Philip, Amyas și Caroline. Mai mult, domnul Meredith Blake era cu spatele la încăpere în timp ce o aștepta pe doamna Crale să iasă, așa că era imposibil să vadă ce făcea ea acolo. Ea avea, prin urmare, ocazia. Sunt, așadar, sigur că a luat cucuta. Mai este și o confirmare indirectă. Domnul Meredith Blake a spus că-și amintea cum stătea aici și mirosea iasomia prin fereastra deschisă. Dar era în septembrie și tufa de iasomie de afară nu mai era în floare. Asta se întâmplă de obicei în iunie și iulie. Dar sticla de esențe găsită în camera ei era de iasomie. Este, în consecință, evident că doamna Crale s-a hotărât să fure cucuta și a golit sticla înainte. Am testat încă o dată ieri, atunci când l-am rugat pe domnul Blake să închidă ochii și să-și amintească ordinea în care oaspeții săi au părăsit camera. Un miros de iasomie i-a stimulat imediat memoria. Suntem mai influențați de miros decât credem. Așa că ajungem la dimineața zilei

fatale. Până acum, nu există contradicții. Domnișoara Greer a susținut că se va căsători cu Amyas, Amyas a confirmat și Caroline a fost foarte supărată. Mai mulți martori confirmă asta. În dimineața următoare, în bibliotecă are loc o ceartă între soții Crale. Primul lucru: Caroline Crale este auzită spunând: „Tu și femeile tale“, pe un ton amar, și apoi: „Te voi omorî într-o zi“. Philip și domnișoara Greer au auzit. Apoi, domnișoara Greer a auzit cum Amyas îi cerea soției sale să fie rezonabilă. Și doamna Crale a spus: „Decât să i te las fetei aleia... mai bine te omor“. Curând, Amyas iese și-i spune Elsei să coboare ca să-i pozeze. Ea își ia un pulover și-l însoțește. Nu e nimic până aici care să pară în neregulă din punct de vedere psihologic. Toți se poartă exact așa cum am crede. Dar acum ajungem la ceva ciudat.

Meredith Blake descoperă dispariția și-i telefonează fratelui său; se întâlnesc și ajung la Battery Garden, unde Caroline Crale discută cu soțul ei despre plecarea Angelei la școală. Asta mi se pare foarte ciudat. Cei doi se ceartă, cu amenințări, și apoi vorbesc normal.

Poirot se întoarce către Meredith Blake.

– Ați spus că Amyas ar fi zis: „Prin urmare, rămâne stabilit: o să am grijă să-și facă bagajele“. Așa este?

– Cam așa, da.

Poirot se întoarce către Philip.

– La fel vă amintiți?

Philip Blake se încruntă.

– Nu mi-am amintit până când n-ați spus... dar acum, da. Ceva *s-a spus* despre bagaje.

– Spus de domnul, nu de doamna Crale?

– De Amyas, da. Caroline a zis doar că era prea dur cu fata. Dar ce contează? Cu toții știm că Angela pleca peste puțin timp la școală.

Poirot îl contrazise.

– Nu vedeți forța obiecției mele. De ce-ar spune *Amyas Crale* că o să facă bagajele? E absurd. Erau acolo doamna Crale, domnișoara Williams, o menajeră. E treaba unei femei... nu a unui bărbat.

Philip Blake replică, impacientat:

– Ce contează? N-are legătură cu crima.

– Nu credeți? Pentru mine, a fost primul lucru semnificativ. Și este imediat urmat de un altul. Doamna Crale, o femeie disperată, care și-a amenințat soțul, acum îi oferă la modul cel mai amical o bere rece.

Meredith Blake spuse rar:

– Nu este ciudat, dacă se gândea la crimă. Este sigur ceea ce ar face. Ar disimula.

– Credeți? S-a hotărât să-și otrăvească soțul, are deja otrava, soțul ei are o ladă de bere jos. Dacă este inteligentă, va pune otrava într-una dintre *acele* sticle, dar într-un moment când nu e nimeni în jur.

Meredith obiectă.

– Nu putea. Ar fi putut s-o bea altcineva.

– Da, Elsa Greer. Dacă se hotărâse să-și ucidă soțul, putea ea să aibă scrupule în privința fetei? Dar să nu ne certăm. Să rămânem la fapte. Caroline Crale a spus că va aduce o bere rece. Se duce în casă și ia câteva, apoi le aduce. Toarnă în pahar și i-l dă. Amyas Crale bea și spune: „Totul are un gust ciudat azi“.

Doamna Crale se duce iar în casă. Ia prânzul. S-a spus că părea preocupată. Asta nu ne ajută: nu e un criteriu de comportament la criminali. Unii sunt calmi, alții agitați.

După prânz, coboară iar în grădină. Își descoperă soțul mort și se comportă așa cum era de așteptat. Pare afectată și o trimite pe guvernantă să dea telefon după doctor. Acum ajungem la un lucru care nu se știa.

O privi pe domnișoara Williams.

– Nu obiectați?

Domnișoara Williams era cam palidă. Spuse:

– Nu v-am cerut să țineți secret.

Încet, dar cu efect, Poirot povesti ceea ce văzuse guvernanta.

Elsa Dittisham își schimbă poziția. O privi pe femeie și întrebă:

– Chiar ai văzut-o făcând *asta*?

Philip Blake sări în picioare.

– Dar atunci e clar! O dată pentru totdeauna!

Poirot îl privi blând.

– Nu chiar.

Angela Warren interveni, pe un ton tăios:

– Nu cred!

O fulgeră cu privirea pe guvernantă.

Meredith Blake își mângâia mustața. Doar domnișoara Williams era imperturbabilă. Stătea dreaptă.

– Asta am văzut, rosti.

Poirot zise rar:

– Avem doar cuvântul dumneavoastră...

– Așa este. Ochii ei îi întâlneau pe cei ai lui. Nu sunt obișnuită să nu fiu crezută, domnule Poirot.

Poirot se înclină ușor și spuse:

– Eu nu mă îndoiesc. Ceea ce ați văzut așa a fost... și datorită acestui lucru mi-am dat seama că nu era Caroline Crale cea vinovată... nu putea fi.

Pentru prima dată vorbi John Rattery:

– Aș fi interesat să știu *de ce* afirmați asta, domnule Poirot.

Poirot se întoarse spre el.

– Evident. Vă voi spune. Ceea ce a văzut domnișoara Williams: Caroline Crale își ștergea amprente și

întipărea amprentele soțului ei pe sticla de bere. Pe *sticlă*, remarcați! Dar cucuta era în pahar, nu în sticlă. Po-liția n-a găsit urme de cucută în sticlă. *Și Caroline Crale n-a știut asta!*

Ea, care se presupunea că-l otrăvise, nu știa exact *cum!* Se gândea că otrava era în sticlă...

Meredith obiectă:

– Dar de ce...

Poirot îl întrerupse imediat:

– Da... *de ce?* De ce a încercat ea, atât de disperată, să demonstreze teoria sinuciderii? Răspunsul e simplu. Pentru că știa *cine-l* otrăvise și a vrut să facă orice... să îndure orice... decât să permită ca persoana respectivă să fie suspectată. Nu mai e mult de acum. Cine putea fi? Îl apăra pe Philip Blake? Sau pe Meredith? Sau pe Elsa Greer? Sau pe Cecilia Williams? Nu, este o singură persoană pe care ar fi protejat-o cu orice preț.

Se opri.

– Domnișoară Warren, dacă ați adus scrisoarea de la sora dumneavoastră, aș vrea s-o citesc.

Angela Warren spuse:

– Nu.

– Dar...

Angela Warren se ridică, având vocea rece ca gheața.

– Îmi dau foarte bine seama ce sugerați. Spuneți că eu l-am omorât pe Amyas și că sora mea știa. Neg afirmația asta!

Poirot insistă:

– Scrisoarea...

– A fost scrisă doar pentru mine.

Poirot privi către locul unde se aflau cei mai tineri oameni din încăpere.

Carla Lemarchant zise:

– Te rog, mătușă Angela, vrei să faci ceea ce spune domnul Poirot?

Angela Warren replică:

– Serios, Carla! Chiar n-ai pic de decență? Era mama ta... tu...

Vocea Carlei era puternică și furioasă:

– Da, era mama mea! De aceea am dreptul să-ți cer asta. Vorbesc în numele *ei*. *Vreau* scrisoarea aia, acum!

Încet, Angela Warren scoase scrisoarea și i-o înmână lui Poirot. Spuse, rece:

– Îmi doresc să nu v-o fi arătat.

Întorcându-se cu spatele, începu să privească pe fereastră.

În timp ce Poirot citea scrisoarea, umbrele se adânceau în colțurile încăperii. Carla avea sentimentul că mai era cineva în cameră, care lua formă. Se gândi: „E și ea aici... mama. E *aici*, în cameră!“

Poirot termină de citit.

– Veți fi, cred, de acord că este o scrisoare remarcabilă. O epistolă frumoasă, dar, înainte de toate, remarcabilă. E o singură omisiune în ea: nu conține o afirmare a nevinovăției.

Angela Warren spuse, fără să se întoarcă:

– Nu era necesar.

– Da, nu era. Caroline Crale nu credea necesar să-i spună surorii sale că era nevinovată, pentru că ea considera că aceasta știa deja. Ea voia doar s-o asigure pe sora ei că era bine și să evite o mărturisire. „E în regulă, draga mea. E în regulă.“

Angela Warren spuse:

– Nu înțelegeți? Voia să fiu fericită, atâta tot.

– Da, este evident. Avea un copil, dar nu la acel copil se gândea: asta avea să vină mai târziu. Nu, doar

sora ei îi ocupa gândurile. Și, astfel încât să nu se simtă vreo vinovăție, Caroline include o frază: „Trebuie să-mi plătesc datoriile“.

Aceasta explică totul. Se referă la povara pe care Caroline o purtase timp de atâția ani, de când își rănisese sora. Acum avea ocazia să-și plătească datoria. Și spun că am convingerea că, prin această presupusă plată, Caroline Crale a murit în pace. Datorită credinței ei că-și plătea datoria. E un lucru ciudat de spus despre o criminală condamnată... dar avea tot ceea ce-i trebuia ca să fie fericită. Da, mai mult decât credeți.

Vedeți cum, prin această explicație, totul se lămurește în privința reacțiilor lui Caroline. Dacă privim evenimentele din punctul ei de vedere. Pentru început, cu o seară înainte se petrece ceva care-i amintește de copilăria ei indisciplinată. Angela azvârle cu un *prespapier* după Amyas Crale. Asta făcuse și ea, cu mulți ani în urmă. Angela tipă că și-ar dori ca Amyas să fie mort. În următoarea dimineață, Caroline intră în seră și o găsește pe Angela în preajma sticlelor de bere. Amintiți-vă de cuvintele domnișoarei Williams: „Angela era acolo, părea vinovată...“ Ea voia să spună că părea așa pentru că, din ceea ce știa, chiulise, dar pentru Caroline acest lucru avea o altă semnificație. Și în alte ocazii, Angela pusese diverse lucruri în băutura lui Amyas.

Caroline ia sticla *pe care i-o dă Angela* și se duce cu ea la Battery. Acolo o toarnă în pahar și i-o dă lui Amyas, iar el o dă pe gât și se strâmbă, spunând: „Totul are un gust ciudat azi“.

Caroline nu bănuia nimic atunci... dar, după prânz, își găsește soțul mort... și n-are nici o îndoială că a fost otrăvit. Ea n-o făcuse. Atunci, cine? Și totul i se pare că se potrivește: amenințările Angelei, fața ei când era

lângă sticlele de bere... vinovată... vinovată. De ce-a făcut copila asta? Să se răzbune pe Amyas? Sau de dragul ei, al lui Caroline? Și-a dat seama că Amyas voia s-o părăsească pe sora ei? Caroline își amintește... ah, atât de bine... de emoțiile ei violente la vârsta Angelei. Și se gândește doar cum s-o protejeze. Angela umblase cu sticla... amprentele ei vor fi acolo. O șterge repede. Dacă ar crede cu toții că fusese sinucidere... Dacă sunt doar amprentele lui Amyas găsite acolo... ea încearcă să-i pună degetele moarte pe sticlă... disperată... atentă în jur...

Odată ce acceptă suspiciunea ca fiind adevărată, totul pare că se potrivește. Emoția ei în legătură cu Angela, insistențele ca ea să plece... teama ca ea să nu fie interogată. În final, graba de a o scoate pe Angela din țară. Pentru că se teme ca Angela să nu cedeze și să mărturisească.

Capitolul 4

ADEVĂRUL

Încet, Angela Warren se răsuci. Ochii ei plini de dispreț îi priviră pe toți.

– Sunteți orbi... cu toții. Nu credeți că *aș fi* mărturisit? N-aș fi lăsat-o pe Caro să sufere! Niciodată!

Poirot spuse:

– Dar ați umblat la bere.

– Eu? La bere?

Poirot se întoarse spre Meredith Blake.

– Ascultați, *monsieur*. În acest pasaj afirmați că ați auzit sunete în camera aceasta, care e sub dormitorul dumneavoastră, în dimineața crimei.

Blake aprobă.

– Dar era doar o pisică.

– Cum de știți asta?

– Nu mai știu, dar era doar o pisică. Sunt sigur de asta. Fereastra era deschisă cât să intre o pisică.

– Dar nu era fixată în poziția aia. Putea fi deschisă și cineva putuse intra și ieși.

– Da, dar știu că era o pisică.

– N-ați *văzut* o pisică?

Blake rămase perplex.

– Nu. Și totuși, știu.

– Vă voi spune imediat și *de ce*. Între timp, ascultați. Cineva putuse intra în casă în dimineața aceea, să

pătrundă în laborator, să ia ceva de pe rafturi și să plece nevăzut. Dac-ar fi venit de la Alderbury, nu putea fi Philip, nici Elsa, nici Amyas sau Caroline. Știm ce făceau ei. Mai rămân Angela și domnișoara Williams. Domnișoara Williams... ați văzut-o când ieșeați. V-a spus că o căuta pe Angela. Angela plecase să facă baie, dar nu lângă pietre. Înotase până aici... așa a făcut și în dimineața când a înotat cu Philip Blake. Cred că a intrat aici pe fereastră și a luat ceva de pe raft.

Angela Warren spuse:

– N-am făcut asta... cel puțin...

– Ah! exclamă Poirot, triumfător. *Vă amintiți!* Mi-ați spus că-i mai făceați farse lui Amyas cu ceea ce numeați chestii de la pisici... așa ați spus.

Meredith Blake confirmă.

– Valeriană! Desigur!

– Exact. *De asta* ați crezut că intrase o pisică. Aveți mirosul foarte sensibil. Ați mirosit valeriana fără să știți... dar în subconștient v-a rămas „pisică“. Pisicile iubesc valeriana și ar merge oriunde după ea. Este ceva foarte neplăcut la gust și ați spus că Angela plănuia să pună așa ceva în berea lui Amyas în acea zi.

Angela Warren interveni, minunându-se.

– Chiar în acea zi a fost? Da, și-mi amintesc perfect când am luat-o. Și apoi, am scos berea și a venit Caroline și aproape m-a prins! Normal că țin minte... dar n-am legat asta niciodată cu acea zi în special.

– Normal... nu era nici o legătură *în mintea dumneavoastră*. Cele două evenimente nu erau similare. Unul era pe raftul cu farse... celălalt era o tragedie neanunțată, care a umbrit orice altceva. Dar eu am observat când ați spus „am luat etc. etc. ca să *torn* în băutura lui Amyas“. N-ați spus că ați și *făcut* asta.

– Nu, pentru că n-am apucat, Caroline a intrat exact atunci când încercam să pun. Și ea a crezut... că eu am fost!

Angela scoase un țipăt ușor. Privi în jur. Spuse încet:

– Presupun că și voi credeți asta. Se opri și apoi continuă: *Nu eu l-am ucis pe Amyas*. Nu ca rezultat al vreunei glume proaste și nici în vreun alt fel. Dacă era așa, nu tăceam.

Domnișoara Williams rosti tăios:

– Normal că nu, draga mea. Îl privi apoi pe Poirot. Doar un *nebun* ar crede asta.

Poirot spuse, cu blândețe:

– Nu sunt nebun și nu cred asta. *Știu prea bine cine l-a omorât pe Amyas Crale*. Se opri. Mereu există pericolul acceptării unor fapte dovedite false. Așa era și la Alderbury. O situație foarte veche. Două femei, un bărbat. Am presupus că Amyas dorea s-o părăsească pe soția sa pentru cealaltă femeie. Dar sugerez că *n-a vrut asta*.

Mai fusese cu alte femei înainte. Îl obsedaseră o vreme, dar îi trecea. Dar, de această dată, femeia voia mai mult de la el. Nu era o femeie. Era o fată. Și era teribil de sinceră, după spusele lui Caroline Crale... Poate că era sofisticată în vorbire, dar era îngustă în dragoste. *Pentru că* avea o pasiune pentru Amyas, a presupus că era la fel și din partea lui. A presupus că era o pasiune pe viață. Fără să-l întrebe dacă dorea să-și părăsească soția.

Dar de ce nu i-a spus Amyas adevărul, veți întreba?

Voia să-și termine tabloul.

Pentru unii oameni, pare incredibil... dar nu pentru cineva care-i cunoaște pe artiști. Și deja am acceptat această explicație. Acea conversație dintre Crale și Meredith Blake este acum mai inteligibilă. Crale este

rușinat: îl asigură, optimist, pe Blake că va ieși totul bine. Pentru Amyas, totul e simplu. Pictează, cufundat în artă, deranjat un pic de două femei nevrotice și geloase... dar nu le lasă să se amestece în capodopera lui.

Dacă i-ar spune Elsei adevărul, s-ar termina cu tabloul. Poate că, în impulsul primelor sale sentimente, chiar o fi spus c-o va părăsi pe Caroline. Bărbații mai spun astfel de lucruri atunci când au o pasiune. Poate că doar a lăsat să se presupună. Nu-i păsa de ceea ce credea Elsa. O lăsa să creadă ce voia. Orice, doar să mai tacă două zile.

Și apoi... avea să-i spună adevărul... că se terminase între ei doi. Niciodată nu fusese un om scrupulos.

A încercat, cred, să nu-i creeze iluzii. I-a spus ce fel de bărbat era. Dar ea n-a ascultat. A sărit în întâmpinarea sorții. Și, pentru Crale, femeile reprezentau un joc. Dacă-l întrebai, ar fi spus că Elsa era tânără... va trece peste. Așa lucra mintea lui Amyas Crale.

Soția lui era singura pe care o iubea, de fapt. Nu se îngrijora în privința ei. Trebuia doar să mai îndure două zile. Era furios pe Elsa pentru că vorbise cu Caroline așa, dar credea că va fi totul bine. Caroline îl va ierta și Elsa... va trebui să treacă peste asta.

Dar cred că, în ultima seară, era chiar îngrijorat. Pentru Caroline, nu pentru Elsa. Poate că a mers la ea în cameră și ea a refuzat să-l vadă. Oricum, a doua zi a luat-o deoparte și i-a spus adevărul. Fusese cu Elsa, dar se sfârșise. Imediat după ce termina tabloul, n-avea s-o mai vadă.

Și, ca răspuns la asta, Caroline a strigat: „Tu și femeile tale!“ Această frază, vedeți, o pune pe Elsa în rând cu celelalte... care plecaseră. Și a adăugat, indignată: „O să te omor într-o zi“.

Era supărată, revoltată de cruzimea lui față de fată. Atunci când Philip a văzut-o pe hol, ea murmură: „E prea crud“, și se gândea la Elsa.

Cât despre Crale, el a ieșit din bibliotecă, a găsit-o pe Elsa cu Philip și i-a ordonat fetei să meargă să-i pozeze. Ce nu știa era că ea fusese afară și auzise totul. Și ce a spus mai târziu despre conversație nu era adevărat. Avem doar cuvântul ei.

Imaginați-vă ce șoc a avut!

În după-amiaza precedentă, Meredith a spus că stătea cu spatele la ușa de la laborator, vorbind cu Elsa. Asta înseamnă că ea stătea *cu fața* la laborator și *a văzut* ce făcea Caroline, peste umărul lui, și că era *singura persoană care putea să facă asta*. A văzut-o luând otrava. N-a spus nimic, dar și-a amintit acest amănunt important după ce a auzit conversația din bibliotecă.

Atunci când Amyas Crale a ieșit, ea a spus că va merge să-și ia un pulover de sus și a urcat în camera lui Caroline, ca să caute otrava. Femeile știu unde ascund alte femei lucrurile. A găsit-o și a fost atentă să nu lase amprente, apoi a turnat totul într-o sticlă cu pipetă.

A coborât și a mers în Battery cu Crale. Și, curând, fără îndoială, i-a turnat niște bere, pe care el a băut-o în stilul obișnuit.

Între timp, Caroline Crale era îngândurată. A văzut-o pe Elsa urcând să-și ia un pulover. A coborât repede în Battery și a vorbit cu soțul ei. Ceea ce făcea era rușinos! Nu va suporta asta! E incredibil de crud cu fata! Iar Amyas, iritat de întrerupere, a spus că o va trimite să-și facă bagajele! *E totul stabilit... o s-o trimit să-și facă bagajele, îți spun eu.*

Și apoi i-au auzit pe frații Blake, iar Caroline a ieșit rușinată și a murmurat ceva despre Angela și despre

școala și treburile pe care le avea, și printr-o asociere naturală cei doi au crezut că au auzit că Amyas ar fi spus că o va ajuta să-și facă bagajele pe *Angela*, nu că o va trimite pe Elsa să-și facă bagajele.

Iar Elsa, cu puloverul în mână, a coborât pe cărare și s-a așezat din nou pe tun, pozând.

Fără îndoială, miza pe faptul că doar Caroline va fi suspectată și că sticla de cucută va fi găsită în camera ei. Caroline joacă acum după cum vrea Elsa. Aduce bere jos și toarnă pentru soțul ei.

Amyas o dă pe gât și spune că totul are un gust ciudat în acea zi.

Vedeți ce remarcă semnificativă? *Totul* are un gust ciudat? Prin urmare, a mai fost ceva *înainte* cu gust rău, pe care el *încă-l mai simte în gură*. Și, în alt moment, Philip îl vede că se clatină și se întreabă dacă n-a băut cumva. Dar acea clătinare era *primul semn al efectului cucutei, care-i fusese dată înainte de a-i aduce Caroline sticla rece cu bere*.

Și, astfel, Elsa Greer a pozat și, de vreme ce nu voia ca Amyas să suspecteze ceva, îi vorbea normal. L-a văzut și pe Meredith pe bancă și i-a făcut cu mâna. Și-a jucat rolul admirabil.

Iar Amyas Crale, un bărbat care detesta bolile și refuza să se lase învins, a pictat neîncetat până când membrele i-au cedat și s-a întins pe bancă, neajutorat, dar cu mintea limpede.

Din casă a sunat clopoțelul și Meredith a plecat s-o ia pe Elsa. Cred că în acel moment Elsa și-a părăsit locul și a alergat să mai toarne ultimele picături de cucută în paharul cu bere. Scăpase de picurător pe cărarea spre casă, zdrobindu-l. Apoi s-a îndreptat spre Meredith.

Meredith își vede prietenul privindu-l cu ochii rătăciți, așezat acolo, pe bancă, neajutorat.

Cât de mult cunoștea sau ghicea Amyas? Nu putem spune ce știa mintea sa conștientă, dar mâna și ochii îi erau sinceri.

Hercule Poirot arată spre pictura de pe perete.

– Ar fi trebuit să știu când am văzut tabloul. Pentru că este remarcabil. Este tabloul unei criminale pictate de victima ei... este tabloul unei fete care-și privește amantul murind...

Capitolul 5

CONSECINȚE

În tăcerea care urmă, o tăcere oripilată, ultima rază de soare părăsi fereastra și blănurile femeii pe care o luminase până atunci.

Elsa Dittisham se mișcă și vorbește.

— Ia-i pe toți de aici, Meredith! Lasă-mă singură cu domnul Poirot.

Rămase nemișcată până când ușa se închise. Apoi spuse:

— Sunteți foarte inteligent, nu-i așa?

Poirot nu răspunse.

— Ce vreți să fac? Să mărturisesc?

El clătină din cap.

— Pentru că nu voi face așa ceva! Și nu voi recunoaște nimic! Ceea ce spunem noi aici, împreună, nu contează, e cuvântul dumneavoastră împotriva cuvântului meu.

— Exact.

— Vreau să știu ce veți face.

— Voi face tot posibilul ca autoritățile să-i acorde scuze postume lui Caroline Crale.

Elsa râse și zise:

— Absurd! Să-ți fie acordate scuze pentru ceva care nu s-a petrecut. Și eu?

— Îmi voi expune concluziile în fața unor oameni care pot face ceva. Dacă decid că se poate deschide un

caz împotriva dumneavoastră, atunci vor acționa. Vă spun că nu sunt suficiente dovezi... doar impresii. Și, mai mult, nu vor dori să acționeze împotriva cuiva în poziția dumneavoastră, decât dacă au dovezi suficiente.

– Nu-mi pasă. Dacă-aș fi pe drumuri... dacă m-aș lupta pentru viața mea... da, ar fi interesant, incitant... ar fi ceva vivace. Mi-ar plăcea.

– Dar nu și soțului.

Îl privi fix.

– Credeți că-mi pasă de ceea ce crede el?

– Nu, nu cred că v-a păsat vreodată de părerea cuiva. Dacă ar fi fost așa, ați fi fost mai fericită.

Ea replică, pe un ton ascuțit:

– De ce vă pare rău pentru mine?

– Pentru că ai multe de învățat, copilă.

– Ce anume?

– Toate emoțiile vârstei adulte: milă, compătimire, înțelegere. Singurele lucruri pe care le cunoști sunt dragostea și ura.

– Am văzut-o pe Caroline luând cucuta. Am crezut că voia să se sinucidă. Ar fi simplificat lucrurile. Și apoi, în dimineața următoare, am aflat. I-a spus că nu-i păsa deloc de mine... *îi păsase*, dar se terminase. Imediat după ce era gata tabloul, mă trimitea la plimbare. N-avea de ce să-și facă griji, i-a spus ei.

Și ei... i-a părut rău pentru mine... înțelegeți ce am simțit? Am găsit substanța, i-am dat-o lui și am stat acolo, privindu-l cum moare. Nu m-am simțit niciodată atât de vie, de exaltată, de puternică! L-am privit murind...

Își aruncă mâinile în aer.

– N-am înțeles că mă omoram, de fapt, *pe mine*... nu pe el. După aceea, am văzut-o prinsă în capcană... dar nici asta nu mi-a oferit vreo satisfacție. N-am putut

s-o rănesc... nu-i păsa... scăpa de tot. Și ea, și Amyas scăpaseră. Au plecat unde nu-i mai puteam ajunge. Dar ei n-au murit. *Eu* am murit.

Elsa Dittisham se ridică. Se îndreptă spre ușă. Spuse din nou:

– *Eu am murit...*

Pe hol, trecu pe lângă doi tineri a căror viață abia începea.

Șoferul îi deschise ușa mașinii. Lady Dittisham intra și șoferul îi înfășură blana în jurul genunchilor.

Cuprins

<i>Introducere</i> Carla Lemarchant.	7
--	---

Cartea I

1. Consfătuirea cu partea apărării	19
2. Consfătuirea cu partea acuzării	29
3. Avocatul cel tânăr	36
4. Avocatul cel bătrân	42
5. Comisarul de poliție	49
6. Purcelușul ăsta a plecat la piață.	69
7. Purcelușul ăsta a rămas acasă	83
8. Purcelușul ăsta a mâncat friptură	114
9. Purcelușul ăsta n-a avut nimic	127
10. Purcelușul ăsta a plâns „guiț-guiț-guiț“.	143

Cartea a II-a

Istorisirea lui Philip Blake.	159
Istorisirea lui Meredith Blake	179
Istorisirea lui Lady Dittisham	190
Istorisirea Ceciliei Williams	200
Istorisirea Angelei Warren.	209

Cartea a III-a

1. Concluzii.	215
2. Poirot pune cinci întrebări.	219
3. Reconstituirea	227
4. Adevărul	240
5. Consecințe.	247

Hercule Poirot se află în fața unui nou mister: de data aceasta, trebuie să descâlcească ștele unui caz de crimă vechi de 16 ani. Atunci, Caroline Crale a fost condamnată la moarte pentru uciderea soțului său, excentricul artist Amyas, totul fiind considerat o crimă pasională. Acum însă, Lucy, fiica rămasă orfană, vrea să descopere ce s-a întâmplat cu adevărat în ultimele clipe din viața părinților ei, convingându-l pe Poirot să-i dea o mână de ajutor. Și lucrurile sunt cu atât mai complicate cu cât există nu unul, ci cinci posibili criminali.

În aproape fiecare titlu de Christie, punerea în scenă implică un cerc restrâns de suspecti – un număr limitat de criminali potențiali din care să aleagă. O casă de țară, o navă, un tren, un avion, o insulă – toate acestea îi oferă un cadru care limitează numărul de potențiali ucigași și asigură faptul că în ultimul capitol nu va fi demascată un personaj total necunoscut. De fapt, Christie mărturisește: „Iată o turmă de suspecti din care îmi voi alege răufăcătorul. Vedeți dacă puteți zări oaia neagră“. Poate fi vorba de patru (Cu cărțile pe masă) sau cinci (Cei cinci purceluși) sau de un vagon plin de călători, ca în Crima din Orient Express.

Din Jurnalul secret al Agathe Christie

rao
international
publishing
company

ISBN 978-973-54-0160-3

9 789735 401603

www.rao.ro
www.raobooks.com